COMMENTARII
DE REBVS
IN
SCIENTIA NATVRALI
ET
MEDICINA
GESTIS.

VOLVMINIS XXIII. PARS III.

LIPSIAE MDCCLXXX.
APVD IOH. FRIDERICVM GLEDITSCH.
Venduntur etiam
ondini apud Fr. Elmsly. Edinburgi apud Io. Balfour. Lugd. Bat. apud
ratres Luchtmann. Parisiis apud Barroi senior. Venetiis apud Io. Bapt.
Pasquali. Milano apud Iof. Galeazzi. Augustae Taurinor. apud
Laurent. Giraud. Holmiae apud Magnum Sweterum.

I.

Journal de Médecine, Chirurgie, Pharmacie etc. par Mr. A. ROUX, Tom. XLV. à Paris, 1776. 8. pagg. 576. et Tom. XLVI. pagg. 576. ibid. eod.

i. e.

Diarium ad Medicinam, Chirurgiam et Pharmaciam pertinens, Auctore A. ROUX, Tom. XLV, et Tom. XLVI.

Mensis Ianuarius. Tom.

1. *Obseruationes de morbis Turcarum, Auctore Cl.* PARIS *). Pestis videlicet, et febrium malignarum epidemicae causae non solum narrantur, sed et sanandi ratio traditur. XLV. p. 12.

2) *Epistola tertia ad* A. M. ANT. DE HAEN, *a M.* LOUIS ODIER, *de metuenda morte ex variolis:* insunt tabulae, quibus de mortuis ex variolis in tractu Geneuensi supputatio fit. p. 24.

3) Hanc excipit *epistola* DE LA ROCHE, qua obseruatio *de tetano eiusque, ope mercurii, sanatione* continetur. Virginem quandam quatuordecim annorum natam, tetano correptam esse refert, eiusque historiam fusius tradit, cui tandem suas subnectit obseruationes, et vsum mercurii suadet. p. 45.

4) *Obseruatio Cl.* CHARNAUX *de tumore testiculi et scroti per castrationem discusso.* Exemplo illustratam hanc obseruationem aliis, vt simile quid tentent, admodum commendat. p. 74.

5) Tandem *obseruatio Cl.* LAVALEÉ *de infante nato absque vllis vitae indiciis, atque facili quadam*

*) vid. supra.

dam methodo ad vitam reducto. Mortem huius infantis ex funiculo vmbilicali, qui dupliciter circa collum erat conuolutus et vim venis iugularibus externis intulerat, deducit; vnde ex illo funiculo ſanguinis aliquam partem effluere fecit, quo emiſſo, pulſum cordis et arteriarum ſenſit, et frictionibus cum calido vino in cordis, pectoris et infimi ventris regionibus inſtitutis, in integrum reſtituit infantem.

Menſis Februarius.

p. 111. 1) *Syſtema phyſicum et morale feminarum, ſiue, diſquiſitio philoſophica de conſtitutione, ſtatu organico, temperamento, moribus et functionibus ſequiori ſexui propriis, conſcriptum, a Cl.* ROUSSEL. Duabus par-
p. 113. tibus totum abſoluitur, prior tradit differentias generales inter vtrumque ſexum intercedentes, quae potiſſimum conſpiciuntur tempore pubertatis, quo primitiua conſtitutio multas eaſque admodum conſpicuas ſubit mutationes. Quae ipſae Cl. Auctori anſam ſuppeditarunt de ſtructura partium ſolidarum ſenſibilium, et de peculiari organiſatione partium conſtitutiuarum feminarum accuratius com-
p. 116. mentandi; inprimis in elementorum ſubtilitate organa feminarum conſtituente, principium ſingularis illius mobilitatis quae in ipſis reperitur, collocat, ex quibus etiam mollitiem, ipſis propriam repetit. Mollities illa et ſenſilitas igitur principem locum penes femellas obtinent eaſque ita diſtinguunt, vt ratione temperamenti non tanta obſerue-
p. 125. tur varietas, quanta in viris conſpicitur. Quam quidem temperaturam remediis naturalibus conſeruari poſſe ſtatuit Cl. Auctor, quorſum refert labores modicos, eamque turbari cauſis fortuito caſu accedentibus, abuſu alimentorum et potulentorum etc. In poſteriori parte tractat peculiares differen-
p. 126. tias vtrumque ſexum diſcernentes. Quare agit de orga-

organis generationi dicatis eorumque ſtructura anatomica et functionibus, quorum organorum in vtroque ſexu diuerſitas potiſſimum amorem virorum alliciunt. Deinde functiones ad actum generandi concurrentes perſequitur, eaſque menſtrui fluxus principium eſſe aſſerit, qua occaſione de matrice, vagina, generatione in vniuerſum quoad ſexum ſequiorem ex mente HIPPOCRATIS lectu digna protulit. Tandem de grauiditate, de naturali partus termino, de naturali partu et lactatione disputauit.

2) *Epiſtola Cl.* PICQUE, *de temperamentis in vniuerſum et idioſyncraſiis quibuſdam peculiaribus.* Magnam vtilitatem ex doctrina de temperamentis ad artem ſalutarem redundare ex HIPPOCRATIS et GALENI ſcriptis non ſolum, ſed etiam ex CLERICO colligitur, qui cum reliquis VAN HELMONTI conamina, quibus vſum eorum imminuere ſtuduit, penitus irrita fecit. Exemplis ſuam commentationem Cl. Auctor illuſtrauit. p. 132.

3) *Obſeruatio de abſceſſu hepatis coniuncto cum ſcirrho pancreatis, ex quo extracti ſunt nouem triangulares calculi eiuſdem craſſitudinis et magnitudinis, quo in ſtatu omnia fere infimi ventris viſcera ſuppurata erant, Auctore Cl.* FOURNIER. Femina triginta ſex annorum doloribus colicis infeſtata, qui regionem epigaſtricam et vmbilicalem in dextro latere verſus lobum interiorem hepatis occuparent, paucis diebus poſt alios ſenſit dolores, qui verſus vertebras dorſi vſque ad ventriculum et regionem meſenterii progrediebantur. Duabus ſanguinis miſſionibus vnaque purgatione incaſſum adhibitis, dolores recruduerunt, adiit deinde Cl. FOURNIER chirurgum, qui, examine inſtituto, magnum in conuexa hepatis ſubſtantia deprehenderet reniſum tumoremque profundum ac dolentem verſus meſenterium, quocum icterus et motus febris lentae cum horripilationibus p. 149.

coniuncti erant, ex quibus omnibus ſymptomatibus abſceſſus in hepate Cl. Auctor ſuſpicabatur praeſentiam. Efficaciſſimis remediis in ſubſidium adhibi-
p. 155. tis, nihilo ſecius aegra diem obiit ſupremum, ſectioque in cadauere inſtituta Cl. FOURNIERII diagnoſin firmauit.

Menſis Martius.

p. 195. 1) *Methodus noua morbos venereos per fumigationem ſanandi, Auctore Cl.* P. LALOUETTE. Aeger videlicet ſub conopeo conſtitutus depoſitis omnibus veſtimentis fumum e prunis ſup-
p. 197. poſitis, quibus pulvis paſtillorum compoſitorum pharmaceuticorum inſpergitur, excipit, ibique aliquantiſper commoratur, et ſi ſuffocari videtur, per aperturam in conopeo factam aer immittitur, vt reſpirare poſſit. Tandem aeger calido lecto imponitur, ipſique vno vini vitro dato per vnam aut duas horas ſudor prouocatur. Puluis autem pror-
p. 204. ſus ſingulari ſtudio praeparatus, vocatur *puluis mer-*
p. 206. *curialis ſimplex*, et *puluis mercurialis argillaceus.* Hos pulueres omnibus proprietatibus pulueris mercurii dulcis gaudere Cl. Auctor profitetur. His addit
p. 207. *liquorem mercurialem*, et *puluerem mercurialem martialem.* Liquor ille in omnibus morbis venereis,
p. 208. quorum ſedes in viſceribus eſt, aeque ac in gonorrhoea ſalutaris cenſetur, confertque non ſolum adultis, ſed etiam infantibus abſque omni metu periculi;
p. 209. in omnibus autem penis morbis, in puſtulis, cancro, rhagadibus etc. mercurialem puluerem martialem exhibet, diſſipatiſque morbis externe conſpicuis propinat puluerem mercurialem ſimplicem. In morbis oculorum, faciei, et gutturis puluere argil-
p. 210. laceo mercuriali vtitur. In phthiſi venerea incipiente puluerem argillaceum ſucceſſiue progrediendo ad ſimplicem ſuadet; in glandularum, bubonumque

numque vitiis, vt et tumoribus testiculorum mercurialis puluis martialis exoptatam opem tulit, sicuti et in exostosibus venereis. Fluxionibus femellarum venereis confert puluis mercurialis simplex. Fumigatio vero cum puluere simplici omnem gonorrhoeae absoluit curam. Martialis vero in fistulis perinaei ex inueterata gonorrhoea ortis, et in glandis prostratarumque ab humoribus venereis exulcerationibus indeque pendente stranguria, vtilis est quam maxime. Praeparationem autem horum remediorum, quoniam breuitati nobis est studendum, hic mittimus. Pauca tantum de ipso instrumento, quo vsus est Cl. LALOVETTE, addenda sunt. Arca siue cista efficitur, in qua aeger in ligneo sedili, quod eleuari et demitti potest per cremathras, sedere possit, quae tamen vndique penitus clausa est. In superiori operculo ad caput transmittendum apertura est, quae quidem apertura excauato assere clauditur. Alia in inferiori conspicitur parte apertura, cui potest ignitabulum immitti, et in alia parte est porta quaedam, per quam iniicitur puluis fumigatorius.

2) *Obseruatio de elephantiasi vsu balneorum et antiscorbuticorum sublata, a Cl.* TELLINGE. Ipsum morbum ex ARETAEO examini subiecit et methodo Boerhaauiana et Swieteniana adhibita aegro pristinam valetudinem restituit. p. 212.

3) *Epistola Cl.* MORAND *ad Cl.* LEROY *de cadauere femineo, cuius ossa penitus emollita et in Academiae Regiae Scientiarum historia Parisina, de anno 1764* *) *descripta leguntur.* p. 216

 4. *Reme-*

*) v. comm. nostr. Vol. XVII. p. 265. it. Aduersar. med. pract. Lips. Vol. II. p. 421. v. comm. nostr. Vol. XIX. p. 126. Pertinet et huc femina *Queriot* seu *Supiot*, de qua v. comm. nostr. Vol. IV. p. 384. Vol. VII. p. 279.

p. 220. 4) *Remedium aduersus taeniam ad Cl.* MINAUR *per* Cl. LAGENE. Clystere ex decoctione ficuum adhibito, postero die ipsa cura inchoatur. ℞. rad. valerianae syluestris recenter puluerisatae ʒj. putaminum ouorum calcinatorum et tritorum ℥j, macerata in vno vitro vin. albi, dentur ieiune matutino tempore. Aeger autem in lecto decumbat et paululum sudet, neque intra tres horas ipsi porrigatur cibus potusque, postea vero iusculum capi potest, obseruato praeter ea bono regimine per omne curandi tempus. Quarto die purgandum est hunc in modum. ℞ Mercurii dulc. gr. X. Panaceae merc. gr. iV. Diagr. sulph. gr. Xij. putam. ouorum calcinat. et trit. gr. XX. misc. et fiat cum Syrupo flor. persic. q. s. bolus mane sumendus. Duabus horis post, vnum vitrum de sequenti remedio capiat: ℞ Sennae mund. ʒß soluatur in ℔ij aquae calidae, add. sal. fix. tart. gr. viij. digerantur leni igne per totam noctem et colentur ad vsum. Vna hora, primo vitro assumto, elapsa, detur iusculum, et continuetur aut intermittatur laxantis vsus, prouti ipse effectus purgans requirere videtur, vesperi autem clystere est vtendum. Robustioribus autem, pro indicationum ratione, vomitorium ex tartaro emetico cum clystere est exhibendum. Hoc modo procedendum est semper tribus diebus praeterlapsis, donec taenia discesserit. Notandum tamen has doses ratione aetatis et conditionis aegrorum esse immutandas.

p. 224. 5) Cl. VERDEIL *obseruatio de artificiali restitutione nasi et palati carie destructorum.* Quidam viginti et octo annorum ab amico baculo in nasum percussus carie infestatum demum amisit nasum. Chirur-

279. Plura exempla ossium emollitorum v. in indicibus primae et secundae decadum nostr. comment. sub verbo *ossa.*

Chirurgis frustra in subsidium vocatis, ipse, sua industria reperto remedio, nasum sibi applicauit. Effecit videlicet nasum ex ligno tiliaceo, colorem faciei ipsius proprium conciliauit, fibulaque argentea cum annulo mobili ornauit, et ipsi faciei per emplastrum diapalma applicauit. Palatui autem vt succurreret, adaptauit partem spongiae subtilis ita, vt palatus exaequaret magnitudinem; uvulam huius artificialis palatus, obduxit argento subtiliter tractato elastico spongiaque tecto, et sic palatui applicauit effecitque, vt distincte et articulate loqui, et sine difficultate masticare et deglutire posset. (Similem et aegrum et machinam ipsi vidimus. Aeger quoque ope machinae eiusmodi sat distincte loquebatur).

6) Cl. TERRAS *Obseruatio de hydrophthalmia.* p. 239. Infantis trium annorum et sex mensium hydrophthalmia cum staphylomate coniuncta laborantis historia hic exhibetur, qui, recusantibus parentibus operationem, periit.

7) Cl. BRASDOR *Coniecturae de lue animalium grassante in prouinciis meridionalibus Galliae.* p. 258. Principem causam in vermibus pecora infestantibus quaerendam esse pluribus Noster docuit, firmareque studuit exemplis.

8) *Obseruatio Cl.* BEAUSSIER DE LA BOUCHARDIER, *de faba per asperam arteriam vsque ad bronchia dextra deglutita et quinto die per expectorationem eiecta.* p. 267. Arte apud puerum annorum octo, qui fabam deglutierat, frustra in subsidium vocata, et conuulsionibus cum violenta et continua tussi, doloribus et omnibus pleuresiae symptomatibus, coniunctis, demum natura ipsa fortis tussis ope puerum a suo liberauit sexta demum die malo, qua liberatione et omnia mala symptomata recesserunt.

Menſis Aprilis.

p. 310. Cl. PARIS *obſeruationes de morbis Turcarum.* Recenſet hic abortus atque ſtudium eos promouendi, ex quo ob vim, partibus generationi dicatis illatam, multi iique grauiſſimi generantur morbi, deinde impotentiam et abuſum remediorum aphrodiſiacorum immodicique veneris vſus nocumenta commemorat, et de morbis mulierum, nimio menſtruo fluxu, ſuppreſſione, malo hyſterico et his annexis agit,

Menſis Maius.

p. 387. 1) *Memorabilia literaria, critica, philologica, biographica, et bibliographica inſeruientia hiſtoriae medicae veteri ac recentiori, conſecrata* LVDOVICO *XVI.* Vt de ipſo libro, cuius plures promittuntur partes per ſubſcriptionem, eo melius iudicare queant Lectores, paucis articulorum indicem percurremus. Itaque Art. I. diſſertatio continetur, quae docet medicinam à rerum primordiis tribus conſtitiſſe partibus, quod et Celſus in prooemio et alii aſſeruerunt, videlicet diaetetica, chirurgica, pharmaceutica, quarum omnium praeſtantia peculiaris declaratur. Art. II. vitae deſcriptio PETRI DE ALBANO exſtat. Art. III. de origine anatomiae tractat, quam ad HEROPHILUM tempore PTOLOMAEI SOTERIS refert. Art. IV. continet notitiam quorundam librorum recenter editorum. Art. V. relationem exhibet de morbis epidemicis circa Lutetias diuerſas animantium ſpecies infeſtantibus ab initio anni 1763. vſque 64. ſuppeditata eſt haec relatio ab AUDOVIN DE CHAIGNEBRVN. Art. VI. anecdota biographica de IOSEPHO FRANC. BORRI et de familia SEBIZII commemorat. Art. VII. de inſtituto Regis in gratiam Chirurgorum facto, de profeſſione chymiae ſiue potius pharmaciae chirurgicae fundata agit.

agit. Art. VIII. bibliographiae dicatus eſt. Art. IX. caſum aliquem ſingularem hiſtoriae inoculationis inſeruientem refert. Art. X. coniecturas de tempore, quo plurimi veterum medicorum vixerint, proponit, incipit ab ASCLEPIADE et cum GALENO deſinit. Art. XI. de libris recenter impreſſis, et XII. de remedio aduerſus taeniam Regis iuſſu publici iuris facto agunt. Art. XIII. ſummam litterarum DELAFITTE CLAUE, de lue pecudes in prouinciis Galliae meridionalibus cruciante complectitur, et art. XIV. vitae deſcriptioni FERNELII ſeruit.

2) *Epiſtolam Cl.* AVBERTI *de inuerſione omnium viſcerum in pectore et infimo ventre.* p. 408.

3) *Meditationes Cl.* PARIS *de balneis Turcarum.* p. 432. Balneorum frigidorum vtilitas commendatur, non aeque calidorum, quippe quae relaxant cutem, corpus ad ſudandum cogunt, et imbecillitatem inducunt, quid quod femellis delicatulis admodum infeſta cenſenda ſunt balnea calida, quoniam accedente potiſſimum vita ſedentaria vaporibus hyſtericis et ſuppreſſionibus ac obſtructionibus menſium ducendis apta ſunt cet.

Menſis Iunius.

1) *Obſeruatio de ſanguinis profuſionibus puerperarum Auctore Cl.* ROUX. p. 483. Tribus articulis omnia ſunt comprehenſa. Primo ſuccincta deſcriptio vteri et placentae continetur, vſus eius et mutationes, quibus tempore grauiditatis obnoxius eſt, deſcribuntur, ſymptomata ſimul indicantur et mechaniſmus artis obſtetriciae ad hoc argumentum applicatae oſtenditur, differentiae cauſarum examinantur, quae vterum vaſaque vterina afficiunt, et vel haemorrhagias producunt, vel eas promouent, etc. Secundo praecautiones in praeveniendis ſanguinis profuſionibus, in aptis remediis eligen-

eligendis, quibus liberantur parturientes ab iis, praeprimis ſi placenta adhaereat vtero, in methodo repoſitionis vteri, in mediis vteri rupturas arcendi, et aptis praeſidiis ſyncopas per dimotionem, aut per ſuffocationes, ortas ſanandi etc. praeſcribit; ſimulque examinat praeſidia apud alios auctores celebrata. Tertio practicos caſus, quibus virtus remediorum firmatur, commemorat.

p. 500. 2) Cl. A. I. MONTFILS *deſcriptio morbi frequentis ac noti in Burgundia, cui nomen eſt* puce maligne. Omnes gradus vitii peſtilentialis admittit hicce morbus ratione ſymptomatum accurate anthraci reſpondet, et prognoſis ex qualitate puſtularum facienda eſt, quippe, quum rubrae eleuataeque ſunt, ſpem ſanitatis faciunt, et tandem de ratione ſanandi ſuam explicat methodum.

p. 514. 3) *Cl.* BOUTEILLE *diſſ. II. de inoculatione ad Cl.* DARLVC *miſſa.* Commendata fuſius inoculatione, varias recenſet eiuſdem methodos, inter quas tamen illi, quae fit per inſertionem puris, prae altera per tranſpirationem, principem aſſignat locum.

p. 541. 4) Cl. ROUELLE *analyſis aquarum mineralium Leucenſium in tractu Vallenſi.* Primo cum variis rebus has aquas eo conſilio miſcuit, vt de earum qualitate aeque ac virtute verum ac aequum iudicium ipſi ſit, deinde ſuas obſeruationes de vſu eius diuerſo, ratione variarum compoſitionum in analyſi facta, addidit.

Tom. XLVI. *Menſis Iulius*:

p. 3. 1) IOS. FRANC. CARRERE *bibliotheca literaria, hiſtorica et critica de medicina veteri et recentiori etc. Tom. I.* Talem vtique librum deſiderauimus, nam, quamquam CLERICVS, FREINDIVS, MANGETVS, SPACHIVS, VAN DER LINDEN, aliique hiſtoriam medicinae diligenter et accurate ſatis illuſtrarunt, tamen eorum

eorum opera non omnibus numeris abſoluta eſſe quilibet fatebitur vltro: nihilo tamen ſecius et hunc librum ſuis laborare naeuis quilibet intelliget, ſi paulo accuratius inquirat in aliquos articulos, quorum elaboratio in Bibliothecis Hallerianis maiori ſtudio facta conſpicitur.

His tamen non obſtantibus Cl. Auctori hoc maximae laudi eſt, quod fontes aperuerit, e quibus Lectores haurire queant. Res enim prorſus egregiae hoc libro continentur, nam hiſtoria medicinae omnium ſeculorum vſque ad noſtra tempora, doctorum virorum ſtudia in arte ſalutari, anatomicorum, chirurgorum, botaniſtarum, chymiſtarum merita, honores et dignitates, quibus ornati et monumenta, quae illis ſunt erecta, catalogi diuerſaeque editiones operum, ſententiarum expoſitiones, origo medicinae, progreſſus, mutationes et ſectae ordine alphabetico ibi recenſentur, vt amicis elegantiorum literarum non ſolum, ſed etiam medicis, qui literarum ſtudiis animum recreare ſtudent, gratus acceptuſque hic liber eſſe debeat.

2) *Commentatio Cl.* PLANCHON *de pleuroperipneumonia eryſipelatoſa maligna graſſante menſibus Aprili et Maio in Epiechis tractus Turnacorum.* In huius morbi naturam atque indolem Noſter inquirens, ſymptomata omnia ſuppeditauit, morbique cognitione meliore ex anatomica ſectione corporis ſibi comparata, viam indicauit, qua cito, tuto et iucunde curandi ſint aegri. p. 24.

3) Cl. SUE *Iun. lectio habita in Academia Regia Chirurgorum, d.* 14. *Septbr.* 1774. *de aneuryſmate arteriae cruralis.* Definitione et diuiſione aneuryſmatum praemiſſa, progreditur Auctor Noſter ad cauſas, ſymptomata, ſigna, et ſanandi rationem. Paulo infra p. 160. ex his omnibus colligit Noſter, p. 44.

Noſter, vtiliter quidem operationem arteriae poſſe inſtitui, auctoritate HEISTERI *) nitens, interim tamen vtique eſſe praeferendam operationi ligaturam.

p. 65. 4) Cl. ROUELLE *obſeruationes chymicae de analyſi animali.* Experimenta primus inſtituit cum ſanguine humano, vt partes eius conſtituentes experiretur, deinde ſanguinem quadrupedum ſub examen vocauit, inprimis boum, equorum, vitulorum, veruecum, porcorum, aſinorum, et caprarum. Ex his diuerſarum ſanguinis ſpecierum rationes computauit et in tabula propoſuit, adiectis ſimul ſuis animaduerſionibus. Tandem egit de ſale fuſibili in baſi alcali volatilis, vbi primo de praeparatione, dein de purificatione et tandem de phaenomenis, quae ſal fuſibilis producit, verba fecit.

Menſis Auguſtus:

p. 99. 1) *Cl.* AVBRI *oraculum* HIPPOCRATIS. Praefixa diſſertatione praeliminari hiſtoriae medicinae ex CLERICO, FREINDIO et SCHVLZIO, ipſum opus tribus ſectionibus abſoluitur, quarum prior hiſtorias aegrorum demortuorum commemorat, ſymptomata in morbi decurſu, omneſque ſententias, quae huc ex aphoriſmis, libris prognoſticorum, prorrheticorum et coacis praenotionibus ſpectant, diligenter inſeruit: poſterior hiſtorias priſtinam valetudinem recuperantium continet, vbi de quibuſdam ſymptomatibus diſſeritur, ex quibus axiomata fiunt, quae in libris HIPPOCRATIS ſupra laudatis exſtant, nec non euentum proſperum aegrotis praedicere iubent. Tertia ſectio omnium ſignorum

*) v. de arteriae cruralis vulnere periculoſiſſimo feliciter ſanato. De aliis aneuryſmatibus, v. ſupra p. 287. et 292.

gnorum in duabus praecedentibus ſectionibus enumeratorum repetitionem ſiſtit, atque applicationem illorum ſignorum ad morbos invniuerſum et quaevis ſymptomata peculiariter. Veritas huius rei comprobatur exemplis ex primo tertioque epidemiorum libro.

2) Cl. MORIN *obſeruatio ſuper empyemate.* p. 138. Quidam ex gonorrhoea reſtitutus iterum hoc malo affectus, ex regulis quidem artis ſalutaris tractatus, nihilo tamen ſecius in febrem incidit inflammatoriam cum colicis torminibus et doloribus pectoris arctiſſime coniunctam, quae ita violenta facta, vt ſpes ſanitatis prorſus nulla eſſet, accedente nimirum illo ſymptomate, de quo docte ſcribit HIPPOCRATES, *in febre ardente, ſi aluus eruperit, mortale eſt.* Sudores praecipue indicabant empyematis praeſentiam ſecundum illud: *Qui crebro tenuiter exſudant, ac ſubinde rigent, pernicioſum, ac ſub finem empyema habere deprehenduntur, aluosque perturbatas.* Euentus rem ipſam ſic ſe habere declarauit, ſiquidem aeger empyemate obiit, quod ex anatomica inſpectione, vbi dextrum pectoris latus humore ichoroſo repletum conſpiceretur, apparuit. Obſeruationi adiectae ſunt animaduerſiones pathologicae et therapeuticae.

3) Cl. BARBVT *obſeruatio de abſceſſu cerebri* p. 178. *vſu interno et externo verbenae* (de la verveine) *curato.* Verbena *) in mortario contuſa et capiti applicata, et decoctum verbenae interne ſumtum, non ſolum ſucceſſiue, aliis remediis antea incaſſum adhibitis, mitigauit dolores, ſed etiam effecit, vt diebus paucis interiectis pus eiiceretur, quo facto aeger recuperauit valetudinem.

Menſis

*) v. comm. noſtr. Vol. XII. p. 141.

Menſis Septembris:

p. 196. 1) Cl. FABRE *diſquiſitiones de natura hominis ſani et aegroti.* Omnes functiones ex phyſiologicis principiis diligenter deſcribuntur, et ſententiis recentiorum et HALLERI potiſſimum propoſitis, de ſede morborum, de ſenſibilitate, cauſa ſtimulante ac irritante agitur, et ſumma medicamentorum enumeratur.

p. 216. 2) Cl. AZILLE *obſeruationes de morbis Nigritarum, eorum cauſis, ſanandi ratione, et remediis, quibus arceantur.* Quatuordecim capitibus omnem complexus eſt Cl. Auctor tractationem, praemiſſa introductione et breui explicatione aquarum mineralium. Quatuor cauſis principibus omnium morborum tribuit geneſin, nimirum inſufficienti nutritioni, immenſis laboribus, veſtimentorum defectui, et vitae generi liberiori, accedit his commoratio prope paludes, quarum exhalationes ſanitati ac vitae humanae quam maxime noxiae ſunt. Vnde frequentes ſunt febres putridae cum tetano, diarrhoea, dyſenteria: hos non ſolum deſcribit Noſter morbos, ſed etiam ſuadet, qua ratione ipſis medendum ſit.

3) Cl. OLIVAUD *obſeruationes de ſymptomatibus per cantharidas productis.* Duobus vero exemplis docet Noſter cantharides producere poſſe inflammationem et gangraenam veſicae.

p. 242.

4) Cl. DV BOUEIX *reſponſio ad quaeſtionem, a* REBIERE *propoſitam, variolarum inſitionem concernens.* Eo potiſſimum redit illa quaeſtio, qua ratione certos nos reddere queamus, ſi inſitionem non ſequuta ſit febris eruptionis, variolas naturales non eſſe prouenturas.

p. 256.

p. 266. 5) Cl. BOUSQUET *animaduerſiones ſuper Cl.* A. DVFOT *catechiſmo artis obſtetriciae.* Reprehendit et laudat hunc libellum Noſter, ratione primi et

ſecundi capitis, quibus agitur de neruis, venis, muſculis, partibus genitalibus etc. et de foecunditate, grauiditate et earum ſignis, monetque, ea omnia femellis obſtetricantibus non eſſe neceſſaria; Tertium autem caput de exploratione vteri et foetu agit.

Menſis Octobris:

1) *Tractatus de variolis congeſtus e commentariis* VAN SWIETEN *in* BOERHAAVII *aphoriſmos cum methodo curandi* DE HAEN. Repetuntur, quae ab his doctiſſimis viris prodita ſunt, breuiter et conciſe a Cl. DVHAVME auctore huius tractatus, vniverſaque doctrina de variolis viginti ſex capitibus abſoluitur. p. 301.

2) Cl. DES ESSARTS *commentatio de vtilitate balneorum ratione eorum, qui difficulter reconualeſcunt.* In omnibus morbis acutis, ſi aegri eos vicerint, potiones laxantes et reiteratae quidem perfecte ſanos reddunt, ſed haec ſanitas non diu durat. Nam per nutritionem neque recuperant priſtinas vires, neque digeſtionis rite procedit negotium, vnde tales homines macilenti eſſe ſolent, quae macilentia, quum ex ſiccitate et tenſione fibrarum et in vniuerſum inteſtinorum, quae chyli tranſitum ad venas lacteas cohibent, oriatur, et quum bilis, ſuccus pancreaticus et inteſtinalis diminuti ſint, euacuationibus repetitis acres et craſſi redditi, et inde ſiccitas cutis habitualis, quae a tranſpiratione ſuppreſſa pendeat, ſequatur; recte vſu balneorum profligatur, quorum praeſtantiam pluribus exemplis declarat. p. 327.

3) Cl. COSME *defenſio lithotomi latentis.* Huic defenſioni anſam praebuit BEAUSSIER DE LA BOVCHARDIERE aggreſſio, qui lithotomo latente et correcto a Cl. CAQVE abſque omni vti- p. 334

 litate

litate vſus fuerat, et propterea errores imputauerat omnibus, qui hoc inſtrumentum adhibuerant.

p. 348. 4) Cl. BESCHER *noua ratio exſtirpandi polypum naſi.* Experimentum inſtituit Noſter in iuuene viginti duo annorum, cui polypus in dextra naſi parte cum tumore in interioribus faucium erat, apprehenſo igitur hoc tumore filo duodecies complicato ceratoque et digiti ope indito in os, ita, vt extremitates dependerent, extraxit polypum, quem inſequuta eſt haemorrhagia, cui aptis obuiam iuit remediis.

p. 353. 5) Cl. CADET *analyſis aquarum mineralium fontis* S. MARTINI *prope Guiſam in Picardia.* Repetitis experimentis intellexit Noſter, has aquas virtute adſtringendi et ſiccandi gaudere, quare ipſas commendat in phagedaenicis vlceribus, diſtorſionibus, contuſionibus, haemorrhoidibus, oculorum morbis; ſed et in morbis pectoris, colicis, ſtomachi imbecillitate, febribus, quae comitantur morbos chronicos ac lentos, febribus intermittentibus inveteratis, multum praeſidii eas afferre, quid quod et ſterilitati femellarum mederi ſtatuit.

p. 363. 6) Cl. BOUCHERT *obſeruationes de apoplexia, quatenus climati Lillenſi in Flandria propria eſt.* Catalogo morborum diuerſis climatibus propriorum praemiſſo, propter humiditatem aëris apoplexiam frequentem in tractu Lillenſi eſſe aſſerit, quam deinde deſcribit, addita differentia a lethargo, coma, caro, catophora cet.

Menſis Nouembris:

p. 435. 1) *Obſeruatio Cl.* SASSARD *de vulnerata aorta.* Hiſtoria ipſa non ſolum narratur exacte, ſed et aliis exemplis a Cl. SAVIARD et MORGAGNIO commemoratis illuſtratur.

2) Cl.

2) Cl. H. A. DE CHAIGNEBRVN *de remedio in narium haemorrhagia ſiſtenda apto.* Quum in meridionalibus Galliae tractibus ſpontaneae naſi haemorrhagiae admodum ſolennes, et omnem modum excedentes ſint, ita, vt animi deliquia ſequantur: ſimplici quodam remedio Cl. Auctor illis obuiam iuit. Ligaturam videlicet cum craſſo filo efficit, cuius longitudo ſufficere videtur, et cui carpia copiae atque magnitudinis iuſtae adiicitur, humectata cum aceto et puluere terrae ſigillatae, boli armenae et vitrioli; ſi nimirum alia adſtringentia non ſtatim in promtu ſint; haec carpia interioribus palati vſque ad iuguli primordia applicatur, et ope fili extrahi aliudque ſubſtitui ſex horis poſt commode poteſt. p. 438.

3) Cl. BERTHOLET *obſeruationes de aëre.* Inſtitutis multis experimentis cum aëre per tartarum, terram foliatam tartari, ſpiritum ſaturni, etc. etiam in regno minerali multa corpora aëre fixo repleta eſſe aſſerit, vti et in materiis animalibus. Nec non obſeruationes ſequuntur de decompoſitione et recompoſitione ſaponis, atque de decompoſitione ſalis ammoniaci. p. 441.

Menſis Decembris:

1) Cl. PAULET *diſquiſitiones hiſtoricae et phyſicae de morbis pecudum vna cum remediis.* Tribus totum opus abſoluitur partibus, quarum prior explicationem morborum difficiliorum, qui pro diuerſitate temporum fuere obſeruati, ſiſtit; in qua tres facit epochas. Prima deſcribit morbos temporibus poëtarum et hiſtoricorum, quorum ex ſcriptis multa ad pleniorem variorum morborum notitiam eruuntur. Secunda epocha incipit a CECILIO SEVERO, vbi ſimul in ſumma COLVMELLAE et VEGETII de arte veterinaria libri recenſentur. Mirati ſumus p. 483.

 Cl.

Cl. Auctorem non mentionem iniecisse *librorum Hippiatricorum* iam ante VEGETIVM conscriptorum, quibus multa huc pertinentia egregie recensentur. Tertia denique omnes comprehendit morborum historias literis consignatas. In secunda parte indicantur loca, in quibus ars veterinaria originem cepit, quae causae in vniuersum eam produxerunt, aut renouarunt, aut vsum perpetuum procurarunt. Tertia pars omnes morbos in classes suas distinctos proponit. Experientia potissimum in subsidium vocata, remedia laudantur, quae cum magna vtilitate fuere adhibita.

2) *Epistola* Cl. POTEL *de cura morborum venereorum ad Auctores diarii* Gazette de Santé *dicti.* Potissimum vsum mercurii Noster impugnat, atque quatuor obseruationibus rite institutis suae sententiae veritatem conciliare studet.

p. 505. 3) Cl. C. HAVE' *obseruatio de enteroepiplo-omphalocele penitus sanata.* Totius morbi decursum Noster describit, atque operatione feliciter in aegra instituta reunitionem intestinorum curauit.

p. 521. 4) Cl. BERTHOLET *) *obseruationum de aëre continuatio.* Instituit Noster examen cum aëre nitroso commixto cum aqua et aëre communi, cui additur obseruatio Cl. PRIESTLEY de ferri solutione in acido nitroso.

---

*) v. supra.

II.

II.

Hortus Romanus; ſecundum ſyſtema I. P. TOURNEFORTII, a NIC. MARATTI Aquilano, Medico Doctore, Linneanis characteribus expoſitus, adiectis ſingularum plantarum analyſi ac viribus. Species ſuppeditabat ac deſcribebat LIBERATVS SABBATI Mevanias, eiusdem horti cuſtos et chirurgiae Profeſſor. Accedunt tabulae C. propriis plantarum coloribus expreſſae. Tomus. II. Romae 1774. fol. Tom. III. ibid. 1775. ead. forma.

Progredimur iam lubentiſſime, ad recenſendos duos tomos libri huius, cuius priorem partem, in hoc ipſo noſtrorum commentariorum volumine p. 337. diiudicauimus. Laetamur profecto, quod plures querelarum a nobis tunc motarum, a Cl. MARATTI, cui iam haec plantarum delineatio, et deſcriptio, eſt commiſſa, ſint emendatae. Vſus enim eſt Cl. Editor Linneanis laboribus ſedulo, atque Tournefortianam methodum, ſaepius, quod tamen de reliquis omnibus valet, mancam atque imperfectam, ſuis emendare ſtuduit monitis. Probant inſertae Cl. Auctoris illuſtrationes Ipſum inter confirmatorum botanicorum numerum merito eſſe referendum, neminemque tali rei ſuſcipiendae fuiſſe aptiorem. In praefamine recenſet breuiter ſua de hoc opere merita, quae non ſine animi voluptate partim ob verborum concinnitatem, partim ob rerum praeſtantiam legimus. Non enim ex vana verborum coaceruatione eſt conflata, ſed quandam ſuarum obſeruationum in

plantis factarum continet syllogen; litem inter TOURNEFORTII atque LINNEI asseclas motam componit; atque vtilitatis, si descriptionibus plantarum virium ipsarum additur recensio, breuem exhibet demonstrationem. Ne in his longiores euadamus, de singulis postea fusius dicemus.

Vol. II. Reperiuntur in hoc volumine plantae classis *secundae*, cuius initium iam in antecedenti volumine factum esse, olim monuimus, et *tertiae* classis, quae, vt neminem botanicorum fugiet, plantas flore *monopetalo anomalo* complectitur. Emendauit vero Tournefortianum systema partim eo, quod genera nuper descripta, loco apto inseruerit, partim quod ea, quae ab TOURNEFORTIO ipsò minus apte erant collocata, in meliorem locum reposuerit.
p. 18. Huc *Echium* pertinet, quod a TOURNEFORTIO ad *infundibuliformes* erat relatum, quod vero ad *anomalas campanulatas, quarum pistillum abit in quatuor semina*, pertinet; hunc anomalarum ordinem Cl. MARATTI
p. 15. primum constituit. *Dracunculi Ari* et *Arisari* genera, quae sectionem primam, classis tertiae constituunt, ad classem apetalarum pertinere Nostro quidem videntur, ad illam tamen bibliopolarum causa non reduxit, ne nimirum huius voluminis traheretur editio. Haec tria genera in vnum quoque sunt relata.
p. 3. *Coronopi* porro ac *Psyllii* genera cum *Plantagine* coniungenda esse merito docuit; *Valerianellae*, quorsum *Valerianae dioicae* pertinent, ad *Valerianas*; *Blattarias* tandem ad *Verbasca* referendas esse putat.
p. 1. *Primulas* quatuordecim recensuit, quod variétates, pro speciebus male habitae, efficiunt. *Lycorpersicum* fructibus compresso rotundis, qui ex striis inaequalibus conuexis sunt conflati, quod hic descriptum cernimus, varietas nobis esse videtur. *Lycopersici* bacca rotun-

rotunda glabra apice puncto notata; adeoque ad *Solani* pertinere nobis videtur genus. *Poterio* et *Sanguiſorbae*, ſecundum Noſtri mentem, eſt corolla monopetala, nec, vt LINNEVS putabat, polypetala. *Spermacoces* flos deſcribitur campanulatus. p. 14.

Plantae rariores in hoc tomo pictae, ſunt; *Plantago maritima* tab. 7. cuius foliorum baſis non cernitur lanata; *Plantago ſerraria* tab. 9. *Crucianella maritima* tab. 13. *Aſperugo Aegyptiaca* tab. 25. *Anchuſa orientalis* tab. 27. *Symphytum tuberoſum* t. 31. forte *Symph. officinalis varietas; Onoſma orientalis t.* 32. huius radix rubro colore picta conſpicitur; *Plumbago Europaea* t. 39. *Lyſimachia ephemerum* t. 43. *Pentapetes phoenicea* t. 55. *Menianthes nymphoides* tab. 67. *Poterium hybridum* tab. 72. *Arum dracunculus, proboſcideum,* et *ariſarum* tab. 76 – 79. *Ariſtolochia rotunda* t. 80. *Bignonia capreolata?* t. 85. *Scrophularia canina* t. 90. *Ruelliae paniculata* et *ſtrepens* t. 92 – 93.

Nobis vero non prorſus ſatisfaciunt, figurae plantarum, quas iam proponere volumus. *Plantago pſyllium* tab. 10. dentes enim foliorum ſunt neglecti; *Valeriana rubra* tab. 17. colore pallidiori quam natura oſtendit picta; *Valeriana locuſta* t. 18. hic partim florem diandrum a latere pictum, partim neglectam ſeminum formam, a qua varietas diſtinguitur, reprehendimus; *Lycopſis veſicaria* tab. 35. ipſius enim caulis non erectus, ſed proſtratus reperitur; *Cynogloſſum apenninum* tab. 37. Stamina huius corolla maiora ſunt depicta, LINNEO vero ſunt corollae aequalia; *Veronica latifolia* tab. 48. cuius pulchritudo pictoris incuria omnino videtur ſublata; *Solanum pſeudocapſicum* tab. 59. floribus pictum ſimplicibus nec in vmbellam congeſtis; *Phyſalis Alkekengi* tab. 63. huius

enim folia ſerrata ſunt, nos vero integerrima ſem-
p. 12. per vidimus; *Phyſalis* t. 64. *pubeſcens* LINNEI male ab Auctore Cl. *Solanum veſicarium indicum minimum* fuit dictum; *Adoxa Moſchatellina* t. 69. magnitudine ſuperat plantam naturalem, corollisque albis a natura recedit; *Arum maculatum* t. 74. duplo maius, quam apud nos; *Ariſtolochia clematitis* t. 81. male ab Auctore nominatur, *Ariſtolochia longa vera*, hoc enim *Ariſtolochiae longae* eſt ſynonymon; florum *Lobeliae cardinalis* t. 83. color plantae virenti non reſpondet; *Spermacoces verticillatae* t. 99. ſtamina exſtare deberent.

Pauca de viribus plantarum notamus, quoniam plura eorum, quae de his dicta ſunt, iam alibi leguntur. *Androſace* inter diureticas refertur, podagricisque commendatur; *Trachelii* radix adſtringit atque exſiccat vlcera oris; *Plumbaginis* folia oleo tincta Pariſiis contra glandulas exulceratas cum vſu adhibentur; *Anagallidi* praemittitur emeticum, hocque ipſum efficacius contra maniam Noſtro videtur, quam herbae ipſius vſus; *Solani Melongenae* fructus comeditur a Gallis atque Hiſpanis; *Menianthis nymphoidis* herba reſoluit, vrinamque ducit, ſemina vero expectorant.

Vol.III. Tranſimus iam ad tertii voluminis ſummam, ad quod characteres plantarum adpoſuit NICOLAUS MARTELLI *Aquilanus medicinae Doctor*. Inſunt huic tomo plantae claſſem III. terminantes, atque ſingula claſſis quartae indiuidua. In hac claſſe *plan-*
p. 10. *tas flore monopetalo labiato*, recenſeri, conſtat. Addidit vero, Cl. Auctor, claſſi IV. ſectionem tertiam, quae *plantas flore monopetalo vix labiato corolla ſubaequali* adeoque *Lycopum*, *Verbenas* varias, *Menthae* ſpecies, *Lantanam* atque *Browalliam* complectitur. *Menthae* deſcriptionem duabus in ſectionibus tradidit,

dit, in ea nimirum, quam modo nominauimus, atque in loco, quem TOURNEFORTIVS ipſi adſcripſerat, h. e. in ſectione tertia, cui *plantae flore labiato labio ſuperiore fornicato* inſunt, propterea quod quaedam ſpecies ad hunc, aliae ad illum ordinem pertinerent. Neque deſunt genera, quae a TOURNEFORTIO ſeiuncta, Auctori Cl. coniungenda videntur; huc *Dracocephalum* atque *Moldauica*, *Leonurus* et *Cardiaca*, *Calamintha* atque *Meliſſa*, *Serpyllum* et *Thymus*, *Chamaedrys* atque *Polium* pertinent. *Marrubiaſtri* ſpecies in alia plura genera diſtribuendas eſſe ratur. Haec ad LINNEI mentem facta generum coniunctio nobis magnopere placet.

Verbenas meliori iure didynamiis annumerari cenſet, quoniam plurimae ſpecies floribus gaudeant tetrandris. Omnibus *Monardae* ſpeciebus ſtamina quatuor, quorum duo ſint caſtrata, tribuere videtur.

Ad plantas minus frequentes, quae huic volumini inſunt, pertinent. *Antirrhinum aſarine* t. 3. caulibus repentibus foliiſque faſciculatis reniformibus a deſcriptione LINNEI differens; *Pedicularis purpurea annua minima* tab. 7., quae LINNEO eſſe videtur incognita. *Acanthus mollis* et *ſpinoſus* t. 13. 14. *Dracocephalum Virginianum* et *Canarienſe* t. 26. 27. *Scutellaria albida* et *lateriflora* t. 29. 30. *Brunella Pyrenaica maxima flore maiore* t. 33. quae ad *Salvias* pertinere videtur; *Moluccella laeuis* et *ſpinoſa* t. 45. 46. *Sideritis perfoliata* et *Romana* t. 57. 58. *Satureja thymbra* t. 71. haec floribus axillaribus ſimplicibus picta eſt, tribuuntur vero ipſi vulgo, flores verticillati. *Nepeta tuberoſa* t. 82. *Monarda punctata* t. 86. 87. *Teucrium campanulatum*, *fruticans* et *iua* vel *pſeudochamaepithys?* t. 95. 96. 98. *Aiuga orientalis* t. 100.

Iam pauca de iis, quae nobis non omnino placent. *Antirrhini purpurei* tab. 5. folia non ſunt accurate quaterna, flos iuſto pallidior. *Salvia Canarienſis* tab. 25. huius enim lanugo, ab iis modo, qui plantam ſaepius viderunt, cognoſcetur, adeo rudi arte eſt delineata; *Marrubii pſeudodictamni* tab. 47. limbus calycis iuſto breuior eſt. *Marrubiaſtrum vulgare* t. 51. 52. (quod eſt *Stachys aruenſis* LINNEI) nobis potius *Alyſſon verticillatum floribus profunde inciſis* BAVH. pin. 232. ſeu *Marrubium Alyſſon* LIN. eſſe videtur. Hoc enim non ſolum characteres generici, quantum ipſos ex icone potuimus cognoſcere, verum quoque vniuerſa plantae facies, quorſum caules magis erecti, folia apice profundius inciſa pertinent, nobis indicare videntur. *Marrubii vulgaris* t. 59. color a naturali habitu multum recedit. *Meliſſa calamintha* t. 63. et *Satureja hortenſis* t. 70. pedunculi nimirum harum plantarum ramoſi, a pictoribus male mutati ſunt in ſimplices. *Lauandulam dentatam* t. 74. nemo cognoſceret, niſi ſubſcriptum eſſet plantae nomen, folia enim dentata, quae huic ſpeciei ſunt propria, a minus ſedulo atque ſolerti artifice in integra mutata cernuntur! *Origani Dictamni* tab. 76. folia iuſto albidiora, bracteae vero in natura ſunt venis rubris diſtinctae. *Ocymum minimum* t. 85. adeo negligenter eſt pictum, vt alia planta vix vlla; color enim non ſolum latius penetrauit quam debuiſſet, verum quoque flores colore non coeruleſcente mox ex albo nigricante ſunt picti. *Teucrium chamaedrys* t. 88. annon potius *Teucrii ſcordii* varietas foliis latioribus?

Ex virium recenſione commemoramus, edule gratum ſitim febrilem demulcens, quod ex *Acantho* paratur; dein *Hormini* ſemina in ophthalmiis adhiberi et inter aphrodiſiaca referri, flores vero huius

ius herbae cum floribus *Sambuci* mixtos, mutare vinum Rhenanum in Moſchatellinum; *Sclaream* cum *Caſtoreo* fere conuenire; et *Leonurum cardiacam* vtiliter in equorum peſte exhiberi.

III.

Diſſ. de puluere antherarum Praeſide M. CHRISTIANO FRIDERICO LUDWIG. Reſpondente *Petro Gniditſch*. Lipſ. 1778. 4. pag. 34.

Commemoratis, qui de puluere antherarum ſcripſere Auctoribus, contendit Cl. LUDWIG in p. 4.
omni herbarum flore reperiri pollinem, neque cryptogamicos procul dubio eo deſtitui. Mox membranas et interiorem pulueris antherarum compagem p. 8.
ſibi inueſtigandam ſumit, pedunculos a BONNETO defenſos negat, quemadmodum quoque tres membranas illas, e quibus KOELREUTERUS pollinis globulum compoſuit, modo vnam in *Paſſiflora* et aliis plantis, modo duas in *Tulipa* obſeruans atque etiam animaduertit globuli figuram et magnitudinem differre pro maturitatis ipſius gradu. Figuram globulorum in genere mox ſimilem, mox diſſimilem, genera propinqua et remotiſſima ſaepe figura conuenire, et ſpecierum globulos ſemper eiuſdem eſſe figurae inuenit.

De pollinis copia nihil certi determinare licet, quamuis numeri antherarum ad piſtilla et ſemina p. 14.
rationem habueris. Color globulorum farinae foecundantis variat plerumque in generibus, in ſpe- p. 16.
ciebus vero non, atque pro diuerſa maturitate quoque diuerſus eſt. Poſtea halitus ſeminalis ſecretionem conſiderat atque demonſtrat ab humoribus, p. 27.
vaſorum flexuris atque angulis, cauitatibus, in quas depona-

deponatur ſecretus liquor, particulis attrahentibus, vario ſuccorum impetu, aëris viciſſitudinibus, terrae ratione, plantarum aetate et reſorptione variam in diuerſis plantis pendere ſecretionem.

p. 23. Analyſis chemica: deſtillationes nimirum, decocta atque infuſa parata Cl. Auctorem docuerunt pulueri antherarum immixtas eſſe particulas ſalinas et terreas, gummoſas, reſinoſas atque principium ſpirituoſum aliquod, quod halitum foecundantem continere Ipſi viſum eſt, cum reſina pollen a pluuia defendat atque gummi eiuſdem ſolutionem in piſtilli
p. 25. liquore adminiſtret. Quibus quaedam de antherarum exploſione, et globulorum excretione adiunguntur, adductis vltimo loco multis argumentis, quae vſum pulueris antherarum in generatione confirmant atque demonſtrant.

IV.

Materia medica e regno vegetabili ſiſtens ſimplicia officinalia pariter atque culinaria. Secundum ſyſtema ſexuale ex autopſia et experientia fideliter digeſſit. PETRVS IONAS BERGIVS M. D. Hiſt. Nat. et Pharm. Profeſſor Stockholm. R. Coll. Med. Aſſeſſor Acad. et Societat. Scient. Imper. Petropol. Imp. N. Cur. R. Londin. Stockholm. Upſal. Philadelph. Haarlem. Nidros. Helvet. Zell. Roterod. Zeeland. Berolin. Nat. Cur. et Lund. Membrum vt et Monſpel. Correſp. Tom. I. Stockholm. typis Petri Heſſelberg 1778. 8. maj. pagg. 448. praeter dedicationem et praefationem.

Botani-

Botanicis in rebus institit Ill. BERGIVS LINNAEI vestigiis ad virtutes simplicium medicaminum definiendas et confirmandas, quas ex crebris doctorum practicorum obseruationibus, quibus diligenter et crebro hic vsus est Noster, necessario cauteque repeti oportet, addiditque praeterea non inutiliter alimentaria et culinaria. Item curauit Noster, vt ne quid praeter veritatem insereretur. Eapropter morborum nomina parcius commemorauit et maluit spatium vacuum relinquere, quam quid experientia destitutum tradere. Quod si vero de officinalium efficacia memorabilia, sparsim huc illucve ab Auctoribus memoriae relicta, quis gestiat scire, lubenter excitat eum Noster ad IO. ANDR. MURRAY apparatum medicamentorum *) legendum, qui diligenter et curiose in huius rei versatus sit occupatione. Linnaeano itaque praemisso nomine aliisque additis denominationibus ex aliis Auctoribus et iconibus laudatis, nomen pharmaceuticum et, si ad alimenta pertinet, culinare, locum, formam, proprietates, virtutem, vsum considerat et obseruationibus experientiaque virtutem confirmat Cl. Auctor partim sua, partim aliorum doctorum virorum. Id quod, si excipias botanicas descriptiones fortasse nimis amplas, quo modo breuiter docte et perquam vtiliter praestiterit celeberrimus BERGIVS, quodam exemplo monstremus.

Costus Arabicus LINN. Sp. pl. 2. Mat. med. 4. p. 7. MERIAN Surin. p. 36. t. 36.

Tsiana-kua RHEED. Malab. 11. p. 15. t. 8.

Costus amarus et dulcis BLACKWELLAE Herb. tab. 394.

Pharm. costi radix.

Locus India vtraque, Malabaria, Surinamum.

Perennis.

Forma

*) v. supra. p. 260.

Forma ſicca. Radix ſubcylindrica, cinerea, craſſitie pollicis vel vltra, duriuſcula, parenchymate cinereo pallidiore.

Proprietas: Odor gratus, ſubuiolaceus. *Sapor ſiccati* amaricans, leuiter aromaticus; *recens* radix dulcis.

Virtus: ſtomachica.

Vſus.

Obſ. 1. Coſtus officinarum dulcis et amarus ex eadem planta deſumuntur et nonniſi aetate differunt, quo vetuſtior, eo magis amaricans. Sed in plurimis pharmacopoliis cortex Winteranus perperam pro hocce ſubſtituitur.

Obſ. 2. Ex hac radice ſumta vrinam odore violaceo infici plurimi ſtatuunt.

Hoc exemplo praemiſſo, de ſingulis quibuſdam
p. 8. videamus. *Salicorniae* herba virens et condita cu-
p. 24. linaria. Incepit Noſter herbam *Gratiolae* in praxin medicam referre, quippe quae purgantem et emeticam vim non amittit ſiccatione. Puluis ex Gratiolae ſcrupulo dimidio et quinque granis Gentianae in febribus bilioſis repullulantibus atque in quartanis autumnalibus quouis bihorio laudatur.
p. 39. Ac omnino non negligenda eſt tam efficax planta. Confectis globulis e radice *Iridis Florentinae* ad fonticulos apertos ſeruandos vtuntur Turcae. (Nos quoque iis eodem conſilio non nuper vſi ſumus et praeferimus illos reliquis ideo potiſſimum auxiliis hic ſolemnibus, quoniam odore grato foetorem
p. 45. fonticulorum quodammodo corrigunt.) Acidi ſacchari eſſentialis vſus eſt inſignis ad explorandam aquam quamcunque; nam ſi tantilla portio huius ſalis in aqua ſoluitur, haec mox opaca redditur, ſi calx ipſi ineſt et poſtea praecipitatur.

Rubiae Tinctorum vis in morbis ossium destituta est experimentis indubitatis. *Plantaginis latifoliae* radix vtilis est in tertianis vernalibus, minime in autumnalibus. Radicis *Contrayeruae* virtus est alexiteria, sudorifera et vsus in febre lenta neruosa. Infusum *Trifolii aquatici* laudat Noster in arthritide, febribus autumnalibus et asthmate. In *Spigeliam* *) cadit vis contra lumbricos et conuulsiones. Expertus est Noster eius vim soporosam, nunquam autem purgantem virtutem. Radicis *Turpethi* vnciae octo cum spiritu vini extractae exhibent resinae circiter drachmas quinque, quae eodem modo parique dosi purgant ac resina Ialappae. C. F. PAULINI liber singularis de Ialapa Francof. ad Moen. 1700. a Nostro non laudatur. *Ialappae* genus dubium est **). Radix Mirabilis dichotomae satis bene purgat, quemadmodum etiam simillima est Ialappae verae. *Ipecacuanhae* radix in diarrhoea infantum conuenit, in haemorrhagia vteri tanquam specificum a Nostro laudatur, quippe qui inueteratas paruis dosibus sanauit in iam eneruatis feminis. Veruntamen idem de aliis non valet haemorrhagiis. In haemoptysi enim mictu cruento cet. frustra Noster eam praescripsit. In quartanis autumnalibus expedit corticem Peruvianum acuere calidis atque amaris, praecipue radice Serpentariae Virginianae, Gentianae, Zingiberis, Alcalinis, quod maxime vrget Noster, siquidem alias saepe fallit cortex.

p. 64. p. 70. p. 73. p. 92. p. 95. p. 98. p. 101. p. 102. p. 108.

Extracti *Daturae* dosis non est augenda, quando pupilla oculi dilatatur. Si setaceum nuchae iungitur vsui daturae in mania; citius curatur morbus. Delirium post puerperium saepe Noster sanauit cum datura, vbi alia fefellerunt. Folia ribium

p. 122. p. 157.

*) v. comm. nostr. Vol. XX. p. 288. IId. decad. Suppl. p. 166.

**) Probabilis tamen videtur sententia, qua a *Conuoluulo Ialapa* radicem sumi statuitur.

bium nigrorum tenella, recentia, et citiſſime in aqua
calida infuſa, mox ſiccata ſuccedanea ſunt theae
p. 185. Chinenſi nec paucis placent. *Ulmi campeſtris*
LINN. cortex internus in morbis cutaneis adhibe-
p. 195. tur *). In vero cancro *conium* ſeu *Cicuta* non boni
quidquam praeſtat, ſed nocet. In vlceribus ſordi-
dis et ſiphylliticis, vera ſcabie, morbis cutis, gonor-
rhoea, leucorrhoea, phthiſi, impotentia virili, rheu-
matiſmo chronico, ſcrophuliſque vſus eius ſuadetur.
p. 200. Febribus intermittentibus protractis atque inuete-
p. 214. ratis ſaepe medetur *Aſa foetida* **). *Cicutae aquati-
cae* ſuccum expreſſum et inſpiſſatum, et cum pul-
vere foliorum in pilularum formam redactum No-
ſter fruſtra dedit.

p. 255. Vidit Noſter plures *allio* curatos febribus au-
tumnalibus repullulantibus laborantes, etiam quar-
tana. Incipiunt bulbulo vno mane et veſperi et au-
gent quotidie bulbulos vſque ad numerum quar-
tum et quintum qualibet vice. Febre nunc eua-
neſcente, diminuenda eſt doſis. Serum lactis allia-
tum in tuſſi valde fructuoſum eſt. Iuuat in ſurdi-
tate rheumatica lanam bombycinam ſucco allii,
qui et herpetes externe illinitus curat, imbibere
illamque auri immittere, cet. Calculoſis autem mag-
p. 268. na cum cautione ſuadenda eſt *aſparagi* radix. No-
vit enim Noſter feminam, aſparago veſcentem mictu
cruento vexari et VAN SWIETEN obſeruauit largio-
rem vſum aſparagi paroxyſmos podagricos acceleraſ-
p. 269. ſe. *Lilii conuallium* flores vi laxante ſunt praediti.
Statuit itaque Cl. CARTHEUSER extractum Lilii con-
vallium eodem modo agere ac aloes. Praeſtat illud
ex recentibus floribus ei, quod ex ſiccis paratur. *Aloes*
p. 272. virtus antiputredinoſa, vulneraria, ſtomachica, bilis
ſuccedaneum. In pertinaciſſima alui obſtipatione, re-
mediis plurimis fruſtra adhibitis aloe opem tulit. Id
quod

*) v. comm. noſtr. Vol. XIX. p. 209.
*) v. ibid. Vol. XX. p. 527.

quod et nos obſeruauimus. *Sanguis draconis* vſus in ſcelotyrbe. *Colchici autumnalis* oxymel ſquilla longe inferius a Noſtro eſt deprehenſum. p. 276. p. 291

Mezerei cortex ſ. thymeleae cortex a Cl. LE ROI *) in variis morbis laudatus a Noſtro commendatur. Cortex e pluribus ſpeciebus Daphnes ſumi poteſt. Noſter ſemper vſus eſt daphnes mezerei cortice, in Suecia creſcentis, quem poſtea pertractat. Cortices craſſiores magis actiui ſunt, dum e contrario teneriores debilius operantur. *Braſſicae capitatae* folia, vti nos obſeruauimus, aliis foliis et emplaſtris praeferri debent, optime cum conducant ad effectum huius corticis exudatorium ſuſtentandum, etiamſi foetore ſunt ſatis moleſta, quippe cuius a Cl. BERGIO fit mentio. Diu adhibito hoc cortice externe, vidit Noſter eruptiones miliares rubras, prurientes, brachium vel etiam totum corpus, ne capite quidem excepto, occupantes, diſcretas vel confluentes, quandoque moleſtiſſimas. Hae eruptiones proueniunt praecipue ex acrimonia corticis per exutorium reſorpta et plerumque diſparent balneis tepidis, ſepoſito ſimul cortice. Sed ipſa hac reſorptione valide agit hic cortex in humores, tametſi extus applicatur. Sed ſi humores ſimul peccant, vidit Noſter tales eruptiones chronicas factas, tardiſſimae ſanationis. *Coccognidii ſemina* ſeu *daphnes mezerei* baccarum et radicis vſus **) in nodis venereis, aliiſque commemoratur. *Paridis* herbae *virtus* eſt antiſpaſmodica, ſublaxans, *vſus* in conuulſionibuss. In tuſſi conuulſiua ſymptomata hoc Paridis puluere (quauis veſpera ſcrupu- p. 301. p. 313

*) v. comm. noſtr. Vol. XXI. p. 570.

**) v. ibid. Vol. XVI. p. 141. et 518. Vol. XVIII. p. 38. Vol. XVII. p. 109.

ſcrupulo vno) remiſerunt, aluo leniter ſubducta et
p. 327. ſomno tranquilliore reddito. Fabae *Pichurim* vſus
eſt in diarrhoea, aluo laxa poſt dyſenteriam, tor-
minibus *).

p. 335. Optima forma *Rheum* exhibendi eſt in ſubſtan-
tia, praecipue ſi in fruſtulum maſticatur et degluti-
tur. Soluitur hoc modo in ſaliua et gingiuas, fau-
ces, oeſophagumque roborat. Extus denti dolenti
applicitum et intra buccam retentum odontal-
p. 355. giam ſaepe tollit. *Quaſſia* arthriticis conducit, in
febribus intermittentibus ſaepe fallit **). Haema-
turiam rebellem matronae hac breui fuiſſe curatam
p. 362. Noſter recordatur. Roborat nec calefacit. Muſcas
adeo obſtupefacit infuſum ligni quaſſiae, vt mor-
p. 371. tuas crederes; breui tamen ad ſe redeunt. *Ledum*
paluſtre apes allicit, ſi aluearia cum eo fricantur.
Saponariae radix praeſtantiſſimum diluens in ptiſa-
nis, hinc in arthritide, cura mercuriali cet. nullum
aptiorem potum nouit Noſter. Experimentum
cum decocto ſaponariae inſtituit, lintea lauandi, vti
ſapone fit, quod quidem bene ſucceſſit, attamen co-
p. 373. lores non delet, quare nec lintea maculis pulicum
conſpurcata bene cum ſaponaria dealbantur. *Te-*
lephii folia recentia leniter contuſa acetoque vini
immiſſa tum clauis applicata, reiteratis vicibus mul-
p. 382. tum leuaminis afferunt ſaepeque eos fugant. Pluri-
mi Auctores *corticem Winteranum* a *canella alba*
p. 394. diſtinguunt; Noſter autem praeter hanc alium
corticem Winteranum non nouit. Flores *Philadel-*
phi nec in officinas, nec culinas adhuc intro-
p. 399. ducti ſunt. Mereri videntur Noſtro attentionem.
Lauroceraſi foliorum, praeſertim aquae ſtillati-
tiae eorum ***), vis venenata ab aliis atque aliis
demonſtrata eſt Auctoribus. Sed doſi parca non
videtur

*) v. comm. noſtr. Vol. X. p. 198.
**) v. ibid. Vol. XXII. p. 551.
***) v. ibid. Vol. VI. p. 645.

videtur nocere; quod confirmat quotidiana experientia in culinis Gallicis, vbi folia Laurocerasi saporis gratia cibis absque noxa immiscentur. Neque feris obsunt in parca dosi. Folia mitius agunt, p. 404. quam aqua. Tradidit medicum laurocerasi vsum nuper Anonymus *). Aqua stillatitia *fructus cerasorum*, quae in officinis prostat, praegnans est sapore amygdalarum amararum et cum aqua Laurocerasi virtute conuenit, si cohobata fuerit; hinc teneris infantibus minus secure datur saepeque etiam funestos edidit effectus. Gummi rubescens s. palli- p. 406. dum vsui medico seruit, tanquam aliae gummi species, si modo purum. Gummi ex arbore *prunorum* p. 412. stillans idem praestat, quod Gummi Arabicum. p. 440. Aqua amararum amygdalarum **) cohobata perinde venenata est, vt aqua Laurocerasi. *Anserinae* succum expressum pariter ac infusum herbae siccae in empyemate multum praestitisse vidit Noster et calculosis expulisse vrinam et sabulum. Sed per vices sumendum est, ne nimis pellat. *Tormentillae* p. 441. radix est citius coriarium, quam cortex quercinus. Radix *gei riualis* conducit in febribus intermitten- p. 447. tibus etiam protractis, saepe diarrhoeis chronicis haemorrhagiisque.

V.

Spécifique contre la goutte éprouvé et publié par Mr. EMERIGON, Procureur du Roi en la jurisdiction Royale et au siege général de L'Amirauté du Bourg St. Pierre. 1778. 8. plagg. 3.

i. e.

Specificum antipodagricum tentatum et publicatum a Cl. EMERIGON.

 Huius

*) v. comm. nostr. Vol. XXI. p. 367.
**) v. ibid. Vol. XXII. p. 358.

p. 5. Huius mali atrocitatem ipse expertus est, omnemque medicinam frustra adhibuit, donec accepit remedium a viro quodam CARAIBE, cuius vsu pristinam sanitatem recuperauit. Formula haec est: ℞. Gum. Guajac. puluerisati ℥ij. Taffiae Mensurae iij. Misceantur et in lagena bene clausa soli per
p. 7. octo dies exponantur; solutione facta, per linteum vel chartam bibulam filtrentur et diu seruentur, quippe cum non recens liquor sit recenti praestantior. Dosis est cochlear tempore matutino ieiune sumendum. Taffiam maxime necessariam esse putat, propterea quod ex saccharo parata, vires balsamicas habeat. Qui huius medicamenti diu continuat vsum, a morbo sanatur, humores enim podagricos soluit et dissipat, eorum impedit accumulationem et euacuationes promouet aut per largam expectorationem, aut per lenes, quas producit, alui deiectiones.

p. 8. Fugiat praeterea aeger nimis otiosum ac luxuriosum viuendi genus, duas horas post sumptum remedium lac bibat, prandium capiat frugale, attamen sine ciborum delectu, coenam vel nullam vel exiguam, potus sit vinum rubrum Burdegalense aqua mistum, cubitum eat hora decima, surgat quinta matutina. Ceterum neque balneis vti, neque pedibus humidis incedere conuenit, ob multa pericula inde orta.

p. 10. Antequam Cl. Auctor vsus est hac medicina, viscido, ructibus continuis, acido, et plethora laborauit ita, vt aut venam secare aut aluum purgare illum oporteret, nunc autem ab his omnibus liber,
p. 12. sanitate integra gauderet. Gum: Guaiaci vires eiusque delectionem proponit secundum rationem in libro Gallico *) propositam Cl. Auctor. Ad depellendos

*) Dictionaire botan: et pharmac: de l' Edition 1768. Est et huius remedii mentio facta in perutili opere conti-

lendos nodos et quidem ſine periculo, ſaponem album liquefactum per noctem imponit.

Ceterum huius remedii vis vel magis confirmatur, quippe cum multa nomina attulerit eorum, qui ſani facti ſunt, vel aliae virtutes adhuc ipſi adſcribuntur, vt vis exoſtoſes tollendi, quarum duo exempla profert. In colica denique, vlceribus, malo iſchiadico, rheumatiſmo, catarrho, et aliis morbis e viſcido oriundis permultum praeſtare perhibet.

VI.

CAROLI STRACK, Med. Doct. et in Acad. Moguntina Prof. cet. De cruſta lactea infantum eiusdemque ſpecifico remedio diſſertatio. Quam Scientt. Artt. atque Litterr. Academia, quae Lugduni in Gallis eſt, altero duplici praemio coronauit. d. 3. Sept. Anno. 1776. Francofurti ad Moenum, typis Andraeis. MDCCLXXIX. 8. pagg. 63.

In prima libri parte de *hypecacuanhae* et *ſennae* viribus agitur, ea de cauſa, vt reſpondeatur quaeſtioni anno. 1774. ab eadem academia motae, in qua *de ſuccedaneis radicis hypecacuanhae, corticis Peruuiani atque foliorum ſennae agebatur* *). In ſoluenda quaeſtione de hypecacuanha atque ſenna ita verſatur, vt dicat Cl. Auctor poſſe his remediis quaevis vomitoria vel aluum purgantia ſubſtitui, cum remedia illa, de quibus agit, praeter vomendi effectum alium omnino nullum praeſtent; dummodo ea, quae horum loco exhibere volueris, artis ope acrimonia ſua irritante, a qua nauſea, debilitas, aliaque vomitum p. 4.

 vulgo

continuato, quod inſcribitur: *Sammlungen auserleſener Abhandlungen zum Gebrauch practiſcher Aerzte. 3 Bandes 4 Stück. Leipzig* 1777 8. pag. 587.

*) v. comm. noſtr. Vol. XVIII. p. 538.

vulgo ſequentia pendent, fuerint liberata. Hypecacuanha enim adſtringendi virtute neutiquam pollet, quam nonnulli ipſi adſcripſerunt: mouet enim ſaepius h. e. ſi ſaburram putridam vel vermes in ventriculo reperit, aluum; deinde ſi quid in ipſa eſſet, quod adſtringeret, hoc tamen ita a ſaliua inuolueretur, vt prorſus ſtupefieret, tandem alui adſtricti, quem ſaepius gignit, effectus, ob quem in dyſenteria, lyenteria, vel coeliaca affectione a variis laudatur, potius a materia acri per os eiecta primiſque viis adeo vacuefactis, quam a ſolidorum, vt quidam putarunt adſtrictione, eſt arceſſendus. Neque cortex Peruuianus deſtitui videtur Noſtro remediis, quae ipſi recte ſubſtitui poſſint, in his experiundis tamen ad tempus modumue, quo exhibeantur, aliaſque circumſtantias reſpiciendum eſſe ſuadet.

p 25. Iam alteram libri partem adgreditur, in qua ad quaeſtionem: *referre noua inuenta ex regno vegetabili, quae plurimum conferunt ad materiam medicam*: reſpondetur. In huius capitis initio de ſignis ſpecificorum remediorum quaedam propoſuit. Quae haec ſunt: 1) vt morbo eodem quibusuis ſub circumſtantiis ſemper medeantur; 2) vt criſes a natura inchoatas ſubleuent atque metaſtaſes tollant; 3) vt mutent morbi materiam, vel crudam expellant, 4) vt functionem ſanam non turbent, laeſam reſtituant, 5) vt morbus, his remediis ſumtis, non recrudeſcat.

p. 33. Vexantur cruſta lactea lactantes potiſſimum, nec vllus eſt corporis locus, palpebris exceptis, qui a morbo inuadente, liber maneat; ipſi oculorum bulbi rarius infeſtantur, idque euenit, ſi puſtulae in facie ſunt nullae, quapropter morbus hic difficile dignoſcitur. In clunibus moleſtiſſimus eſt atque pertinaciſſimus. Oriri videtur morbus ex miasmate

te ſingulari, quod probant: 1) exempla infantum a matribus hoc morbo olim laborantibus genitorum; 2) nutrices, quae hoc morbo olim preſſae fuerunt, infantes inficientes. Variolas, hoc morbo ſuperato, leuiores eſſe negatur, et damna enumerantur, quae oriuntur, quando pars materiae ad glandulas defertur. Morbum ipſum ſaepius ſequuntur tabes, tympanitis, lippitudo, auriumque abſceſſus. Vrina hypoſtatica eſt horum affectuum frequentiſſima criſis.

Vtitur Noſter contra cruſtam lacteam Hb. *Iacea* ſeu quod idem eſt *Viola tricolore* LINN. et quidem ita, vt quotidie bis, mane ſcilicet ac veſperi ex lacte herbam bibendam praebeat. Coquitur nimirum herbae recentis pugillus vnus pro doſi ſumendus, pulueris ſicci vero drachma vna omni die conſumitur, ita vt huius ſemidrachma per duas horas in lacte vaccino macerata, dein cocta atque colata, mane et veſperi propinetur. Adhibito remedio hoc per vjj dies puſtulae omnes erumpunt, quo facto ab eius vſu abſtinendum, et cruſtae deſquamatio, mox eueniens, exſpectanda. Cruſta deperdita idem remedium denuo exhibendum, vt, quod in corpore remanſit, expellatur. P. 30. P. 40.

Si alius ſimul ſubeſt morbus v. c. mucus in inteſtinis, is prius tolli debet, quam ſanitatis exſpectari poteſt reſtitutio. Si nutrix hoc morbo olim cruciabatur, tunc infans eſt ablactandus, quoniam alias ſanari nequit. Metaſtaſi cuiuis cruſtae lacteae hoc medicamentum opponatur.

Nutricem hoc morbo laboraſſe cognoſcitur ex colore faciei iuſto glabriore, albidiore, ex rubore, ſi inrubeſcit, ſcarlatino genas non aequaliter ſuffundente. Morbum infanti inſtare docent durities, craſſitudo, aſperitas alborque genarum, atque lotium, cum felis vrina odore conueniens. Hic vrinae odor, ad ſigna morbi pathognomonica pertinet.

VII.

G. G. SCHILLINGII de Lepra commentationes, recenſuit I. D. HAHN, L. B. et Traj. ad Rhen. 1778. 8. plag. 15. c. tab. aen. et praefat. HAHNII. pl. 4.

Ex Ill. HAHNII praefatione congnouimus, Cl. Auctorem huius libri GODOFR. GVIL. SCHILLINGIVM Brandenburgicum, diu Paramaripoi, quod emporium Guianae Belgicae eſt, artem feciſſe; inde peragratis Americae Septentrionalis prouinciis in Belgium reuerſum, Vltraiecti Anno 1769. duos edidiſſe libellos, quorum alter de Lepra hic noſter eſt, pro ſummis medicinae honoribus impetrandis ab Auctore propugnatus; alter de morbo quem Americani *Yaws* *) dicunt, exponit. Cuius de contagioſa leprae Americanae indole ſententiam refutatum iuit CEL. ROELLIVS, depromtis ex diſſertatione quadam manuſcripta de lepra cutis Iudaeorum argumentis; quam poſtea conſtitit a PHILIPPO OVSELIO Franequerae Ao. 1709. defenſam fuiſſe. Reſpondit SCHILLINGIVS ad ROELLII dubia, conſcriptis poſt aliquot annos in OVSELIVM animaduerſionibus. Quae ad Ill. HAHNIVM miſſae nunc demum vna cum SCHILLINGII et OVSELII diſſertationibus in publicum prodierunt. Cum vero Noſter, quinque morbos, lepram nempe Hebraeorum, Graecorum Elephantiaſin, iuniorum Arabum lepram, malum Sancti LAZARI et Americanorum *Boaſi* vno leprae nomine complectatur, aduentitiis ſaltim quibusdam notis a ſe inuicem differre hos morbos exiſtimans; cumque alii, interque hos MEAD et LORRY lepram Iudaicam eam potius eſſe vitiliginis ſpeciem opinentur, quae Graecis

p. 15.

*) v. de hoc morbo ſupra.

cis ἀλφὸς dicatur, neque cum elephantiasi conuenire; HAHNIVS in hac re fere nihil certi statui posse putat; monet tamen, si ad vitiliginem referenda sit Iudaeorum lepra, certe non mitiori speciei s. ἀλφῶ, verum potius grauiori, quae λευκὴ nuncupetur, accensendam esse, quae quidem hactenus ad leprae indolem accedere videatur, quod, iuxta CELSI descriptionem et albidior sit alpho, et altius descendat, pilisque ipsis albis lanuginosisque redditis, pertinax plerumque sit, nec facile hominem derelinquat. Hierosolymitanum malum Elephantiasi Graecorum fuisse cognatum, ex epistola quadam GREGORII HORSTII Ao. 1624, quo nondum plane ex Europa cesserat illa lues, scripta, comprobat; in qua potissimum ἀναισθησίας cutis et spontanei membrorum mortuorum a corpore secessus mentio iniicitur. Ceterum de reliquis morbis a SCHILLINGIO in rem praesentem introductis, nondum decerni quid posse autumat, vtrum vere lepram aemulentur, an diuersi generis sint.

Ter haec lues Europam inuasit; primum Italiam sub TIBERII CLAVDIIque, vt videtur, imperio; binaeque eius species tunc obseruatae fuerunt: altera, a loci, quem primum inuaserat *mentagra* dicta, proceribus potissimum infesta; altera *Elephantiasis* per plebem grassari solita. Secunda vice ab Arabibus in Italiam, Galliam Hispaniamque delata, breui tempore desaeuiit. Tertio denique per pontificiae superstitionis satellites, ex bellis sic dictis cruciatis reduces, illata, longe lateque per plurimas Europae prouincias ipsasque Germaniae vrbes vagata, sero demum extincta est. Cum itaque in coelo Europaeo non omnino certum aduersus lepram esse praesidium experientia docuerit, cauendum esse monet HAHNIVS, ne pestis illa nostris regionibus ex America asportetur. Nec vanum esse p. 21.

 hunc

hunc metum hominis ex America nuper reuersi exemplo demonstrat. Is, vti a Cl. HENSLERO Physico Altonensi Auctor acceperat, in insulis Americanis dissoluto vitae genere vsus, postquam inierat coniugium per integrum annum satis bene valuit. Anno vero elapso prima in se percepit ingruentis leprae indicia. Quae cum cedere medicamentis recusarent, in Europam reuersus est, malo tamen ex eo tempore nequicquam eleuato. In descriptione huius leprosi hoc inprimis notabile est, caput, et inprimis faciem hoc malo admodum fuisse foedatam. Eius color in America ruber fuit, postmodum in Europa cupreus fere euasit. Ex eo quoque tempore mentum porrigine squalere incepit. Neque vero, vt in reliquo corpore, sic etiam in facie sensus omnis periit. Aeri hoc leprosum caput Ill. HAHNIVS insculpi atque in titulo libri exprimi curauit. Caeterum nec appetentia ciborum, nec eorundem concoctio nec respiratio aut pulsus arteriarum in isto homine a consueta et naturali norma aberrauit. Sudorem, quem in America copiosissimum fundere soleret, nunc pene non expertus est.

p. 32. Cum leprae huius initia tam exilia sint, et in occultis plerumque corporis locis sese exserant, adeoque insensili modo ista lues ex corporibus iam infectis in sana transgredi possit; tanto magis sedulo cauendum erit, ne nostras aliquando regiones inuadat.

His propositis, Ill. HAHNIVS duas addit obseruationes a SCHILLINGIO sibi nuper traditas. Is, cum Tondin Surinamensium vrinas sudoresque ciere vidisset, in aliis quoque morbis, qui excretionibus istis iuuari solerent, optimo cum successu eius vim expertus est. Hydropicis decoctum ligni Tondin cum scoria ferri et syrupo communi mixtum, per-

colatum,

colatum, et fermentatum ad tres quatuorue vncias ter quotidie propinauit, cute renibusque, aluo etiam nonnunquam hac medendi via optime ſolutis.

Altera obſeruatio Gymnotum electricum L. ſpectat. Acus nautica in vicinia huius piſcis continuo mouetur. Atque ipſe piſcis admoto magnete inquietus redditur, et conturbatus fugam molitur. Idem accidit, ſi aquae ipſius cui innatat Gymnotus, ſuperficiei magnes paullo fortior applicatur, donec poſt varias palpitationes, ad magnetem accedit, ipſi firmiter ferri inſtar adhaeſurus; iamque languidus impune manibus tractari demulcerique poteſt. Priſtinas vires ſero tantum recuperat; ſatis cito autem ſi limatura martis conſpergitur. Quae tentamina etſi ita eueniſſe HAHNIVS nullo modo inficiatur, dubitat tamen, an vere pro magnetica huius piſcis virtute ſtare poſſint. Illae enim et acus nauticae in Gymnoti vicinia, et huius, applicato aquae magnete, motiones crebriores eandem ob rationem fieri Ipſi videntur, qua corpora electrica aduerſus magnetem ſe habere ſolent alias. Quod vero ad magnetem ſeſe applicet piſcis, id partim ab animalis ea, quae ſibi ingrata ſunt, remouendi contentione, partim ab arena martiali piſci ex aquis natalibus adhaerente repetendum eſſe cenſet; cum ipſe SCHILLINGIVS remoto animali polos magnetis ſcobe quaſi ferrea adſperſos fuiſſe animaduerterit. Proinde eo magis luculentiorem huius magnetiſmi in Gymnoto apparentis explicationem optat, quo plura ſint in hac re, quae magnetiſmum animalem ſic dictum poſſint illuſtrare. Qua opportunitate ductus, nonnulla de magnetis corpori foris applicati virtute veteribus iam cognita, Noſter exponit, quae quidem a GALENI inde temporibus ſpreta atque repudiata a THEOPHRASTO PARACELSO iterum in vſum vocata fuit, atque ab HELMONTIO acriter propug-

p. 36.

propugnata. Poſtmodum obſoleuit haec per magnetem morbis medendi ratio, nuper denuo a quibusdam medicis iactari coepit. In quam ſatis acriter, neſcio an omnino merito, HAHNIVS inuehitur, putat tamen in longis cerebri neruorumque affectionibus hanc ſcilicet vtilitatem habere, quod aegri ſpe quadam demulceantur; caeterum, vt ipſius verbis vtar, laminis annuliſque magneticis; *exſpecta!* inſculpendum eſſe, aegrorum vero animis: *patientia*.

p. I. Accedamus ad ipſam SCHILLINGII diſſertationem. Enumeratis huius morbi apud varias gentes nominibus, inter quae et Elephantiaſis et Malum Sancti LAZARI recenſentur, incipientis Leprae ſigna deſcribuntur. Multa huc ſpectantia apud CELSVM, PAVLVM, AVICENNAM, ANDREAM, PARAEVM, et HILDANVM legi poſſunt: quorum Auctorum narrationes ideo potiſſimum inter ſe diſcrepare Noſter exiſtimat, quoniam initia morbi in occultis plerumque corporis locis prorumpant, adeoque medici iudicio facile ſubducere ſe poſſint. Sunt autem duo ſigna pathognomonica leprae, mutatus cutis color, et ἀναισθησία. Illum omnes ſcriptores commemorant, hanc ARETAEVS, et ab initio morbi ſtatim adeſſe primus CLEYERVS *) obſeruauit. Duplex autem coloris eſt mutatio, ita vt mox pallide rubeſcant, pilis pariter vel rubentibus vel flauicantibus, mox ex albo flauicent rubeantue maculae, pilis caneſcentibus. Vtrumque macularum genus rotundum et inſenſile eſt.

p. 10. Maculae leproſae interdum lente creſcunt; tunc inprimis, ſi, neglecto remediorum internorum vſu, externa ſaltim fuerint adhibita. Solent autem primi

*) vid. Ephem. N. C. Dec. II. Mens. Decembr. 2. MDCLXXXIII. obſerv. 5.

primi tumores auricularum lobos occupare, et vndique fere cingere; poſtmodum vniuerſa facies turgeſcere et rubore cinnabarino praeternaturali ſuffundi, qui in ipſis Aethiopibus haud difficulter viſui ſe praebet, progreſſu temporis vero ſenſim ad coeruleum vergit, cute interea magis magisque corrugata. Sic per complures annos, niſi grauior in diaeta error committatur, morbus trahi poteſt, alias vniuerſum corpus, maculis leproſis obſidetur, digiti praeſertim, qui, dum ad vngues craſſeſcunt, omni ſublato ſenſu, crebro ſub tumore prorſus reconduntur, donec emortui ſponte delabantur. Accedunt ob perſpirationem plane ſuppreſſam varii morbi chronici, quibus ſi ſuperuixerit aeger, artuum omnium iacturam procedente tempore patitur, qui quippe abſque dolore decidunt. Praeterea vlcera denſis cruſtis deciduis obducta, indoleſcentia, pertinaciſſima omne corpus deturpant. Anima peſſime foetet. Aluus ſtipata, ſi medicamentis purgantibus ſollicitatur, nigra ſicca excrementa deiicit. Vrina rufa, tenax, turbida, muriam redolet. Omnes iſtae excretiones in morbi principiis ſecundum naturam ſeſe habent, et deinceps demum ſic mutantur. Sitis eſt perpetua, lingua ſicca, rimoſa, nigra. Sanguis tenuiſſimus eſt, multis globulis albis miliaribus diſtinctus. Serum vix igne coagulatur. Interdum ſero caret ſanguis; qui e vena miſſus plerumque putet, ex arteria vero non olet.

Elephantiaſin eam ſpeciem leprae Noſter dicit, p. 17.
quae pedibus potiſſimum infeſta ſit. Facile ſanguinem pedes fundunt, digitis inter ſe coaleſcentibus, ipſisque articulis malo increſcente ita compactis, vt muſculos tendineſque confuſos nullo modo diſtinguere aut ſeparare poſſis. A pedum turpitudine cumque elephantinis ſimilitudine morbus nomen traxit. Sero demum reliqua membra inuadit.

dit. Amputatio pedis nihil vnquam profuit, aliis post paucos dies sub ipso tetano morientibus, aliis non prius a vulnere conualescentibus, quam elephantia pedem alterum corripuerat. Ossa pedum spinam ventosam mentiuntur, destituta periosteo, cauitate et medulla. Tendines et musculi lardi densi speciem affectant, tamque tenaciter adhaerent ossi, vt potius huius partes a se inuicem quam tendines aut musculi ab osse distrahantur. Vasa omnia obliterata fere sunt, quaeque in cute adhuc comparent, ea varicosa sunt, paucissimum sanguinem continentia. Hinc in amputatione cruris leprosi non opus est, vt arteria cruralis deligetur, sanguis enim languidius prorumpit, venoso similis. Liganda vero tunc est arteria, si in remotiore loco pes amputatur. Semper autem tenuis est sanguis parumque seri dimittit.

p. 20. Lepram non inquilinum esse Americae morbum, sed ex Africa allatum, Cl. Auctor existimat: ei vero in Aethiopia, partim coeli aestum, partim victum, qui ex corruptis carnibus semiputridisque et verminosis piscibus est, aditum parare. Aquae praeterea per siccam tempestatem putrescentes, taboque piscium foetidissimo infectae; tandemque ipsa venus, in quam prae aliis gentibus Aethiopes procliues sunt, multum ad peruulgandam leprae luem faciunt. Quae cuncta, cum in America Meridionali eodem ferme modo nocere possint, mirum non est Surinami et in aliis Australioribus coloniis tam impune lepram in vulgus grassari; cum e contrario longe infrequentior sit in Boreali America, vbi nec coeli aestu, nec alimenti potusque putredine corpora male habentur, et vagae libidines Europaeorum in Aethiopes, legibus seueris proscribuntur.

Caete-

Caeterum aliquod peculiare leprae virus ſtatuendum eſſe Cl. Auctori et coloris in cute immutatio et anaeſtheſia ſuadet. Neutra enim absque humorum neruorumque praua conſtitutione oriri poteſt. In colore enim mutato humoris in aliqua parte ſtagnantis reſoluti et putredinem iamiam concipientis indicium eſt. Hinc deſtructa neruorum cutaneorum compage ſenſum ſupereſſe nullum poſſe intelligitur. Hoc vero commune habet Elephantia cum ſcabie et impetigine, quod lympha viſcida potiſſimum ei naſcendae occaſionem praebeat. Diſcrepant vero a ſe inuicem in eo potiſſimum, quod Lepra tardo gradu incedat, faciem et corpus internum inficiat, cum et ſcabies in facie comparere haud ſoleat, citiſſime diffundatur, et corpori interno pareat. Inde ratio patet, cur ſola externa remedia in lepra parum proficiant. Natura, niſi corpus admodum robuſtum ſit, vix morbi vim ſuperare poteſt: quod tamen, ſi fiat, omnis materia morbida diluta et cocta ad cutim congeritur, ſquamiſque et cruſtis a corpore dilabentibus expellitur. MOSES in hunc morbi ſtatum innuiſſe Auctori videtur, cum hominem, in cuius vniuerſo corpore lepra alba aequabiliter effloruerit, pro puro declarauerit. p. 25.

Qui contagioſam leprae indolem omnibus priſcis ſcriptoribus ſic viſam inficiati ſunt, duobus potiſſimum argumentis ſuam ſententiam ornare ſtuduerunt. Alterum ab exemplis liberorum lepra immunium, a parentibus leproſis editorum; alterum ab innoxiis coniugiis leproſorum cum ſanis petitum eſt. Illud quidem nonnunquam, ſed perraro fieri SCHILLINGIVS fatetur; tunc ſcilicet, ſi ſtatim a natiuitate a parentum conſortio infantes remoueantur, et in aërem ſalubriorem transferantur. Omnino vero negat coniugium inter ſanos p. 34.

et

et leprosos iniri posse, quin ocius seriusue in vegetum quoque corpus leprae virus sese insinuet; etsi forsan possit fieri, vt pauci quidam homines in perpetua cum leprosis consuetudine, nihil ab hac lue patiantur; eodem fere modo, vt alii sunt, qui variolas pestemque in ipso contagio non experiantur.

p. 36. Accedit Noster ad Leprae prognosin, cuius praecipua quoque momenta ex veterum et recentiorum scriptis adiicit. Termini, quibus hic morbus contineatur, fere incerti sunt, aliis quippe eius atrocia intra vnius anni spatium absumptis aliis vero, aut ob vitae genus mutatum, aut ob tarditatem ipsius veneni leprosi, per complures annos vitam sic satis tolerantibus. Infantes parentum leprosorum, nisi ab his primis statim diebus remoueantur, mortem breui obeunt; neque tunc semper luis periculum effugiunt, si procul a natiuo solo et parentibus in locum salubriorem hominumque sanorum consuetudinem venerint. Variolae in leproso corpore perinde ac in sano decurrunt, confluentes et quas aluus dissoluta comitatur, mortem praesagiunt. Ita vero Lepra vel mitior confluentibus variolis saepe exacerbatur, vt digiti etiam sine difficultate et dolore decerpi queant, et carnes frustatim a corpore defluant. In aliis herpes vniuersalis post superatas variolas relictus fuit, quem repressum atque identidem reuersum letalis dysenteria tandem secuta est. Frequentissima autem est luis venereae cum lepra coniunctio, cum leprosi venerem summopere soleant appetere. Atque morbi sic complicati quam rarissime ad sanitatem perduci possunt. Etenim mercurialia medicamenta siphylitidi opposita, leprae ferociam incitant, et dysenteriam foetidissimam producunt. Accedunt ad hoc

leprae

leprae genus vlcera inguinum Chironia, quae pariter a mercurio dato peiora ſeſe habent.

In curanda lepra tria obſeruanda ſunt, primum, vt penitus ſuppreſſa perſpiratio reſtauretur, deinde vt diluatur virus, neque acrius fiat inepta vitae ratione, denique vt corpus expurgatum et leproſa materia liberatum roboretur. Subiiciuntur his a Cl. Auctore veterum recentiorumque de leprae ſanandae ratione placita. In eo fere omnes conueniunt, venaeſectionem adminiſtrandam, purgationibus fortioribus, frictionibus, exercitatione, curſu, cibis facile concoquendis, inprimis vero viperarum carnibus et paſtillis vtendum eſſe. Neque inficiatur Noſter, eſſe in medicamento, quod poſtremo loco nuncupauimus, ſingulare aliquod aduerſus lepram praeſidium. Per tres integros menſes, ſtatim ab initio omni carnium piſciumque vſu omiſſo, ſolis oleribus, pane et iuſculis victitandum aegris eſt. Lac tunc demum concedendum eſt, ſi aluus, quae obſtructa fuerat, reſerari coepit. Ea primum quidem lenioribus eccoproticis, poſtmodum fortioribus purgantibus, nunquam vero mercurialibus ſollicitanda eſt. Si plethorico mederis, venaeſectio inſtituenda eſt, antequam ad vehementiora purgantia accedas. Poſtmodum ad leniora redeundum et clysmatibus inprimis vtendum eſt. Tunc balnea tepida, ſed caute ab initio, adhibenda ſunt, quibus emollientia addidiſſe neminem poenitebit. A lauatione ſtatim aegri in lectum ſeſe conferant. Vt corpus moveant crebro, omni ratione curandum eſt. p. 41.

Pro potu leniora primum et emollientia decocta, deinceps fortiora ſudorifera propinentur, ita, vt per ſex hebdomadas quotidie librae circiter octo bibantur. Quo fit, vt vrina ſedimentum copioſum ponat rubrum aut nigrum, et ipſae alui ſudoriſque excretiones largiores conſequantur. Quod ſi vero p. 48.

natura aegroti hos potus ſudoriferos ferre nequit, illorum loco decocta detergentia cum nutrientibus mixta eligi debent. Vini modicus vſus conuenit, dummodo neque acidum, neque nimis ſpirituoſum illud ſit. Ab acido enim leproſis tertianae, quartanae aut lentae, a ſpirituoſo vero potu ardentes febres accenduntur, quarum cura leprae ſanationem diſtrahi oportet. Proinde etiam, ſi roborare conſultum videtur, non ſpirituoſis, ſed cardiacis et neruinis id ſuſcipiendum eſt.

p. 50. Diarrhoea, quae perſpirationem refrigerio ſuppreſſam ſequitur, morbum protrahit magis, nec tamen admodum periculoſa eſt. Illa, omiſſis omnibus adſtringentibus, ſiſtenda eſt remediis, quae ſimul ſudores prouocandi potentiam habent. Tetanus etiam a refrigerio ſuperueniens, opiati cuiuſdam vſu ſoluendus eſt, ingeſtis ſimul decoctis ſudoriferis.

Vena incidenda eſt, tribus menſibus dicta a nobis medendi ratione praegreſſis. Solet autem ſanguis eo tempore cruſta viridi et viſcida contegi, cruore a ſero diſcedente; quod ab initio fieri non ſolet. Hinc apparens ſanguinis paullulum reſoluti indicium, praeter decocta amarorum extractorum vſum poſcit. Purgantia quoque caute propinaſſe haud incongruum erit. Satyriaſin et priapiſmum nitroſis, anodynis, camphoratis, et refrigerantibus coerceri oportet.

p. 52. Ad externa remedia veniendum eſt, ſi vlceribus foetidis putridisque corpora leproſa affliguntur; ſponte quidem intelligitur, exſiccantibus, balſamicis et antiſepticis opus tunc eſſe. Vnguinoſa omnia, ea vel maxime, quibus mercurius ineſt, vitari debent, quam diu materia morbi in ipſis corporis penetralibus haeret. Humoribus vero bene perpurgatis, corpus oleoſis vnguentis illiniri omnino prodeſt.

prodeſt. Ab eo tempore quoque nonnihil a diaeta ſeueriori remitti poteſt; pergendum tamen eſt in reliquis curationis partibus, donec ſexto aut ſeptimo menſe cruſtae emollitae paullatim et diſcuſſae a corpore ſponte decidant. Sic corpus omni ſua veteri cute exutum, contegi noua tenerrima ſolet, in qua vel a leuiſſimo contactu dolor excitatur, et pruritus etiam poſt aliquot dies perſentiſcitur. Neque tamen ab omni medicatione tunc abſtinendum eſt; alias vel exiguo morbi fomite relicto, lepra poſt aliquot annos renaſcitur. Inprimis vero, ſi per integrum fere annum curati aegri dimittuntur, ſedulo monendi ſunt, ne victus ſobrietatem corporiſque exercitium negligant. De robore etiam reſtituendo ſub finem curationis cogitandum eſt, quod plerumque ſudoribus maximopere infractum eſſe ſolet. Cuius rei cauſſa, mox frigidiora balnea, mox corporis ex ſpiritu vini lauatio, mox et fumigationes adſtringentes balſamicae commendandae ſunt.

Si leprae ſiphylis adiuncta eſt, decoctis dia- p. 55.
phoreticis ligna addi opportet, quae antiuenerea virtute pollere exiſtimantur, antimonium crudum etiam. Calli tophique venerei emolliendi cataplasmatibus et fomentis, aut ſcarificandi ſunt. Ad carioſa palati oſſa, vuulae etiam, parotidum fauciumque vlcera ſolae collutiones oris et iniectiones abſtergentes conueniunt.

Si ad lepram inflammatorii morbi aut putridi p. 56.
accedunt, in hos omnis cura primum conuertenda eſt, abſtinendum tamen a fortioribus acidis, quibus leproſi vt plurimum male plectuntur. Putridis morbis haud cunctanter fortiora antiſeptica opponantur; ſemper autem in lepra hoc obſeruari debet, vt accedentibus motibus febrilibus prima cura impendatur, neglecta ad tempus leprae curatione.

 Acce-

p. 59. Accedit Noſter ad eam lepram ſanandi rationem, quam femina quaedam Afra, liberta, in plurimis aegrotis proſpero cum euentu adhibuiſſe diceba- tur. Creſcit circa Paramaribo Surinami frutex, Tondin incolae nominant, in paludoſis locis, fo- liis vlmo ſimilibus, cortice extus nigro, intus rubi- cundo. Ex huius ligno et radice reſinoſa amara et adſtringente libras aliquot in magna aquae copia femina iſta decoquere conſueuerat, et libras ter- nas quotidie, ſingulas nempe ante meridiem, ſub meridiem et veſperi leproſis propinare; quos prae- terea corporis exercitio ſudorem prolicere iubebat. His peractis, decocto foliorum illius fruticis totum corpus lauabat ſtraguliſque obuoluebat. Poſt ali- quot ſeptimanas corpus inungere ſolebat linimen- to, ex cuſcuta planta per triduum in aqua macerata cumque limonum ſucco inter terendum in pultem nigram conuerſa. Quo quidem vnguento macu- las tumoreſque leproſos foueri curabat, donec cu- tis, omnibus cruſtis maculiſque depoſitis, renouare- tur et ſenſum recuperaret.

p. 63. SCHILLINGII diſſertationi ſubiuncta eſt alia PHILIPPI OUSELII, de lepra cutis Hebraeorum, ex qua cum maximam partem in iudicanda huius morbi apud Iudaeos hiſtoria verſetur, ſumma tan- tum capita deſcribamus.

Explicata vocis notione et etymologia, leprae natura, ſedes, ſigna diagnoſtica et ſpecies declaran- tur. Eſt vero alia lepra rerum exanimium, alia ani- matarum. Illa parietes aedium et veſtimenta, haec humana corpora inuadit. Atque iſta poſte- riori loco recenſita mox particularis, mox vniuerſa- lis eſt. Particularis leprae ſpecies varias Auctores Ebraei conſtituunt, alii ſeptem alii, ſex, alii duas tan- tummodo. Sequitur explicatio nominis triplicis-

quod

quod in leprae deſcriptione apud MOSEN occurrit; ſignum pathognomonicum in praeternaturali albedine ponitur, particularia in pilis albis, diffuſione, viuacitate et profundiore plagae adſpectu. Illam profunditatem non veram eſſe Rabbini volunt, ſed tantum apparentem. Viuacitas autem (מחיה) nihil aliud eſt, quam quae noſtris medicis caro fera aut fungoſa et luxurians dicitur. Recenſetur porro lepra, quae in locis aduſtis vel cicatrice obſitis oritur, et ea, quam macula, tumor, aut abſceſſus comitatur. Putat autem OVSELIVS leprae cum Graecorum elephantiaſi parum praeter nomen commune eſſe, proxime vero ad illam accedere eam vitiliginis ſpeciem, quae Graecis ἄλφος dicitur.

Quod ad cauſſas huius morbi pertinet, Iudaei mox concubitum cum menſtruata, mox humorum corruptionem nocere arguunt. Exiſtimant vero, ſi ſanguis lymphae praeualeat, lepram oriri. ABARBANEL ob calorem ex corruptione ortum lepram propullulare arbitratur, quae ex eius ſententia euacuatio critica imperfecta eſt.

Contagioſam fuiſſe lepram, negat OVSELIVS p. 109. ideo, quod 1) leproſis, antequam de iis ſacerdos cognouiſſet, liberum cum aliis commercium haud fuerit interdictum: 2) quoniam, cuius corpus totum lepra occupaſſet, lege Moſaica pro puro declaratus fuerit; nec laetitiam publicam ob leproſorum praeſentiam interrumpi vnquam edictum fuerit. Porro non omnem lepram eſſe immundam perhibet, nec peregrinos et inquilinos oportuiſſe ob lepram remoueri. Vnde concludit, de leprae contagio nihil MOSEN ſuſpicatum fuiſſe. Tandem etiam nusquam leproſis apud Iudaeos medicas manus admotas fuiſſe, contendit, ſed Deum ſibi ſoli huius morbi ſanationem reſeruaſſe.

p. 120. Huic OVSELII diſſertationi ſubiunctae ſunt SCHILLINGII ad eandem animaduerſiones. Exiſtimat vero SCHILLINGIVS primam et domeſticam quaſi leprae ſedem in corpore humano eſſe, vnde ad inanimata corpora deriuetur. Num animalia quoque praeter hominem alia inuadat, decernere non audet. Diſtinctionem factam ab OVSELIO inter vniuerſalem et particularem lepram reiiciendam eſſe cenſet, cum illa MOSI ſic dicta lepra vniuerſalis nil ſit, niſi criſis huius morbi ſalutaris, qua contagii metus tollitur: aſpernatur etiam reliquas Iudaeorum diuiſiones, quibus quippe non ſpecies, ſed varietates a ſe inuicem ſecernantur. Neque enim vnquam fieri poſſe arbitratur, vt Leprae virus intra ſingulae cuiusdam partis fines ſeſe contineat. Porro nil intereſt, vtrum ex tumore, an ex puſtula, aut vlcere lepra verſus omnes partes dimanauerit, dummodo ipſa leprae ſigna in macula aut tumore vere appareant. Anaeſtheſiam vero a MOSE inter luis leproſae ſigna comprehenſam fuiſſe cum ipſum nomen Ebraicum (צרעת) virium corporis deiectionem, et eam conditionem, qua motus perit, ſignificet. Illam indolentiam ſtatim ab initio leprae adeſſe ipſi norunt Aethiopes, qui, maculis in corpore conſpectis, ferro aut igne applicato experiuntur, doleant illae, nec ne. Idem Aegyptios intellexiſſe, et ab his leprae nomen (cuius quippe radix Ebraica ignoratur,) MOSEN depromſiſſe noſter ſuſpicatur. Expreſſis verbis autem hoc ſignum non enunciaſſe MOSEN, ideo quod vulgo notum eſſet, et praeterea leprae initia plerumque lateant, poſtea vero alia accedant ſigna, ex quibus lepram diiudicare liceat.

p. 134. Non pilorum tantum color in lepra mutatur, ſed ipſi haud raro defluunt. *Aſpectus* autem illa *profunditas* ſic videtur ſaltim eſſe. Naſcitur enim ex obſoleta maculae albedine a reliquis corporis locis

colore

colore diſtincta. *Diffuſio* omnino ad certa leprae ſigna pertinet, quod vero *ad viuacitatem* *) pertinet, illa immerito pro ſigno certo habita fuit. Vbi ſanguis ad leuiſſimum tactum effluit, oſſa carioſa fiunt, muſculoſae autem partes phagedaenicis vlceribus indolentibus conſumuntur. Proinde non cutim ſanam, ſed potius vlcus leproſum ſignificat, cui caro cruda ſ. luxurians verſus omnes partes creſcens innaſcitur, quae latius ſerpit, parteſque ſine dolore depaſcitur, nec abſtergentibus aut exſiccantibus domari poteſt. Porro pili albedinem conſeruant, aliqua inprimis vlceris particula prae reliquis albeſcente: cauſticis vero fortiſſimis vix ac ne vix quidem ſenſus aliquis excitatur. Atque cum ex his omnibus leprae verae praeſentia certo cognoſcatur, mirum non eſt, MOSEN praecepiſſe, vt, qui ſic affecti eſſent, haud cunctanter impuri pronunciarentur. Carnem viuam autem dixit, vt popularem captum ſequeretur; cum ſcilicet illud vlcerum genus carnem crudam ſpecie aemuletur.

Interdum leproſa vlcera totam cutim occupantia ſponte conſolidantur, quod tamen certam ſanationis ſpem non facit, cum breui poſt denuo p. 139.
vlcera effloreſcant.

Precario etiam Rabbini contendunt, loca aduſta nunquam lepram ingruere, quod et ſcripturae verbis et experientiae repugnat. Fieri enim ſolet, p. 140.
vt cutis non affecta forte comburatur, poſtmodum ſponte rurſus conſolidata maculam contrahat magis magiſque proſerpentem; quod quidem certum leprae latentis indicium eſt. Alias veſiculae in facie artubuſque prorumpunt, aduſtionis ſpeciem mentientes, ita vt medentem facile ſimilitudo iſta fallere queat.

 Fieri

*) vid. ſupra. p. 437.

p. 145. Fieri nequit, et abſonum eſt, quod OVSELIVS contendit, lepram eo minus impuram eſſe, quo grauius illa homo laboret. Neque haec ſententia MOSIS verbis reſpondet, qui ſub lepra totum corpus occupante non ἀκμὴν, ſed criſin intelligit. Albedo vero hoc loco furfuraceas cicatrices complectitur.

p. 149. Figmenta quoque ſunt, quae Rabbini de locis quibuſdam corporis leprae non obnoxiis tradunt, teſtante id tum Legum moſaicarum lectione, tum ipſa experientiae fide.

p. 153. Lepram per bella ſacra ſic dicta olim ad Europaeas gentes perlatam, nondum omnino Europa exceſſiſſe, variae Pedimontii, Sabaudiae, Finnlandiae Bothniaeque regiones commonſtrant. Cl. PALLAS in Sibiria nuper morbum obſeruauit, in plurimis cum lepra conuenientem, cui *luis nigrae* ſeu *Aſtracanenſis* nomen eſt.

p. 157. Verum quidem eſt, quod Rabbini aiunt, ob aliquam in partibus leproſis obſtructionem motum ſenſumque deleri. Verum tamen tanta non eſt, ac illi volunt, nec vaſa maiora tenet; alias inflammatio naſceretur. Proinde Noſtro virus leproſum ſtupefacere magis, quam rodere videtur, atque omnium primo fibrillas nerueas inuadere, deinde vero vaſa et humores aggreſſum lympham corrumpere et inſpiſſare, cruorem poſtmodum ipſum inquinare. Acrimoniam tamen non plane abeſſe ab hoc leprae veneno, ſtimuli venerei immanes comprobant, qui vſque ad mortem leproſos incitare ſolent, nec niſi ſub ipſa vera criſi ſalutari hebetantur.

p. 160. Precario etiam OVSELIVS lepram humana arte curari poſſe letalemque eſſe negat. Regulis enim diaeteticis, quae lege Moſaica leproſis eſſent conſtitutae, hoc omnino ſignificauit legislator, non ſemper miraculo, ſed plerumque viribus naturae luem ſublatum

latum iri. Etiamſi vero lepra ab initio haud magnas affert moleſtias tardeque proſerpit, inde tamen non letalem eſſe minime ſequitur; quin potius omni refragatur experientiae.

Contagioſum leprae morbum eſſe, ipſa ſacri codicis verba OVSELIVM docere potuiſſent. Iubentur enim leproſi a caeterorum ſocietate abeſſe. Ipſae rudiſſimae Aethiopum gentes leproſorum ſocietatem fugiunt, experientia naturaeque ſenſu doctae, quantum inde immineat periculum. Ipſe foetor immanis et peſtilens ex corporibus leproſorum exhalans, atque in hiſtoria Miriamae leproſae factae (Numer. XII. 12.) a MOSE commemoratus, (dum nempe Aaron illam putrido comparat abortui) contagioſam leprae indolem commonſtrare videtur. Caeterum, quod Sacerdotes, quibus leproſorum incumbebat exploratio, iſta lue non afflicti fuerint, nihil ad refutandam eius contagioſam indolem valet. Neque enim Sacerdotes aliud quidpiam faciebant, quam medici noſtri quotidie inter aegrotos conclamatos verſantes; neque cum leproſis diu vno in loco commorabantur, ſed potius eosdem, ſimulac pro impuris declarati fuiſſent, ex vrbe vel caſtris remoueri curabant, vel ſi ambigerent de morbo, illos in loco ſeparato aſſeruabant. Caeterum etſi ex Talmudicis legibus de lepra ſponſi vel ſponſae per ſeptem nuptiarum dies nulla datur cognitio, neutiquam tamen ideo hoc factum eſt, quod contagium non timeretur, ſed vel ſuperſtitione, vel, quod intempeſtiuum videretur, hac diſquiſitione laetitiam interrumpi. Nec denique reliqua exempla ab OVSELIO, vt tueretur ſuam ſententiam, allata, lepram a contagii liberare poſſunt inuidia. p. 165.

Adiicit denique SCHILLINGIVS, vt leprae natura fiat manifeſtior, quasdam leproſorum hiſtorias. Ex p. 176.

his prima eſt familiae cuiusdam ruſticae, quam in agro Taurinenſi per complures annos lepra afflictam Auctor cum ALLIONIO inuiſit. Pater medicis lepra immunis eſſe viſus fuerat; quem tamen Noſter protinus eo morbo correptum eſſe deprehendit. Nonnulli ex hac gente iam perierant lepra, relicta filia, quae, amiſſa digiti indicis ſiniſtrae manus phalange, ſanata eſſe dicebatur, duobusque filiis grauiſſima quaeuis huius morbi mala experientibus. Ex his tamen, qui natu minor eſſet, curationem admittere noſtro viſus eſt. Filia ſub alis et cicatrice delapſae phalangis maculas alebat indolentes, leprae adhuc praeſentis indicia. Pater quoque in natibus et ſub nucha eiusmodi maculis erat notatus, de reliquo robuſtus et ſanus. A matre haec lues promanaſſe in familiam dicebatur; quae et prima occubuerat. Caeterum, quo natu maiores fuerant liberi, eo grauius laborauerant morbo. In Pedemontii tractu, cui *vallium* nomen eſt, plurimi incolae a pueritia malo iſto infeſtari fama erat. Al-
p. 182. terum exemplum Aethiopis eſt, qui, dum venderetur, parua macula indolente iuxta canthum maiorem oculi ſiniſtri conſpurcatus erat; poſtmodum vero eo miſeriae peruenit, vt totum corpus corrumperetur, phalangeſque digitorum defluerent; donec inops ille mortem ſibi laqueo conſciſceret.

Femina Aethiops iam ante plures annos maculas leproſas, praecipue in pudendis geſtauerat, ita vt nulla omnino morbi ſuſpicio eſſet. Poſtmodum quatuor peperit liberos, in quibus longe celeriora, quam in matre virus leproſum capiebat incrementa, cum ſcilicet illa praeter maculas nulla ſenſiſſet omnino incommoda.

Femina Hebraea grauia iamiam leprae ſymptomata experta, donec SCHILLINGII praeceptis obſequium praeſtitit, ſic ſatis bene vitam tolerauit, quin adeo

adeo ſanationis certam ſpem concepit. Poſtquam vero diaeteticarum legum oblita fuerat, ita rurſus increuit malum, vt intra quatuor annos mortem oppeteret. Eadem eſt quinti, ſexti ſeptimique exempli ratio. Alius vir, chirurgiam faciens, diu malum neglexit, ad deſperationem denique redactus, SCHILLINGII medelae ſeſe commiſit, qua poſt ſex menſes factum eſt, vt, cum hoc ſcriberet, aliqua ſalutis ſpes affulgeret, viresque paullatim reſtituerentur.

Leproſa materies ita ſolet contaminare res vtenſiles, vt ne iteratis quidem lauationibus lixiuiisque variis maculae deleri poſſint, quin imo incrementa potius capiant. In parietibus tamen nunquam leprae ſigna in ſacris literis annotata SCHILLINGIVS deprehendit. MEADIVS exiſtimauit, aphronitrum in muris efflorescens, eosque depaſcens leprae nomine in ſacris literis inſigniri; cui tamen Noſter neutiquam adſtipulatur. Statuit potius, ob ſalinas particulas in calce et caemento parietum latentes, humoremque ex aëre arripere ſolitas, facilem leproſo veneno parari acceſſum, quo fiat, vt per muros quoque lepra arroſos homines contagium ſuſcipere queant. p. 192.

Medendae leprae rationem, a liberta Surinamenſi, quod antea diximus, obſeruari ſolitam, non ita tutam et certam eſſe Noſter expertus eſt, allatis ad ſe quibusdam leproſis, quos antea femina illa ſuis medicamentis tractauerat. p. 196.

Adiectae ſunt in calce libri, trium plantarum, libertae curandi methodo celebrium, deſcriptiones iconibus illuſtratae. Prima, quae *Tondin* eſt Surinamenſibus, octo ſtaminibus, duobuſque ſtigmatibus ornato ouario inſtructa eſt. Adſunt praeterea nectaria quatuor lutea. Calyx quadrifidus, corolla in 8 – 9 lacinias fiſſa eſt. Capſulas ſiue nuces p. 198.

gerit

gerit oblongas, turbinatas, ſubtrigonas, mucronatas triualues, triloculares, ſeminibus tribus conuexis foetas. Florum ſpicae circa baſin binis cirrhis ornantur. Folia quina ſunt, petiolis alatis. HAHNIVS hanc plantam *Paulliniam pinnatam* eſſe exiſtimat. Alterius plantae, quae *Cuſcuta Surinamenſis* Noſtro dicitur, calyx monophyllus quinquefidus, corolla item monopetala quinquefida eſt, antherae ſeſſiles in angulis corollae quinque, ſtyli duo, ſtigmata ſubrotunda. Capſula ſubrotunda vnilocularis. Videtur HAHNIO ad noſtrae Cuſcutae genus pertinere, cum iſta non raro, in Auſtrali praeſertim Europa, quinque ſtaminibus, totidemque laciniis florum inſtructa eſſe ſoleat. Tertia denique planta *Viſcum Surinamenſe* eſt, cuius in lepra virtutes magni faciunt Aethiopes; vim diureticam inſignem SCHILLINGIVS expertus eſt. Florum calyx et corolla in ſex finduntur lacinias, quibus in corolla totidem adhaerent appendiculae, nectarium quaſi efformantes. Stamina non detexit. Stylus ſingulus eſt, ſtigma craſſum: ouarium in ima corolla, in drupam rubram glutine plenam, monopyrenam abiens. HAHNIVS ambigit, vtrum *Loranthis*, an vero *Tamis* aut *Smilacibus* accenſeri debeat.

VIII.

Philoſophical Tranſactions cet. Vol. LXV. for the Year. 1775. Part. I. et II. pagg. 568. London. 1775. Vol. LXVI. for the Year. 1776. Part. I. et II. pagg. 628. praeter indices. *) 4. c. f.

i. e.

Tranſactiones Philoſophicae cet. Vol. LXV. et LXVI.

1. *Lit-*

*) Praecedentia volumina vide in comm. noſtr. Vol. XXI. p. 72.

1. Litterae *Cl.* IO. INGENHOUSZ *quaedam super Torpedine instituta experimenta*, facta *Liburni* Ianuario 1773, continent. Hyeme Torpedinis vis electrica debilior est. Non tamen videtur, percussionibus quibusdam factis, minui, quin potius insequentes ictus prioribus fuerunt vehementiores: pressu digitorum piscis vis nec minuitur, nec augetur. Per catenam aeneam ictus non communicatur, at per baculum aeneum. Suspenso pisce filo serico, corpora leuia non attrahebantur, neque obducta lagena admota vi electrica implebatur, neque scintillae, neque fragor sentiebantur, si ictu torpedo percutiebatur. Vol. LXV. p. 1.

2. *De magnis basaltis columnaris collectionibus aliisque singularibus vulcanicis concretionibus, in Venetiensi regione repertis*, Auctore IO. STRANGE. Iconibus illustratur descriptio regionis, et connexio basalticarum columnarum. Columnae pleraeque oblique sitae, aliae orbiculari, aliae oblongo ambitu circumscriptae, pleraeque tamen hexaëdrae sunt; diametro pedis longitudinem aequant. Columnae montis rubri, (*monte rosso*) fracturam inaequalem et variegatam habent. Praeterea strata Granitae, qui Basalti est subiectus, eandem directionem seruant, quae ipsi est Basalti. Singulare videtur Cl. Auctori Basaltem quasi insertum esse Granitae. In transitu quaedam de structura Basaltis in Aluernia exponit.

Basaltis columnas ortas esse putat intrinseco quodam principio organisationis, quo cum omni massa lapidis, in qua sitae sunt et cum qua semper maximam habent similitudinem, simul consolidatae videntur, eaedemque in eo loco, in quo inveniuntur, natae, neque ex medio montium igniuomorum eiectae dicuntur, quod quidem regularis plerum- p. 17.

plerumque earum ſitus comprobat. Neque craterem vnquam obſeruauit Cl. Auctor circa baſalticarum columnarum collectionem, ſed maxima ex parte terminantur regularibus conuexis ſolidisque ſummitatibus: quam quidem formam efferueſcenti et expanſili ignis naturae tribuit. Demonſtrat iam ex montibus Venetianae ditionis ignem in quaedam loca montium tantum agere, neque ſemper omnia ſigna prioris ſtructurae deſtruere, neque ſitum vel externa ſigna et formam montium multum immutare. Montes enim illic partim calcarei ſunt, partim igne combuſti, ſtrata tamen priora ſeruant. Simili ratione etiam montes baſalticos iam praeexſtitiſſe in alio ſtatu, atque forma et mixtione, non vero loco per ignem mutatos fuiſſe. Hinc apparet ſubterraneas exploſiones et eruptiones eſſe accidentalia phaenomena, quae origini montium vulcanicorum plane non ſint eſſentialia. Videnturque Auctori materiae igne eiectae modo in ſuperficie montium reſidere, neque omnem montium maſſam componere, quemadmodum alias exiſtimabatur. Eadem eſt etiam montis Veſuuii, Aetnae, aliorumque ſolitariorum montium igniuomorum natura, qui cum magnis iugis montium inſenſibili modo cohaerere videntur.

p. 33. Iam quaedam de collibus Euganeenſibus in Longobardia ſpatio ſeptem milliarium a Patauio ſitis exponit. Characteres externos montium vulcanicorum, crateres nempe offerunt, ſunt tamen ſtratis calcareis, poſterioris originis obtecti, quae nulla ignis oſtendunt veſtigia.

p. 36. Subiungit ſingularia quaedam de monte rubro. In Granite illic inueniebantur fruſta lauae poroſae brunae vulgaris, quae partes integrales Granitae offerebant et cum eodem ſimul concreta videbantur. An non inde Granites generatim igneae eſt originis?

nis? Ita Auctori, nobis contrarium videtur, cum ex vno exemplo minus recte ad vniuerſam maſſam colligatur. Nonnulla fruſta concretorum vberius deſcribuntur depinguntur que. Singulare eſt in Thermarum Aponenſium aqua, cuius calor eſt 88 graduum thermometri Fahrenheitiani, viuere magna in copia *Buccini* fluuiatilis ſpeciem, quam VANDELLI *), etſi minus bene, depingi curauit. p. 45.

3. *De Pondere et Menſura iuxta leges et ſtatuta*, HENRICO *VII. regente.* p. 48.

4. *Deſcriptio apparatus, quo aqua aëre fixo impraegnari poſſit, ac de ratione eum adhibendi*, Auctore IOANNE MERVIN NOOTH. Componitur e tribus vaſis vitreis intime inter ſe connexis; in quorum imo aër fixus corporibus e. g. calce oleo vitrioli euoluitur, qui per minima orificia in ſecundum vas, aqua repletum aſcendit. Tertium vas, ideo applicatur, vt aqua ſuperflua adſcendat. Qui curatiorem apparatus ideam cupit, ipſam legat tractationem, icone illuſtratam. Machinam hanc, a PARKERO correctam etiam deſcripſit ERXLEBENIVS **). p. 59.

5. IOH. STEELE *de inſtrumento muſico ex Inſula Auſtrali, Amſtelodamum dicta, a Cl.* FOURNEAUX *Londinum allato.* p. 62.

6. EIVSD. *de fiſtularum arundinacearum maiore ſyſtemate ex eadem Inſula, cum obſeruationibus ſuper fiſtula, in qua naſi flatu ſonos producunt.* p. 72.

7. De-

*) DOMIN. VANDELLI diſſert. 3. de Aponi thermis. Patavii 1758. 8. p. 5. Tab. II. f. 1.

**) *S. deſſ. phyſikaliſch chemiſche Abhandl.* 1 *B. Leipz.* 1776. *S.* 353.

p. 79. 7. *Descriptio nouae acus magneticae, ab* I. LORIMER.

p. 85. 8. *Catalogus mortuorum Cestriae de anno* 1773, *Auctore* I. HAYGARTH.

p. 91. 9. *Experimenta super noua colorifica substantia ex Insula Amstelodamo Australi allata, facta* a PETRO WOULFE. Resinosae est naturae, atque serico et lanae solum applicari potest, cui vsui tamen iam alios colores eiusdem valoris in nostris terris possidemus.

p. 94. 10. *Experimenta et obseruationes super Gymnoto electrico, Auctore* HVGH WILLIAMSON. Gymnotus hic 3 pedes et septem pollices longitudine, et iuxta caput circiter duos pollices crassitie aequabat. Pinna analis eo in loco, quo cum corpore s. potius cauda cohaerebat, fere pollicis crassitiem habebat, eratque muscularis, alius tamen, ac corpus, naturae. Tactus hic piscis ictus emittit, iis, quos electricus conductor communicat, similis. Etiam baculo ferreo, aut si manus in aquam, in qua piscis degit, immittunt, idem sensus excitatur. Pisces, in aquam iniectos, his ictubus quasi interimit, et si minores sint, deuorat; si autem attoniti pisces aliam in aquam mittantur, reuiuiscunt. Reliqua experimenta demonstrant vim Gymnoti omnia phaenomena vis electricae exserere. Per catenam tamen, nisi tensa sit, vis non propagatur, neque homo, neque suberis globi symperielectrici maiori copia electricae materiae impraegnantur. Filo aeneo tactus Gymnotus ictus quidem, at non scintillas emisit. Inde patet Gymnoto esse hanc vim voluntariam, nec tamen musculis insitam, sed a fluido pendere, quod vere sit electricum.

11. *De Gymnoto electrico, Auctore* ALEXANDRO PARDEN. Deſcriptione ſollicita praemiſſa, obſeruauit piſcem ſingulis 5 aut 6 minutis primis, ore extra aquam exſerto, ſpirare, indeque coniecit eum eſſe pulmonibus inſtructum adeoque amphibium: quod tamen, cum ſectionem inſtitui non poſſet, nondum certo definiendum eſt. Corpus admodum extendere et contrahere valet Gymnotus, atque antrorſum retrorſumque natare, hocque reſpectu vermibus videtur analogus. p. 102.

12. *Experimenta et obſeruationes in conclaui calido*, Auctore CAROLO BLAGDEN. Medio Ianuarii D. GEORG. FORDYCE, tentamina cum aëre calefacto inſtituit, e quibus apparet, corpus animale multo maiorem calorem perpeti poſſe, quam eius eſt naturalis temperatura. CVLLENIVS argumentis probare annititur, animalia viua inſtructa eſſe vi calorem excitandi, quae a vulgaribus chemicis et mechanicis modis omnino ſit diuerſa, neque frictione vel fermentatione producatur. Iisdem viuis animalibus etiam eſſe vim frigus generandi ſubiungit Cl. Auctor. Ad tentamina haec Cl. FORDYCE conclauia peculiaria exſtrui curauit; primum aëris calorem 90 graduum thermometri Fahrenheitiani ingreſſus, eundem ad 120° auxit: atque tunc calor eius internus erat 100°, arteriaeque 145 pulſus minuto primo offerebant. Reſpirationi nulla incommoda oboriebantur. Alio in conclaui in balneum 100° calidum deſcendit, ac deinde in aërem temperatum transgreſſus eſt. Deinde aëre 119° calido in calorem 130° tranſiit, corporis calor tamen manſit 100°. Veſtimentis in aëre 43° indutis ſtatim abſque incommodis in frigidum aërem abiit. Cl. SOLANDER calorem aëris 210°, et BANKS 211° perpeti abſque anxietate poterant. p. 111.

 Inde

Inde ſequi Auctori Noſtro videtur, corpus humanum inſtrui vi, quendam ſ. nimium gradum caloris corpori quadam celeritate applicatum deſtruendi ſ. imminuendi: ſi itaque calor aeſtimari debeat, cui nos reſiſtamus, non ſolum calor corpori applicatus, ſed etiam vis reſiſtens corporis, prius, quam aequilibrium caloris efficiatur, eſt computandum; tum etiam temporis ratio, quo a corpore aeſtuante in noſtra venerit corpora, eſt habenda. Veſtimenta etiam nos a nimio et violento calore aliquo modo liberant.

p. 124. 13. *Experimenta, quibus certius probatur aquam coctam celerius congelaſcere naturali, Auctore* IOSEPHO BLACK. Vidit aquam coctam citius glacie ſuperduci, non cocta, repetitis ſaepius tentaminibus: cauſſamque eſſe putat hanc: aquam coctam coctione eſſe aëre priuatam, eandemque, cum aër iterum in eandem ingredi nitatur, concuti: concuſſam vel motam autem aquam celerius congelaſcere quieta ſatis ſuperque cognitum eſt.

p. 129. 14. *Experimenta cum acu magnetica inſtituta Auctore* THOMA HVTCHINS, in itinere verſus fretum Hudſoni.

p. 139. 15. *Obſeruationes meteorologicae Anni* 1774. *inſtitutae in aedibus Societatis Regiae.*

Pars II. p. 167. 16. *Relationes de tempeſtate Londini* 1774. *collectae ex diario meteorologico Societatis. Auctore* S. HORSTLEY.

p. 194. 17. *Extractum ex diario meteorologico in annum* 1774. *Briſtoli. Auctore* SAMVELE FARR.

18. Ob-

18. *Obseruationes meteorologicae factae Lyndoni in Rutlandia* a THOM. BARKER. p. 199.

19. *Thermometricae obseruationes factae. Auctore* THOMA BARKER *Altahabadi* in India Orientali latitud. 25° 30′ anno 1767. vti et in itinere ex Madras in Angliam anno 1774. collectae ex diario ab HENRICO CAVENDISH. p. 204.

20. *Tentamen historiae naturalis Actiniarum Auctore Cl.* DICQVEMARE*). Gelatinosae actiniae, nec neruis instructae, adeo tamen sunt irritabiles, vt luce, etsi oculis careant, irritentur: atque huic ipsi gelatinosae texturae celere incrementum partium amissarum tribuendum videtur. Hinc colligit Cl. Auctor, a gelatinosa musculorum in homine parte pendere et irritabilitatem eorum et vulnerum restaurationem. Actiniae purpureae, d. 12 Iul. 1772. discissae et 8 April. 1773. adhuc viuae, partes, in aqua, cui Cancer lanosus venenatus fere siccus erat iniectus, in qua iam alia Actinia erat mortua, interaneis eiectis, sensim dissoluebantur. Aliae Actiniae transuersim et ad perpendiculum dissectae plane non laedebantur, sed viuere pergebant. Dissectae ad perpendiculum latera cito se contrahebant, atque breui temporis spatio ita vniebantur, vt ne rima quidem appareret, sed fimbria coerulea continua et os perfecte restauratum essent. Hae dimidiatae Actiniae e loco mouentur, omnesque integri animalis peragunt functiones. De propagationis modo nihil certi obseruare potuit Cl. Auctor. p. 207.

Actiniae altera species Auctoris difficulter extra locum natalem marinum, arenosum, obserua-

tur.

*) Priorem partem vid. in Vol. LXIII. Phil. Transf. comm. nostr. Vol. XXI. p. 111. Versio etiam reperitur *in Abhandlungen aus des* ROZIERS *Beob. gesammelt.*

tur. In loco natali vefcitur integris pifcibus e. g. Salmone eperlano. Partes eiufdem refectae etiam reftaurantur: membris refectis etiam e loco mouetur, eademque fola eidem inferuiunt, vt, fi fuerit inuerfa, iterum in priorem fitum fe verti poffet. Si bafis huius fpeciei laeditur, vulnus faepe eft letale. Haec fpecies comeftu reliquis praeferri meretur.

p. 220. In tertia fpecie mucofam fubftantiam obferuavit, quae microfcopio vifa, ouis pifcium fimilis erat.

p. 222. In quarta fpecie obferuauit monftrofam Actiniam, quae tria indiuidua connata offerebat: 12 diebus elapfis ea peribat: in diffecta partes internae omnino dislocatae erant. Adhaerent Actiniae huius fpeciei oftrearum teftis: ipfis animalibus teftaceorum vefcuntur, magna indiuidua minoribus cinguntur, qualem collectionem tab. 6. depictam fiftit. E corporis poris et ore huius actiniae egrediebatur magnus numerus filorum mollium, craffitie pili equini, qui gemmae quafi prolis videntur. Alia vero propagandi ratio fingularis eft huic fpeciei, quae duris corporibus adhaerens fe fubito ipfa retrahit et foluit, ac poft fe relinquit aliquas particulas bafeos, lentis magnitudine, quae deinde os accipiunt atque in integras excrefcunt Actinias. Quaedam adulta Actinia bicorporea erat. Cum Cl. Auctor naturam imitaturus Actinias ita diffecaret, vt partes nonnullae remanerent, quarum aliae in integras Actinias excrefcebant, aliae non: pofteriores bulbis f. gemmis deftitutas, priores iis inftructas exiftimat, Actinia brachii humani craffitiem aequans, diffecta iterum reftaurabatur.

p. 236. Quintam fpeciem Actiniarum defcribit, quae fola figura et colore differebat; membra feu tentacula in tribus feriebus pofita funt: ora rotunda funt margine fubrubro cincta.

Actiniae mutationem tempeſtatis praeſentiunt, p. 240.
ideoque eas barometri viui marini loco inſeruire
vtiliter probat.

21. *De Trichecho Roſmaro.* Auctore MOLI- p. 249.
NEVX SHVLDHAM. Nutriuntur Trichechi teſtaceis; ſerena tempeſtate gregatim in ſicco per ſpatium 14 dierum abſque nutrimento viuunt, pluuia autem apparente ſubito in aquam ſe praecipitant; lente et difficulter extra aquam ingrediuntur. Pondere 1500 – 2000 libras aequant. Grauidae ſunt matres per nouem menſes, plerumque vnum, numquam plus duobus fetubus pariunt. Adipis cauſa necantur.

22. *De ratione glaciem parandi.* Auctore ROB. p. 252.
BARKER. In planitie ſatis magna tres aut quatuor cauitates effodiuntur, quarum ſingula 30 pedes lata et duos profunda ſit, earumque baſis culmis ſaccharinis ſuperſternitur: his imponuntur terrea vaſa non polita, per quorum poros aqua penetrat: his verſus veſperam aqua cocta repletis, per noctem glacies congelaſcit, quae mane colligitur atque in foſſas reconditur. Nam per ſe in illis locis aquá non congelaſcit.

23. *De Hirundine ruſtica, Apo, et riparia obſer-* p. 258.
vationes, Auctore GILB. WHITE. Selborni inſtituit eaſdem: Hirundo ruſtica redit circa 13 April. Si citius veniant nonnullae, atque etiamnum niuem vel gela inueniant ſtatim reconduntur, vnde probabilius eſſe colligit Cl. Auctor eas in hybernacula ſe retrahere proxima, quam redire in loca remota calidiora. Plura de nidi exſtructione, propagatione, et nutritione lectu digna. *Hirundo Apus* vix ſibi p. 264.
ipſa videtur ſemper nidos exſtruere, ſed probabiliter ſaepe in nidos Fringillae domeſticae, quam ex-

 pellit,

pellit, oua ponit: eadem volando coitum exercet, duo tantum oua vna vice atque femel tantum per annum ponit, color pennarum, qui verno tempore eft obfcure niger, per aeftatem pallidior fit: Omnium maxime fera redit *Hirundo riparia* in Angliam, eaque omnium eft minima; de vitae eius ratione parum etiamnum conftat.

p. 272. 24. *De machina hydraulica, qua aqua attollitur; in vfum ducta* Oultoni *in* Chefhire 1772, facta a PHIL. EGERTON, defcripta a IO. WHITEHVRST.

p. 280. 25. *Obferuationes aftronomicae et mathematicae* e litteris Cl. LEXEL 1774.

p. 283. 26. *Inueftigatio theorematis ad inueniendam longitudinem arci conicae hyberbolae, ope duorum ellipticorum arcorum,* Auctore IO. LANDEN.

p. 291. 27. FRANC. WOLLASTON *obferuationes de horologiis.*

p. 296. 28. IO. STEDMAN *de triangulis, in circulis et extra illos defcriptis.*

p. 301. 29. *De polygonis area, vel perimetro maximis et minimis infcriptis circulo, vel circulum circumfcribentibus,* Auctore S. HORSLEY.

p. 311. 30. *De partu acephalo fingulari,* Auctore W. COOPER. Non folum capite, verum et collo et brachiis manubufque carebat: loco colli papilla aderat. In pedibus digiti irregularis formae et magnitudinis erant. Partes fexuales externae perfecte femellam offerebant. Vterus perfectus, fed vnum modo ouarium inueniebatur. Ab ano magnum

num inteſtinum oriebatur, quod in pelui conuolutum finiebatur fine coeco, meconio tamen repletum erat, quod igitur nihil, niſi mucus ab internis inteſtinorum glandulis ſecretus videtur. Cor, pulmones, diaphragma, ventriculus, hepar, renes, lien, pancreas, inteſtina tenuia deerant. In loco, vbi thymus ſitus eſſe ſolet, tres paruae glandulae aderant: glandulae ſuprarenales admodum paruae erant. Vaſa arterioſa et venoſa aderant, eaque per iliaca vaſa corpori fetus ſanguinem tradebant. Vnde vis circulationis in fetu, cum cor deeſſet? Medulla ſpinalis etiam deerat.

31. *De ratione multitudinis in Mancheſter et vicinis locis*, Auctore THOM. PERCIVAL. p. 322.

32. *De damnis, quae fulgur in aedibus excitabat, etſi acuminato conductore munitae erant*, Auctore RICH. HAFFENDEN. Noxae hae nihil, niſi non recte conductorem fuiſſe applicatum, demonſtrant. Etenim in camino altero conductor erat appoſitus, atque in alium caminum 50 pedes a priore remotum, fulgur tetigit. In ambobus itaque caminis debuiſſet conductor exſtrui, ſi domum a fulgure tutam reddere debuiſſet. p. 336.

33. *De ſopore hiberno Hirundinum*, Auctore IAC. CORNISH. Probat Cl. Auctor Hirundines remanere in noſtris terris, vti veſpertiliones etc., atque torpidas in rimis rupium iacere. Atque ideo etiam eas pennas non deiicere, quoniam ſanguinis portio, quae in aliis auibus ad generationem pennarum impendatur, per hiemem has conſeruet. p. 343.

34. *Deſcriptio et vſus inſtrumenti, quo ventus facile metitur*, Auctor IAC. LIND. icone illic data, illuſtranda eſt. p. 353.

p. 366. 35. *Astronomicae obseruationes*, Auctore LVDLAM.

p. 373. 36. *Annotationes, quae amputationem pedis supra genu vnica circulari incisione respiciunt*, Auctore BENIAMIN COOCH. Feliciter successit operatio. Quam primum inflammatio partium desierit atque vulnus bene suppurarit, applicat Cl. Auctor emplastrum circulare facile adhaerens, 4 – 5 pollices latum, ita vt ora vulneris fere attingeret: supra id sex strigas eiusdem emplastri, quae omnem vulneris latitudinem aequarent, ita agglutinauit, vt cutis et musculi attraherentur, quod adiuuatur, dum adstantium aliquis tegumenta et musculos leniter manu defricet. Huic emplastro deinde reliqua ad vulnus consolidandum superimponuntur cataplasmata cet. Generatim itaque amputationem, quae vna fit circulari incisione, praeferendam alteri existimat.

p. 378. 37. *De aneurysmatibus tibiae*, Auctore EODEM. In ipso praecedente casu arteriam femoralem in duos truncos aequalis magnitudinis diuisam inuenit: quam varietatem notandam existimat in aneurysmatum cruris operatione. Metuendum enim est, si vnus fuerit arteriae femoralis truncus, per laterales ramos non satis sanguinis ad pedem ferri, neque vsum eiusdem operatione aneurysmatis servatum iri. Hanc etiam esse causam, cur saepe haec operatio felici successu careat. Suasit ideo Cl. Auctor, vt in animalibus brutis tentamina instituantur, quibus definiatur, an diuisio arteriae femoralis saepius occurrat, quippe quae in operatione aneurysmatum valde vtilis sit. Refert etiam, operatione hac in cane, qui singulam tantum arteriam femoralem habuit, instituta, eundem tamen pedis vsum retinuisse.

38. *Con-*

38. *Continuatae obſeruationes circa varias aëris ſpecies*, Auctore IOS. PRIESTLEY. Detexit vitriolicum, nitroſum et vegetabilem aërem. Prior elicitur coquendo inflammabilem materiam, aut quae phlogiſton contineat in oleo vitrioli. Diuerſam habet hic vitriolicus aër affinitatem cum variis corporibus ab acidi marini aëre. Solutiones ferri, cupri, argenti, hydrargyri, zinci et ſtanni in diluto vitriolico acido dederunt inflammabilem aërem: quae ipſae, ſi in eodem acido concentrato coquuntur, acidum aërem, plane non inflammabilem eliciunt. Ex auro, platina aut plumbo nulla ratione aërem producere potuit. Aër vegetabilis acidus obtinetur ex concentrato acido vegetabili eodem modo, quo marini acidi aër ex ſpiritu ſalis. Nitroſum acidum ad momenti tempus tantum forma aëris exhibuit, cum nullum fluidum ſit, quod illum coërceat. Nitroſum acidum miratu digna exhibuit phaenomena, quae alio loco indicabit. Eundem nitroſum aërem obtinuit, ſi carbones in acido nitri coqueret, ac ſi ſolueret varia metalla hoc in acido. Vitro cauſtico etiam vſus eſt, atque eodem e corporibus in vacuo poſitis ſeu hydrargyro cinctis aërem elicuit, atque curioſa expertus eſt phaenomena. E variis metallis inflammabilem, e ſalinis fixum, e calcibus metallicis eundem, ex aliis phlogiſticatum communem aërem obtinuit. Maxime notatu dignum eſt, Cl. Auctorem hoc modo produxiſſe aërem, qui vulgari atmoſphaerico ſexies melior ſit ad reſpirationem cet. Atque cum aër eo maxime reſpirationi fiat idoneus, ſi phlogiſton e pulmonibus exhalans facile recipiat, hanc ſpeciem *dephlogiſticatum aërem* vocat. Obtinuit eundem ex mercurio per ſe calcinato, dein ex mercurio praecipitato rubro, et ex plumbo rubro. Nitroſum p. 384.

acidum maxime eſſentiale ingrediens eſt, quod aërem atmoſphaericum componat.

p. 392. Omnes terras etiam cryſtallinam et talcoſam, quas alii in acidis non ſolui poſſe opinati ſunt, purum dephlogiſticatum aërem producere inuenit Cl. Auctor: calcareas vero et metallicas terras partem eiusdem maximam. Aër eo magis eſt reſpirationi aptus, quo minorem phlogiſti partem continet.

p. 395. 39. *De Gymnoto electrico*, Auctore IO. HVNTER. Egregiis iconibus illuſtrata haec tractatio vberiorem epitomen prohibet. Partiri Gymnotus in duas partes poteſt, quarum altera animal, altera organum electricum conſtituit. In priore parte viſcera, partes ſexuales etc. reperiuntur, eaque admodum breuis eſt. Organum electricum omnem longitudinem pinnae analis, quae ſingulari membranae affixa eſt, occupat: haec organa fere dimidiam carnis partem, in qua poſita ſunt, et fere tertiam partem totius animalis efficiunt. Duo paria eorum ſunt, alterum latius, quod ad inferiorem, anteriorem et lateralem corporis regionem, alterum anguſtius, quod iuxta longitudinem inferioris marginis animalis extenditur; adhaerent ope celluloſae membranae, atque membrana quadam etiam a ſe inuicem ſeparantur: latius organon ſtatim remota cute, anguſtius autem, remotis muſculis pin-
p. 399. nae analis, demum in conſpectum prodit. Structura horum organorum ſimplex eſt, conſiſtens *ſeptis*, et transuerſis diuiſionibus inter illa. Septa ſunt tenues membranae iuxta longitudinem piſcis excurrentes, quarum iſtis transuerſis diuiſionibus ſ. membranis a ſe inuicem ſeparantur. Neruus, qui iuxta longitudinem piſcis excurrit, vti et qui e medulla ſpinali oriuntur, in hoc piſce maiores ſunt, prae aliis, atque iidem in organa diſtribuuntur electrica.

Interim

Interim nerui, qui organa electrica torpedinis efficiunt, his ſunt copioſiores. Minores etiam arteriae haec organa ingrediuntur.

40. *Obſeruationes ſuper Myrrha factae in Abyſſinia*, Anno 1771, a IAC. BRVCE. Veteres eam non recte deſcripſerunt. Optima eſt, quae Troglodytes dicitur atque ex Maſſoiua parua in Abyſſinica ditione, apportatur: incolae autem arborem, quae illic eſt communis, negligunt et decidunt, vt metuendum ſit, ne haec genuina paucis annis praeteritis plane non exiſtat. Falſum eſt, ſi PLINIVS et THEOPHRASTVS differentiam myrrhae inde pendere aiunt, quod aliae arbores cultae ſint, aliae incultae; ſed potius pendet ab aetate et ſanitate arboris, a ratione incidendi arborem, a tempore et climate, quibus colligitur. E iuniore et ſana arbore, muſcis lichenibuſque libera optima fluit myrrha. Arborem, quae myrrham dat, videre non poterat. Alius deinde arboris gummiferae, *Saſſa* dictae, mentionem iniicit, cuius gummi idem cum GALENI *opoculpao* eſſe putat, quod tamen veneno expers eſt. p. 408.

41. *De nouiter detecta columnarum angulatarum ſerie in Euganeanis montibus prope a Patavio*, Auctore IO. STRANGE. Columnae hae ſunt compoſitae natura, vt columnae montis rubri: differunt autem, quod leuiores et poroſae ſint, inſtar pumicis, atque croco martis inueſtitae, quem Cl. Auctor in aliis vulcanicis concretionibus ſaepe obſeruauit. Columnae ſunt pleraeque quadrangulares, earum diameter ſaepe duos pedes aequat. Baſaltes hic etiam in ſtratis perpendicularibus reperitur. Icone montis figura deſcribitur. p. 418.

42. *Ob-*

p. 424. 42. *Obseruationes super differentia inter durationem vitae in vrbibus et in pagis*, Auctore RICHARD PRICE. Generatim fere in vrbibus vigesima octava pars hominum moritur, cum in pagis seu in rure quadragesima sexta tantum intereat. Vel in vrbibus magnis fere decimus nonus s. vigesimus tertius, in minoribus oppidis vigesimus octauus et in pagis quadragesimus s. quinquagesimus tantum moritur. Vitae ratio, luxus, otium etc. caussae sunt acceleratae in vrbibus mortis. Exemplis hoc Cl. Auctor illustrat.

p. 446. 43. *Experimenta cum animalibus et vegetabilibus, quoad eorum vim calorem producendi*, Auctore IO. HVNTER. Experimenta superius *) indicata, quibus animalia frigus generare probantur: mouerunt Cl. Auctorem, vt haec 1766 iam instituta, proponeret. Instituit Cl. Auctor ea ideo, vt videret: an animalia vitam retinerent, postquam gelu tacta fuerint. Immisit nempe varia animalia et vegetabilia in aquam, quae vel per se, vel artificiali frigore congelasceret: atque inde apparuit, animalia prius vita priuari debere, quam frigore tangantur, eadem omni vi iis innata calida contra frigus niti, atque ita omnem vitam exhauriri; hanc vim esse cum reliqua animalium magis vel minus perfecta structura in proportione. Inuenit tamen glires tantum caloris possidere, vt maximum, quod potuit, frigus excitare deberet, si illum vincere vellet. Limaces a debili frigore interimuntur. Interim insignis est varietas quoad calorem et frigus in imperfectis animalibus.

p. 454. Vegetabilia etiam principio vegetationis prius sunt priuanda, quam gelu tanguntur: eadem vi interna calorem excitandi pollent: calor eorum variat

*) vid. supra. p. 449.

riat iuxta temperaturam medii, in quo eadem ſunt. Vegetationis per hiemem duratio pendet ab eo, quod magnam internae temperaturae variationem ſuſcipiant. Radices magis reſiſtunt frigori, trunco et foliis. Vegetabilis vita ab animali in eo etiam differt, quod in animali omnes partes eadem vi atque eadem aetate, in vegetabili autem iuniores partes multo minori vi calorem producendi gaudeant. Haec vis neque a circulo ſanguinis, neque a neruis, neque a voluntate pendet; ſed eadem videtur, quae conſeruat et dirigit internam machinam, ac quae animalibus et vegetabilibus eſt communis.

44. *Comparatio caloris Londini et Edinburgi*, Auctore IO. ROEBVCK. p. 459.

45. *Experimenta in calefacto conclaui*, Auctore MATH. DOBSON. Conclaui, ad 224° thermometri Fahrenheitiani calefacto, homines anxietatis ſenſum non experiebantur. Albumen oui in eodem caloris gradu fluidum manebat, ſi a contactu alius corporis, vt teſtae ſ. metalli, liberum erat, quod, teſta caute demta, in membrana illud cingente obſeruari poteſt, ſi autem ad teſtam allidebat, coagulabatur. Pendetne id ab igne, quod quaſi fixum et quieſcens ſit? An poſſident varia corpora diuerſas ignem adducendi vim, vt ideo corpora, quae minori tali vi inſtruantur, poſſint in calido locari aëre; abſque eo, vt incaleſcant, niſi aliud córpus intercedat, quod vehementius ignem adducat, e. g. teſta, quae ignem ad albumen attrahat? Exinde etiam declarandum eſſe videtur, diuerſa viuendi facultas animalium in variis climatibus. p. 463.

46. *Calculandi rationes in Sphaerica Trigonometria breuiores redditae*, Auctore ISRAEL LYONS. p. 470.

47. *Con-*

p. 484. 47. *Continuatae obſeruationes in conclaui calefacto*, Auctore CAROLO BLAGDEN. Calorem ad 260° auctum per 7 minuta prima ſufferre potuit: ſed poſt haec oppreſſiones in pulmonibus et anxietatem ſenſit, quae minuti primi tempore increſcebat, vt conclaue relinqueret Cl. Auctor. Relicto eodem, arteria 144 vicibus minuti tempore pulſabat. Nudo corpore calorem minus perpeti poterat. Canis in calorem 220° poſitus parum aut nihil afficiebatur, vt potius ſigna amoeni ſenſus monſtraret. Calor ipſius erat 110 graduum: 32 minutis praeteritis, canis in liberum aërem ſanus alacriſque inceſſit. Oua et caro bubula ſtanno impoſita hoc calore coquebantur, et aqua calorem 140° aſſumebat, cera 152° caloris acquiſiuit. Ex omnibus colligit euaporationem corporis ipſumque corpus vi praeditum eſſe calorem moderandi.

p. 495. 48. *De ratione, attractionem nonnullorum montium Anglicorum aſtronomicis obſeruationibus metiendi*, conſilium, Auctore NEVIL MASKELYNE.

p. 500. 49. *Relatio obſeruationum, in monte Schehallien inſtitutarum ad inueniendam attractionem*, EODEM Auctore. Diligentiſſimis 337 obſeruationibus his, et a Societate moneta aurea coronatis, quas in 43 ſtellis fixis inſtituit, effectum eſt, differentiam latitudinis geographicae inter locum auſtralem et ſeptentrionalem eſſe 54′ 6″: dimenſionibus autem geometricis differentia erat 42′ 94″: ideoque duae oppoſitae attractiones montis differentiam latit. Geographicae 11′ 6″ maiorem reddunt.

Vol. LXVI. Volumen ſexageſimum ſextum hos commentarios continet:

1. *De*

1. *De natura Gorgoniae, quae verum ſit animal marinum, neque mediae inter animalem et vegetabilem naturae*, Auctore IO. ELLIS. Oſtendit Cl. Auctor Gorgonias eodem creſcere modo, quo Hydrae, nec differre ab iis, niſi ſubſtantia media dura, quae iis loco oſſium inſeruiat. Hoc os naſci ex liquore concreto, qui e longitudinalium parallelorum tuborum, iuxta longitudinem internae ſuperficiei carnoſae partis excurrentium poris transſudat, neque eſſe lignum, quemadmodum PALLAS id nominat. Similis ratio obtinet in *Iſide Hippuride*. Oſſeae partis in gorgoniis ſtructura differt etiam a plantis marinis et terreſtribus; atque conuenit potius cum teſtarum in cochleis textura. E gorgoniis ſuper ſe inuicem creſcentibus diuerſitatem a vegetabili incremento demonſtrat: atque in pluribus a Cl. PALLAS diſſentit, oſtenditque eius *Sertulariam Gorgoniam* non eſſe, niſi *Alcyonium*, quod Sertulariae fruteſcenti innatum ſit atque eandem cingat. Sic et medulla in Gorgoniae truncis plane non cum ramorum medulla cohaeret, quemadmodum in plantis fit. Externa pars ſ. cutis Gorgoniarum ſquamis eſt obſita, quod icone *Gorgoniae lepadiferae* egregie illuſtratur: Caro, quam Corticem alii dicunt, muſculis tendinibusque, vt et ouariis, inſtruitur. Plures Gorgoniae tamen ſunt viviparae. p. 1. p. 16.

2. *De variatione pyxidis magneticae obſeruationes 1719. factae in India Orientali, Guinea, India Auſtrali et Mediterraneo mari cum latitudine et longitudine tempore obſeruationum;* Auctore ROBERT DOVGLASS. p. 18.

3. *Propoſitiones de diuiſione rectarum linearum, ſuperficierum et ſolidorum corporum*, Auctore IAC. GLENIE. p. 73.

p. 92. 4. *Noua methodus inueniendi tempus aequali altitudine*, Auctore ALEXANDRO AVBERT.

p. 99. 5. *Relatio de Falkland insulis*, Auctore GVIL. CLAYTON; breuis est, et quae de rebus naturalibus dicuntur vel cognita sunt, vel non perfecte descripta.

p. 109. 6. *Theorema inueniendi differentiam inter valorem redituum, qui quotannis et eorum, qui semestri, vel quadrimestri, vel statim soluendi sunt*, Auctore RICHARD PRICE.

p. 129. 7. *De Lingua Romana rustica s. pedestri*, Auctore IOS. PLANTA.

p. 160. 8. *Appendix ad tractatum de populi multitudine in Manchester*, Auctore THOM. PERCIVAL.

p. 168. 9. *De violentis asthmaticis symptomatibus ab effluuiis ipecacuanhae*, Auctore GVIL. SCOTT. Mulier sana nupsit medico; post matrimonium subinde asthmaticis conuulsionibus afficiebatur, atque, etsi liberos peperisset, tamen morbus subinde continuabat; obseruando autem sensit ipsa, hunc morbum sequi, si in pharmacopoea mariti ipecacuanha contunderetur. Itaque, hac alio in loco tusa atque effluuiis eiusdem remotis, mulier sana erat. Accidit autem, vt aliquando ipecacuanha, ea prope adstante, in aliud vas funderetur, atque illico conuulsiones eam adoriebantur, atque per octo dies vehementer afficiebant, vt multis demum antispasmodicis et opiatis restitueretur. Aliam etiam mulierem eodem morbo ab ipecacuanha affectam vidit Cl. LEIGHTON.

10. *De successu quorundam tentaminum ad hydrargyrum congelascendum, in* ARCE ALBANI *in freto* HVDSONIS *anno* 1775 *institutorum: cum obseruationibus acu magnetica factis*, Auctore THOM. HVTCHINS. Thermometro Fahrenheitiano, gradum 430° subattingente, hydrargyrum ita erat congelatum, vt ex vitro decidens planam superficiem assumeret, et concussum, instar plumbi sonaret: interne tamen nondum erat frigore induratum. Obseruavit Cl. Auctor difficulter gradum definiri posse, quo gelu induretur hydrargyrum, quum puncto congelationis nullae externae mutationes appareant. p. 174.

11. *Astronomicae obseruationes factae in Belgio Austriaco Anno* 1772 *et* 1773. Auctore NATHAN. PIGOTT. p. 182.

12. *Tentamina ad imitanda effecta Torpedinis electricitate*, Auctore HENRICO CAVENDISH. Phaenomena vlterius disquisiuit, quae vim electricam Torpedinis dubiam reddere viderentur. Primo electricitati repugnare videtur, quod percussio a pisce sentiatur, si sub aqua natet, et tum, cum fluidum electricum aliorsum facilius, quam per corpus hominis effluere possit. Constat enim per ferrea fila electricum fluidum 400 000 000 vicibus facilius conduci, quam per aquam, atque per aquam marinam 720 vicibus melius, quam per aquam pluuialem. Igitur Torpedine in aqua detenta multum electricae vis videtur in aquam effluere, nec hominem tangere. Deinde obiicitur, percussionem fieri absque fragore et scintilla, et absque vel minimo gradu attractionis et repulsionis. At vero vna ratio, qua scintilla vel fragor percipi possit, est, si interruptio in circuitu fiat. Iam vero obseruatum est a WALSHIO percussionem non per aërem trans- p. 196.

gredi. Igitur hoc phaenomenon non repugnat electricitati. Nam series lagenarum vitrearum insigniter percutit, etsi tam pauca materie electrica repleta fuerit, vt aëris ne minimum spatium transgrediatur. Id quod tentaminibus illustrauit Cl. Auctor. Neque insolitum est, quod in percussione Torpedinis attractio et repulsio desit: etenim electricitas torpedinis dissipatur per superficiem corporis; vt itaque repulsio leuium corporum fieri nequeat propter nimis celerem dissipationem electricitatis. Vlterius igitur comprobauit Cl. Auctor multis experimentis, vti ex ligno factam machinam, Torpedini similem, aquae submersit, atque phaenomena eadem fere, quae Torpedo exserit, animaduertit, vim Torpedinis esse vere electricam: saltem nihil esse in phaenomenis, quae Torpedo exserit, quod electricitati repugnet.

p. 226. 13. *Obseruationes super respiratione et eius vsu in sanguine*, Auctore IOS. PRIESTLEY. Respirationem nominat *phlogisticam* operationem, quae aërem eodem modo phlogisticum reddit, ac putrefactio aut efferuescentia, aut calcinatio metallica, quae eius quantitatem specificamque grauitatem diminuit, ideoque respirationi minus idoneam efficit. Ideoque vsum pulmonum eum dixit Cl. Auctor, qui putridum effluuium auferat, atque phlogiston euacuet, quod cum alimentis fuerit introductum ita, vt aër respiratus menstrui instar inseruiat *).

p. 238. Ope sanguinis aërem fieri phlogisticum in pulmonibus, Cl. Auctor, recensitis, iuxta HALLERVM, plurium de respirationis vsu opinionibus, probat; magnam itaque vtilitatem respirationis esse, vt sanguis phlogiston, quo systema animale abundet, et quod circulando imbiberit, in pulmonibus cum aëre commu-

*) v. comm. nostr. Vol. XXI. p. 96.

communicet atque eo depriuetur. Quod vt certius probaret, ſanguinem extra corpus miſſum atque coagulatum in varias ſpecies aëris introduxit: atque vidit nigram craſſamenti partem ſtatim in aëre dephlogiſticato vel athmoſphaerico fieri rubram; in aliis autem, reſpirationi non idoneis aëris ſpeciebus, vt fixo, inflammabili, et phlogiſtico aëre etiam ruberrimum ſanguinem fieri nigrum. Aërem p. 242. dephlogiſticatum deinde ſanguine in eo miſſo deteriorem fieri obſeruauit, quod a phlogiſto ei a ſanguine communicato pendet: contra ex nitroſo et phlogiſtico aëre reſorbet ſanguis phlogiſton, eosdemque corrigit. Obiéctiónem, quod ſanguis in pulmonibus non aërem attingat, ſed ab eo ſaltim milleſima pollicis parte diſtet, remouet Cl. Auctor experimento, quo ſanguinem nigrum in veſicam miſit, eandemque aëri expoſuit, qui ſanguinem rubrum reddidit, ac ſi illum immediate attigiſſet. Neque ſerum, cui innatat ſanguis, hanc actionem impedit.

14. *Experimenta cum aqua, quae ex fuſa glacie et aqua marina obtinetur, vt certum reddatur an pura ſit nec ne, et vt grauitas ſpecifica eiusdem reſpectu alius aquae definiatur: vt et inueniatur frigoris gradus, in quo aqua marina congelaſcat*, Auctore EDW. NAIRNE. p. 249.

15. *Methodus metiendi diminutionem aëris, quae locum habet ſi aër athmoſphaericus cum nitroſo miſcetur, vt et experimenta cum platina*, Auctore IO. INGENHOVSS. Inſtrumentum deſcribit, cuius ope nitroſus aër ſubito cum communi miſceri poſſit, quo facilius quantitas poſterioris metiatur. Icon, ad quam Cl. Auctor reuocat, omiſſa eſt. p. 257.

Platinae omnes particulas magneticas eſſe, ſingulasque duos polos habere, etſi earum magnetica p. 262

vis ferro minor ſit, expertus eſt. Praeter particulas Platinae, quae planae, glabrae, nitide nitentes et albidiores, intermixtae ſunt nigrae, quae ferreae videntur, et flaueſcentes, quae aurum et platinam intime mixtam continere videntur: omnes ſunt magneticae, flaueſcentes tubo fuſorio adhibitae facile funduntur, quod in platinae purae particulis non ſuccedit, eae enim nitorem ſolum perdunt. Cum paruum vitreum tubum platina repleret, ambae extremitates vtrosque polos attrahebant. Electriſata in tubo platina fundebatur, atque vi magnetica augebatur. Plumbo autem mixta et fuſa platina magnetiſmo priuabatur. Si igitur magnetiſmus criterium eſt ferri, platina ferrum contineat neceſſe eſt: ſi autem reliqua pars aurum eſt, quemadmodum quidam contendunt, cur id non praecipitetur cum auro, quod ei additur, cum ſolutio vitrioli ferri affunditur aquae regiae, in qua haec duo metalla ſunt ſoluta?

p. 268. 16. *Relatio de itineribus ex Capite bonae ſpei in Auſtrales Africae partes ſuſceptis ad nouas plantas detegendas*, Auctore FRANC. MASSON. Ne vnam quidem notatu dignam obſeruationem botanicam inuenimus.

p. 319. 17. *Meteorologicae obſeruationes.*

Pars II. p. 354. 18. *De tempeſtate Londinenſi anno* 1775. *epitome*, Auctore D. HORSLEY.

p. 367. 19. *Excerpta ex meteorologico diario anno* 1775. *Briſtolii facto*, Auctore SAM. FAERR.

p. 370. 20. *Epitome obſeruationum Barometro, Thermometro et Pluuia anno* 1775. *Lyndoni et Rutlandi factarum*, Auctore THOM. BARNES.

21. *De*

21. *De instrumentis meteorologicis in aedibus Societatis seruatis*, Auctore HENRICO CAVENDISH. p. 375.

22. *De methodo seruandi sanitatem in naui, Resolutio dicta, in itinere circa mundum*, Auctore IAC. COOK. Decoctio polentae maximi vsus contra scorbutum fuit; sic quoque olus fermentatum (*Sauerkraut*) et iusculum portabile, Roob limoniorum et aurantiorum, saccharum, farina triticea, remedia erant, quae cum recta diaeta coniuncta sanos servarent nautas. p. 402.

23. *Singularis athmosphaerae electricitas Islingtoni mense Octobris 1775 obseruata*, Auctore TIBERIO CAVALLO. Electricitas tanta erat, vt electrometer ad 30° et vltra adscenderet. p. 407.

24. *Consilia ad homines mersos, apparenter mortuos, in vitam reuocandos*, Auctore IO. HVNTER. Mersi statum exstasi similem putat: eiusdemque suspensas tantum esse vitae vires, quas adhuc possideat, et quarum principium sanguini inhaereat; ventriculum denique cum singula animalis parte, hasque cum illo in consensu esse. Violentas mortes in tria genera partitur: aliae vitales actiones impediunt, neque tamen laedunt vitales partes, quod si impedimenta cito tolluntur, vita redit: aliae laedunt vitales partes, vt vulnera, cerebri pressio, nihilo secius remanet in solidis vis vitalis: aliae in omni parte vitalem vim delent, vt fit in fulgure tactis. Mors mersorum primi est generis. Impeditam respirationem causam praecipuam mortis esse, tentaminibus in cane institutis probat. Negat autem, in mersis sanguinem ad cerebrum et alias vitales partes deferri, neruosque comprimere, qui sic eorum actionem in cor atque hoc eius motum perdant: quod si enim verum est, nullus mersus, neque infans p. 412.

neonatus et propter defectum respirationis apparenter mortuus in vitam redire possent. Motus cordis itaque dependet immediate ab accessu aëris in pulmones, neque ab effectis, quae aër in sanguine, et hic in vitalibus partibus exserunt.

p. 418. Si itaque statim post immersionem auxilium mersis applicari potest flatus aëris, (dephlogisticati, si haberi potest, qui efficacius aget) in pulmones sufficiet: horae autem spatio iam praeterito hic non sufficiens erit. Igitur vapor alcali volatilis cum aëre mixtus vel alia stimulantia per nares iniiciantur. Si dum haec fiunt, larynx subtiliter ad oesophagum et spinam dorsi apprimatur, compresso oesophago impeditur, quo minus ventriculus et intestina hoc aëre impleantur. Interim praeparetur lectulum, iusta ratione calefactum; calore enim actiones vitales augentur. Merso lectulis leuiter tecto vapores alcali volatilis aut balsami et essentialium oleorum, atque etiam stimulantia, forma fluida in ventriculum syringe caute, eidemque vapores per anum iniiciantur. Motus per frictionem vltimo loco adhibeatur, quoniam eius effectus stimulatorii debiles tantum sunt. In omni remedio autem singularis cura est quoad proportionem adhibenda, ne debilis actio nimis violento stimulo destruatur. Signis itaque primis redeuntibus operationes imminuantur, motu cordis incipiente, ab aëris applicatione in pulmones desistatur. Venaesectionem prohibet Cl. Auctor, quae animale principium debilitat: sic etiam non vult, quidquam in ventriculum introduci, neque clysma concedit, cum et vomitu et euacuatione aluina vires animales debilitentur. Apparatum deinde hunc, cum adsistente bene perito homine, necessarium dicit. Duo folles, sic coniuncti, vt vno aër athmosphaericus per nares in pulmones introducatur, et altero e pulmonibus exsugatur: tubi eorundem flexibiles sint,

et

et pedis vel ſesquipedis longitudine, atque tres octauas partes pollicis ampli, vt haec artificialis reſpiratio continuari poſſit, donec ſtimuli in ventriculum praeparentur: finis horum follium ſit duplex, vt vtrisque naribus applicetur. Deinde ſyringem cum cathetere flexibili, ea longitudine, vt in ventriculum ſtimulantia ferantur praeter irritationem pulmonum. Denique minores folles, quales ad clyſmata tabaci adhibentur. Monet poſtremo eos, qui merſos reſtituendi occaſionem nanciſcuntur, vt diligenter indicent remedia adhibita et eorum gradus ſucceſſumque.

25. *Singularis ſanatio vulneratorum inteſtinorum*, Auctore CAROLO NOVSSE. Vir, aetate 21 annorum, cultro in latere ſiniſtro abdominis vulnere fere trium pollicum longitudine, et a ſiniſtro oſſe ilii oblique ſurſum verſus vmbilicum excurrente ſauciebatur. Paucis minutis elapſis, Cl. Auctor accedens, dimidiam fere inteſtinalis canalis partem per vulnus protruſam inuenit, quod a repleto cibis ventriculo pendebat. Pulſus erat interruptus, debilis, celer, cutis frigida, atque aeger languore anxietatem, dolorem praecordiorum, atque tantam debilitatem pedis ſiniſtri, vt in eo erectus ſtare non poſſet, conquerebatur. Aegro horizontaliter in lectum poſito, et fomentatione calida vinoſa inteſtinis madidis et calidis ſeruatis, reductio inteſtinorum tentabatur, quae tamen non, niſi ampliato vulnere, ſuccedebat. Vulnus deinde gaſtroraphia vniebatur, relicta ad egreſſum collecti vulneris apertura, atque deinde ſolita ratione ligabatur, regimen atque medicamina et clyſmata ordinabantur. Altero fomentationes tepidae emollientes adhibebantur, atque clyſma cum melle ſolutiuo, quo aluus euacuabatur. Sequenti die autem ſenſit Cl. Auctor p. 428.

 ex

ex materie per vulnus exeunte inteſtina laeſa eſſe. Variis ſymptomatibus auctis poſt duos dies ſubito bilis magnam quantitatem euomuit aeger, atque ſequenti dies hic vomitus reuertebatur. Poſtero die vulnus ſponte erat ruptum, atque ſymptomatibus imminutis, abdominales muſculi ita ſeparabantur, vt conſpiceretur vulnus inteſtini coli, per quod faeces egreſſae erant: quo deinde iuxta leges artis ſanato, vulnus etiam abdominis vniebatur, aegerque ſanus euaſit.

p. 439. 26. *Excerpta e litteris* ALEXANDRI SMALL, *chirurgi in St.* PHILIPS *inſula.* Frequentium febrium tertianarum duas cauſas indicat: alia ab abundanti artificiali inundatione, quae ad vegetationem vegetabilium, cum regio ſit lapidoſa, eſt neceſſaria, et copioſis ſucculentis vegetabilibus, cum inſectis, quae iis veſcuntur, putreſcentibus, hincque exhalantibus vaporibus putridis deriuatur. Altera cauſſa in lapidibus, qui vel nimis duri, vel poroſi ſunt, ponitur. Itaque ad aedes exſtruendas adhibiti humiditatem et frigus vel nimis retinent, vel plane transmittunt; in vtroque caſu tertianae cauſſa latet.

p. 447. 27. *De fluxu et refluxu maris in auſtrali mari,* Auctore IAC. COOK.

p. 450. 28. *Diſquiſitio quantitatis et proportionis mechanicae poteſtatis, qua opus eſt, ſi diuerſo gradu celeritatis corpora grauia ex quiete moueri velis,* Auctore IO. SMEATON.

p. 476. 29. *Noua et generalis methodus inueniendi ſimplices et cito conuergentes ſeries, quibus proportio inter diametrum circuli et eius circumferentiam facile poſſit*

possit computari ad magnum numerum locorum et figurarum, Auctore CAROL. HVTTON.

30. *De singulari effectu fulguris in tauro,* Auctore IAC. LAMBERT et GVIL. GREEN. Taurus erat rubris et albis pilis variegatus: atque fulgure tantum pili albi quasi deusti, rubri autem intacti relicti erant. p. 493.

31. *De flumine, inflammatione producto,* Auctore GEORG. FORDYCE. Corpora, ad 600–700° gradum calefacta, in tenebris lucere incipiunt. Si coloris expertia sunt, lumen primo est rubrum, deinde radiis flauis miscetur, atque denique album fit. Quo densiora sunt corpora aestuantia, eo intensius est lumen: sic fusa metalla flammae fusoriae colorem obscurant: zincum calcinans splendorem cum solis radiis certantem emittit, calx cupri viridis flammam viridem reddit. Lumen decompositione corporum in inflammatione productum a calore plane non pendet, eiusque color est coeruleus: sic Phosphorus vrinae, aëri expositus, inflammatione decomponitur, lucem absque sensibili calore producit. Hac decompositione idem fieri, quod inflammatione, probat experimento, quo phosphorum aquae miscuit atque in vas vitreum ita inclusit, vt aër externus ab eo excluderetur, atque aër in vase inclusus omnino phlogisticus esset. p. 504.

32. *Experimenta cum ignitis corporibus,* Auctore IO. ROEBVCK. Confirmatur his experimentis ignitionem corporum grauitatem augeri. p. 509.

33. *Experimenta et obseruationes de machina exhibendi perpetuam electricitatem,* Auctore GVIL. HENLY. Sunt ea instituta cum machina electrophora a Cl. VOLTA inuenta. p. 513.

p. 523. 34. *De Ferro natiuo in Sibiria inuento*, Auctore PET. SIM. PALLAS. In vicinia fluuii Ienisei inuentum est, suntque illic multae ferri fodinae. Massa ferri natiui non erat affixa lapidi stratoso montis, neque tamen in vicinia eiusdem desertae fodinae reperiebantur, vt eam igne artificiali productam suspicandum sit, neque tanta massa, superabat enim 1680 librarum Russicarum pondus, igne artificiali produci potest. Inspersi sunt globuli fluoris flavescentis intra spongiosam quasi et cellulosam ferri massam, ipsumque ferrum natiuo quasi vernice obductum est. Nulla habet signa scoriae, sed omnino naturae productum videtur.

p. 530. 35. *De crystallisationibus in vitro obseruatis*, Auctore IO. KEIR. Omnia homogenea corpora, si ex forma fluida in solidum statum transeunt, in crystallos concrescunt, nisi transitus ille nimis cito fiat. Exempla huius rei in vitro obseruauit, quod crystallos ellypticas basi hexaëdra, hexaëdras columnares et tabulares formaret, cuius icones et descriptio-
p. 539. nes subiungit Cl. Auctor. Ex hac vitri crystallisatione colligit maxime esse probabile, columnarem Basaltem esse productum crystallisatione vitreae lavae, igne vulcanorum fusae.

p. 543. 36. *Cingulum circa Saturni discum descriptum*, Auctore Cl. MESSIER, Anno 1776, d. 29 Maii.

p. 544. 37. *De piscibus venenatis in mari australi*, Auctore GVIL. ANDERSON. Symptomata referuntur orta post esum piscium, qui certo non definiuntur. Auctor eos similes dici *Sparo Pagro* LINN. cuius iconem Auctor apud Cl. BANKS vidit. Tetraodon etiam noxius est esu. Symptomata haec magis neruos, quam primas vias infestantur.

38. *Ex-*

38. *Experimenta cum ignitis corporibus*, Au- p. 545.
ctore IO. WHITEHVRST. Repugnant haec Buffonianis et supra memoratis experimentis, viditque Cl. Auctor ignita corpora e. g. ferrea fieri leuiora. Forte BVFFONIVS in errorem fuerit inductus, quod pars librae, cui ignitum corpus imponeretur, magis expanderetur, quam altera, vt ideo ponderi adscriberet aucto, quod ab expansione librae penderet.

39. *De suppressione vrinae punctura vesicae per* p. 578.
anum sublata, Auctore ROB. HAMILTON. Post male sanatam gonorrhoeam. Vir quidam frequenti suppressione vexabatur, quae sanguinis missione, purgatione alui et balneis calidis tantum leniebatur. Malum per tredecim annos iam durabat, quo tempore ne vna quidem vice plane euacuata fuerat vesica. Adeo extensa erat vesica, vt fundus eiusdem vmbilicum attingeret, neque amplius catheteres introduci possent. Igitur cum de vita aeger periclitaretur, vel ruptura, vel gangraena vesicae apertura vesicae instituenda erat, quam, cum vesica etiam intestinum rectum repleret, per anum instituit. Per hanc puncturam aliquoties vrina euacuabatur, atque non nisi volente aegro: Cathetere autem et cereis adhibitis, vrina per vrethram euacuabatur, atque punctura sanabatur. In hac suppressione vrinae compositionem ex mercurio dulci et opio maxime vtilem inuenit.

40. *Obseruationes factae durante frigore Nort-* p. 587.
hamptoni, Auctore A. FOTHERGILL.

41. *De magnetica machina composita*, Aucto- p. 591.
re D. GORVIN. KNIGHT *communicata*, a IO. FOTHERGILL.

42. *De-*

p. 600. 42. *Demonſtratio theorematum in art. 25. Philoſ. Tranſ. 1775. *) propoſitorum*, Auctore CAROL. HVTTON.

p. 605. 43. *Experimenta ad detegendam quorundam mineralium naturam, praeſertim ad definiendum, quoad acidum marinum et vitriolicum ad mineraliſationem metallorum et aliarum ſubſtantiarum inſeruiant*, Auctore PETRO WOVLFE **). Arte parauit primum ſubſtantias, quae iis naturalibus, quas diſquirere conſtituit, ſimiles eſſent. Aqua forti ſolutum argentum acido ſalis praecipitabat, et lunam corneam accepit: Tartaro vitriolato idem fecit atque argentum tum fundebatur et fluebat, vt luna cornea, ſi ſuper ferro ignito ſpergatur. Sale polychreſto autem, quod hepatis ſulphuris portionem continet, adhibito, argentum nigreſcit, neque funditur: hinc apparet diuerſitas ſalis polychreſti cum tartaro vitriolato, cum quo nonnulli idem putant. At translator recte notat Cl. Auctorem deceptum eſſe homonymia ſalis polychreſti: a nonnullis enim arcanum duplicatum ita dicitur, quod omnino parum aut nihil a tartaro vitriolato differt, illud autem ſal polychreſtum impurum, quo Cl. Auctor vſus eſt, nemo Chemicorum cum tartaro vitriolato coniunxit. Sic etiam plumbum cum tartaro vitriolato et acido ſalis praecipitauit, quod cum acido ſalis coniunctum aqua ſoluitur; monſtratque plumbi affinitatem cum acido vitriolico maiorem eſſe, quam cum acido ſalis. Alcalia fixa decomponunt ſpatum ponderoſum, ſed Marggrafiana methodo

*) vid. ſupra.

**) Verſio etiam, quam Cl. I. C. GEHLER curauit, proſtat: *Verſuche über die innere Miſchung einiger Mineralien, um zu beſtimmen, in wie fern durch die Kochſalz- und Vitriolſäure metalliſche und andre Subſtanzen vererzet werden können, von* PETER WOLFEN, *mit einigen Anmerkungen verſehen. Leipzig*, 1778. 8.

thodo quantitas ſalis medii obtenta non definiri poteſt, cum illud alcali commiſceatur. Igitur Cl. Auctor ſal aceto deſtillato ſaturauit, euaporatione ſiccauit, atque combinatione aceti et alcali ſuperflui ortum ſal diureticum ſpiritu vini rectificato ſoluit. In genere notat nullum fixum alcali eſſe a ſale neutro liberum.

Lunam corneam vitreo in mortario contuſam cum ſale alcalino tartari, deſtillata aqua affuſa, in pultaceam maſſam mutauit, quam in vaſe porcellaneo in balneo arenae ſiccatam, in puluerem contuſam, vaſi vitreo inditam crucibulo, cui arena circumdabatur, in fornacem poſuit, atque prunis adeo calefecit, vt vitrum rubro colore candeſceret, atque hoc in ſtatu per horae ſpatium reliquit. Vitro deinde disfracto, puluis inditus in maſſam ſpongioſam flexilem atque ſciſſilem mutabatur: hanc aqua deſtillata aliquoties digeſſit, quo argentum ab omnibus ſalinis partibus liberabatur. Solutionem autem ad dimidium euaporatam, aceto deſtillato ſaturauit; tumque colata, iterumque ad ſiccitatem euaporata, ſalem diureticum ſpiritu vini rectificato ſeparabat. Sal neutrum, quod remanſit, aqua deſtillata ſolutum lente euaporare ſiuit, atque tribus menſibus praeteritis, ſal culinaris cubice cryſtalliſatus, remanſit. Argentum tartaro vitriolato praecipitatum, eodem modo tractatum, bruni tartari vitriolati drachmam vnam et 7 grana dedit. Idem experimentum cum plumbo repetiit eodem euentu. Drachmae duae mercurii dulcis, hac ratione tractatae, cuborum ſalis culinaris dederunt grana 38. Turpeti mineralis tartaro vitriolato ex ſolutione mercurii in aqua forti praecipitati, drachmae duae, tartari vitriolati bruni dederunt 36 grana. Argentum metallicam formam retinuit; plumbum forma cal- p. 611.

eis plumbeae rubrae (*maſſicot*) reducebatur; mercurius autem plane erat diſſipatus.

p. 613. Minera argenti cornea natiua *) ferro candente impoſita facile funditur, nullum autem fumum ſpargit: varietas griſea, viridis, alba, bruna et violacea cultro ſcindi et quodam modo malleo extendi poſſunt; nigra autem minus, ſed in puluerem teritur. Drachmas duas brunae minerae cum eadem quantitate ſalis tartari aqua ſoluti contriuit, atque eodem, quo lunam corneam tractauit modo: atque obtinuit cryſtallos cubicas ſalis culinaris grana 43, immixtis nonnullis tartari vitriolati brunis cryſtallis, quae tertiam maſſae partem aequare videbantur. Color brunus minerae ab ochra ferri pendere videtur, quod ſolutione argenti reſidui in aceto deſtillato confirmabatur. Idem euenit, cum rubro griſeam mineram diſquireret, quae tamen minus ferri continet.

p. 615. Mineram argenti corneam nigram, cum alia quadam minerali ſubſtantia mixtam coniiceret, primo ſpiritu volatili cornu cerui, qui alcali volatile purum ſit, eiusdem drachmas ſeptem digeſſit; ſolutionibusque euaporatione exſiccatis duae drachmae et ſcrupuli duo nigro cinerei argenti cornei remanſerunt. Has eadem quantitate ſalis tartari commiſcuit, atque ſuperius narrato modo tractauit obtinuitque cubicas planas cryſtallos. Partem argenti cornei, quae in ſpiritu cornu cerui remanſit, in crucibulo calcinauit, odorque hepatis ſulphuris prodebatur: atque calcinatione producta donec odor euaneſceret, maſſam nitentem iterum ſpiritu cornu cerui ſoluit, obtinuitque argenti cornei grana 34. Partem nondum ſolutam nigro fluore fudit, argentique puri drachmam dimidiam accepit. Continet ideo haec nigra minera argenti cornea praeter argentum corneum etiam

*) LOMMER *von Hornerze* v. ſupra.

etiam ſulphuratum. Deinde cryſtalis cubicis huius minerae oleo vitrioli mixtis, vapores acidi ſalis marini praeſentiam, demonſtrabant: vitriolicum acidum adeſſe praecipitatione calcareae ſolutionis in aqua forti probat.

Mineram hydrargyri corneam Auctor Cl. detexit: eſt ea alba, nitens, flaueſcens et nigra, inuenitur etiam cryſtalliſata, vt translator ſubiungit cubica; nos vero priſmaticas vidimus cryſtallos. Haec minera, ſuperius deſcripto modo diſquiſita, eſſe hydrargyrum, quod acidi vitriolici maiorem partem, et acidi ſalis culinaris minorem contineat. p. 618.

Iam Cl. Auctor tentamina Cl. LE SAGE diſquirit, atque affirmat ſe magnum numerum mineralium, quae ex mente Cl. LE SAGE acido ſalis marini mineraliſata ſint, diſquiſiuiſſe, neque tamen atomum ſalis vel vitriolici acidi obtinuiſſe. Huc pertinent: album ſpatoſum ferrum ex Byrutho; ſtanneae cryſtalli ex Cornubia et Bohemia; lapis calaminaris ex Mendiphile, idem ſemipellucidus ex Valleſia, cobaltum nigrum ex Saxonia, magneſia nigra ex Sommerſetſhire, Ceruſſa natiua ex Lotharingia; minera plumbi alba, tranſparens ex Sommerſetſhire, eadem cryſtalliſata ex Irlandia, eadem ex Poulaven in Britannia inferiore, minera plumbi nigreſcens et viridis ex Tſchoppauia in Saxonia, vt et ex Friburgo in Brisgoia. Omnes minerae plumbi calcem plumbeam rubram dederunt, cui ferri nonnihil admixtum eſſet. Inſuper Cl. Auctor etiam nonnullas harum minerarum, methodo Sagiana diſquiſiuit: neque tamen vnquam veſtigia acidorum dictorum inuenit. Non vult tamen Cl. Auctor SAGII auctoritatem in dubium vocare, potius exiſtimat adhibitum fuiſſe ab hoc ad experimenta oleum vitrioli, quod iam acidum ſalis contineret. Nam HOLKERVS, qui hoc acidum in

Gallia parat, ipſe ſe ſal culinare cum vitriolo commiſcuiſſe, vt plus olei vitrioli obtineret, Cl. Auctori faſſus eſt.

IX.

D. CHRISTIAN FRIEDRICH DANIELS *Sammlung mediciniſcher Gutachten und Zeugniſſe, welche über Beſichtigungen und Eröffnungen toder Körper, und bey andern rechtlichen Unterſuchungen, an verſchiedene Gerichte ertheilt worden, mit einigen Anmerkungen und einer Abhandlung, über eine ſiebenmonathliche beſondre Misgeburt, ohne Herz, Lungen etc. herausgegeben, von deſſen Sohne* C. F. D. *Leipzig, verlegts Adam Friedrich Böhme,* 1776. 8. *m. K.* pagg. 300. praeter praefationem, contenta et indicem rerum.

i. e.

CHRIST. FRID. DANIEL collectio medicorum reſponſorum et relationum cum annotationibus et tractatu de monſtro ſeptem menſium ſine corde, pulmonibus cet. edita ab EIVSD. filio C. F. D.

Neceſſitate cadauerum ſecandorum in praemiſſa praefatione omnino monſtrata, haec reſponſa et relationes medicas ac chirurgicas ita propoſuit atqua collegit, vt *primo* conſiderentur per ſe letales capitis laeſiones, item colli, thoracis, abdominis, extremitatum et omnis omnino corporis; *dein* accidentaliter letales laeſiones ſequuntur; *porro* eae ſuccedunt laeſiones, quae plus quam occaſionales cauſas mortis ſeu morborum letalium ſiſtunt ſeu ob praeternaturalem corporis ſtatum letales fiunt; *tum*

tum, veneficia, mors ſubita et incerta, incertum mortis genus, relationes naturaliter mortuorum ita melancholicorum, reſponſa varia medica, infanticidia monſtrumque his communicantur. Quaedam praeterea loca, quae dubitationem mouere poſſent, exemplis et rationibus confirmauit et extra dubitationem Cl. Auctor poſuit. Obſcuri, qui intercurrunt termini technici, in indice ſunt explicati. Numerus contentorum eſt octuageſimus et vnus.

Corrupto puellae ſeptennis cerebro ex vulnere ſclopetorum, ea octo diebus poſt eſt mortua. HIPPOCRATES aſſerit tum quosdam in tribus, alios in ſeptem diebus mori. Praeterea additae ſunt ſententiae variae de trepanatione oſſis temporum. p. 5.

De laeſione per accidens letali feminae, quae lienis fiſſura obiit. p. 74. De alia lienis fiſſura ſine vis externae ſignis. p. 77.

De aneuryſmate pedis, vulnus ſclopeti ſanatum ſequente, cuius aneuryſmatis ruptura, accedente gangraena, mortem faciebat. p. 95.

De ſeruo, qui poſt eſum placentae, radicis mandragorae puluere conſperſae, non diu poſt interiit, hic narratur. Etiamſi ſymptomata, quae ſolent, acribus et cauſticis aſſumtis, ſequi, et hic aderant, nec non ventriculus inflammatus et inteſtina ſphacelo corrupta apparuerunt; tamen, cum maſſa in ventriculo reperta nullum proderet alliaceum odorem, hunc caſum dubium relinquit Noſter. Vix videtur ab hac radice hic effectus repeti poſſe. p. 133.

De abortu ſubſequente quatuordecim dies poſt ex vſu pilulae laxantis ex quindecim granis reſinae ialappae. p. 197.

Antequam Noſter progreditur ad infanticidiorum varia exempla, quaedam de experimento p. 203.

 cum

cum pulmonibus *) praemittit. Quam ob rem do-
ctrinam natandi a Cl. SEGNERO propositam hic re-
petit et inde refutat Cl. BÜTTNERVM, qui copia
maiori et minori aquae quaerit fallaciam experi-
menti cum pulmonibus, quippe quae aquae copia
plane nihil hic efficit. Hoc autem largitur Cl. Au-
ctor, singularem grauitatem aquae in his experi-
mentis quid facere posse. Quem in finem Cl. DA-
NIEL, his periculis factis, vsus est pura aqua, ple-
rumque ex fluuio *Salae*. Funiculo vmbilicali non
ligato, haemorrhagia mortuos esse recens natos
hic narratur.

p. 273. Septem mensium monstrum natum erat ma-
gno capite, palpebris clausis, oculis nullis, nasu ae-
gre apparente, ore, dextra aure, loco sinistrae curua
superficialis rima. Extremitates superiores dee-
rant, collum, thorax et abdomen externe non di-
stingui poterant. Anterius nonnullae costae et po-
sterius spina dorsi detegebantur. Secundinae na-
turalem figuram prae se ferebant. Pes dexter lon-
gior sinistro, contusus et digito vno destitutus; sini-
ster prope maleolum curuus et quasi luxatus, duo-
bus vltimis digitis inter se connexis. Orificium ani
altius erat cet. Secto hoc monstro, singulare iter et
distributio vasorum sanguiferorum in conspectum
veniebant. Aspera arteria, pulmones, diaphragma,
hepar, lien, pancreas, ren sinister, vna arteria vmbi-
licalis, vterus cet. thymus, thyroidea, cor deerant,
nec ventriculus cum intestinis erat nexus cet.

p. 277. Conuertit sese postea ad generationis syste-
mata, ac inprimis ad euolutionis systema ex ouo, id
quod potissimum assumitur et a Cl. HALLERO et

BONNE-

*) v. comm. nostr. Vol. I. p. 12. Vol. IV. p. 639. Vol.
VII. p. 246. Vol. IX. p. 100. 146. Vol. X. p. 161.
Vol. XIII. p. 345.

BONNETO defenditur, vti in noſtris commentariis legi poteſt. Quoniam autem Cl. BONNETVS obſeruationibus argumentisque HALLERI nititur, commemorat modo Noſter Hallerianas ſententias et eas ipſas reiicit.

Quapropter ad Cl. WOLF *) ſententiam de generatione progreditur, qui ad eam explicandam vim eſſentialem ſumit: Epigeneſis, quam Cl. WOLF defendit, nota eſt. Ac primum quidem monſtrat Noſter, quae mutationes, ad ortum partium neceſſariae, in hoc monſtro, non ſucceſſerint, et dein, cur non acciderint. Imaginationi laeſae maternae et compreſſioni nihil Noſter tribuit, etiamſi et hoc in exemplo aliquid feciſſe viderentur. Mater enim huius monſtri laniatori ſaepe interfuit et abdomen compreſſit. Poſtremo, nonnullis annotationibus additis, exemplisque variis commemoratis, explicationem figurarum Cl. Auctor adiecit. p. 281.

X.

PHILIPPI GEORGII SCHROEDERI, Phil. et Med. Doct. Archiatr. Magn. Britann. Regis et Med. in Acad. Götting. P. P. O. Opuſcula medica antehac ſeorſim edita, nunc vero collecta ſtudio I. C. G. ACKERMANNI, Med. Doct. Vol. I. Norimbergae apud I. G. Lochnerum, 1778. Alph. 1. plagg. tres cum dimidia.

*) CASPAR. FRID. WOLF theoria generationis. Hal. 1759. 4. vid. comm. noſtr. Vol. X. p. 153. Haec diſſertatio 1774. ibidem aucta prodiit. Dein in commentariis Petropolitanis, v. comm. noſtr. Vol. XVII. p. 703. Vol. XVIII. p. 684. Vol. XX. p. 6. ſqq. Porro *Neuere Verſuche* v. Indicem ſcriptorum phyſico medicorum. Ann. 1764.

p. 11. D*isp. I. de frequentioribus febrium prodromis generalia quaedam proponens*, defensa Gottingae, 1765 a *L. I. Hettling.* Annotato illo discrimine, quod principia, prodromosque febrium intercedit, ad diuisionem horum morborum Cl. Auctor progreditur, eorumque duas constituit classes, quarum altera eas febres, quae noxiam quandam colluuiem ad primas vias delatam coniunctam habent, atque adeo mesentericas, intestinales, plurimasque biliosas, putridas et malignas complectitur; altera vero eas comprehendit, quae ardentioris, minusque spasticae sunt indolis, atque cum sordium ad primas vias colluuie raro coniunctae deprehenduntur. Iam praecipuas recenset causas, quae his febribus oriundis occasionem praebent, iisque ipsos annectit prodromos. Etenim repetita constitit observatione, spontaneam atque insolitam lassitudinem cum mente sibi perfecte constante coniunctam benignum catarrhum, febresque intermittentes mitiores saepenumero praecedere; biliosas autem malignasque eandem somno solito grauiori et frequentiori, tumultuosis insomniis perturbato, comitatam haud raro sequi. Graues capitis morbos, quos plerumque febris quaedam vel praecedit, vel comitatur, memoriae imbecillitas, aliqua vertigo atque stupiditas insolita praenunciant; laesum vero digestionis negotium, praesertim si grauius sit, ab intestinalibus febribus facile excipitur. Ardentes, minusque spasticae febres futurae insolita, licet non magna, lassitudine, quietisque amore, et hebetata nonnihil a certo temporis spatio ingenii vi cognoscuntur. Ceterum ανορεξια has praecedit vix vlla; ex ingestis vero calefacientibus, alio tempore sine vllo incommodo assumtis, molestum capitis, pectoris atque membrorum aestum, genarum ruborem et faciem sine manifesta causa pleniorem cum respiratio-

rationis quadam difficultate, ſiccaque tuſſicula coniunctam ii, quos huiusmodi febris propediem eſt inuaſura, fere ſemper perſentiſcunt.

Diſp. II. de amplitudine generis febrium bilioſarum, defenſa Gottingae, 1766. a F. L. *May*. Bilioſae, ſiue cholericae febres, quae a putrida humorum corruptione, omnique omnino malignitate immunes ſunt, cum intermittentibus, inflammatoriis atque exanthematicis febribus haud raro coniunctae deprehenduntur; ſumme proinde neceſſarium eſt, vt, antequam ad huiusmodi febris ſanationem nos accingamus, medicamentis remouere ſordium bilioſarum ad primas vias delatarum copiam ſtudeamus, quo quippe facto non poterit non ipſe princeps morbus facile tolli. Inter illas autem febres, quibus bilioſa huiusmodi colluuies facile accedit, intermittentes, ſiue epidemice graſſentur, ſiue ſporadice, vt vocant, aggrediantur homines; pleuritidem, anginam et rheumatiſmum inflammatorium; febrem eryſipelaceam, purpuram, variolas, morbillos atque ſcarlatinam attentionem mereri praecipuam, Cl. Auctor ſe obſeruaſſe refert. p. 45.

Diſp. III. Analecta de pleuritidum partitione, inprimis quoad febrium iis coniunctarum differentias, propoſita Gottingae, 1769. a F. C. *Ellert*. Pleuritidis notione, diuiſionibusque iis, quae in medicorum ſcholis receptae ſunt, praemiſſis, varias huius ipſius morbi ſpecies, velut bilioſam, ſanguineam, malignam, ſpaſmodicam, hepaticam, ſtomachalem, inteſtinalem, etc. quas FORESTVS, RIVERIVS, SYDENHAMVS, BIANCHI, aliique celeberrimi medici obſeruarunt, Cl. Auctor enumerat, ſigna, quibus cognoſci poſſint, annotat, iisque tollendis idoneas recenſet medendi methodos. p. 93.

p. 135. *Diſp. IV. exhibens venaeſectionis in febribus inſtituendae praecipuas cautiones*, propoſita Gottingae, 1771. ab *I. F. I. de Roebern.* Cum multis multorum tum obſeruationibus, tum experimentis euictum ſit, nimia ſanguinis detractione homines, eosque ſaniſſimos, ex tono et vigore inde labefactato, ad cacochymias, viſcerum obſtructiones, hypochondriacas, hyſtericas, aliasque grauiſſimas affectiones diſponi, non poteſt non cognitu eſſe facillimum, omnem aegroti ſtatum in adornanda hac medendi ratione rite diſquirendum eſſe, ne, dum auertere aliquem morbum ſtudemus, eum et peiorem, et ad coctionem, criſinque, inducta virium debilitate, omnino ineptum reddamus. Etenim non in putridis modo, iisque mox ſimplicibus, mox complicatis; in neruoſis lentis, acutisque febribus noxas ſaepenumero attuliſſe viſa eſt venae ſectio, verum etiam ipſae inflammatoriae, praeſertim ſi cum aliis morbis fuerint complicatae, poſt vnam, alteramque ſanguinis miſſionem grauiores quandoque, et aduerſus omnem medelam pertinaciores euaſiſſe conſtat. Quare, inquit Cl. Auctor, optimum erit, vt indicationes a viribus aegrotantium et ſymptomatum a plethora, phlogiſtica diatheſi, ipſaque inflammatoria ſtaſi pendentium vehementia formatas ita ſequamur, vt aliarum etiam cauſarum, ſimul forte praeſentium, quas venae ſectio haud minuere, ſed magis nociuas quandoque reddere poſſit, accuratam ſemper, quoad fieri poſſit, habeamus rationem, primarumque viarum vitioſam colluuiem mobilem reddamus, et per apta medicamenta euacuemus.

p. 175. *Diſp. V. de febribus eryſipelatoſis*, defenſa Gottingae, 1771. a *B. de Ziegler.* Omnem eryſipelatis, morbi ſaepenumero quidem fere ſolo diaetae regimi-

regimine, blandisque euacuantibus debellandi, nonnunquam tamen, potissimum si ad interiores corporis partes serperit, aut inflammatoriam, aliamque febrem habuerit adiunctam admodum pertinacis, historiam, causasque ex variis cum veterum, tum recentiorum medicorum scriptis Cl. Auctor studiose collegit, concinnoque disposuit ordine, ita vt, siue pathologiam, siue therapiam huius mali noscere quis cupiat, hanc diatriben velut absolutissimam illi commendandam esse, haud dubitemus.

Disp. VI. sistens analecta de indole ac sede phrenitidis et paraphrenitidis, defensa Gottingae, 1765. a *C. H. Fein.* Si medicae artis principes in sede atque natura cuiusdam morbi determinanda valde a se inuicem recessisse verum est, sane hoc in variis, quos consulimus, phrenitidis et paraphrenitidis descriptionibus animaduertitur; etenim alii in priori malo cerebri, aut meningum eius, in posteriori vero transuersi septi vehementes inflammationes acutissimae febris et perpetuorum deliriorum caussam esse statuunt; alii, funerum praesertim sectionibus nisi, omnem vtriusque morbi fontem in primis viis quaerendum censent, alii denique alias corporis partes accusant. Quare haud irritum hunc putamus Cl. Auctoris laborem, in quo et discrimen, quod inter vtrumque hunc morbum intercedit, annotauit, et veram causam denuo inuestigauit, aptisque argumentis stabiliuit. Redeunt autem, quae prolixe disputauit, eo, vt inter phrenitidem atque paraphrenitidem discrimen assumatur nullum, nisi quod a symptomatum vehementia sit repetitum, atque adeo priori nomine *febris acuta malignae indolis cum perpetuo fere delirio coniuncta*, altero vero *leuior*, *minusque acuta eiusdem species* insigniatur, quibus, si lubet, *παραφροσύνη* veterum, p. 219.

ſiue *febrilis tranſitoria mentis alienatio*, velut tertia ſpecies commode adiungi poteſt. Ceterum, inquit Cl. Auctor, valde eſt probabile, ſedem vitii, quod phrenitidem efficit, niſi ſemper, ſaepiſſime tamen, vel maxima ſaltem ex parte in praecordiis, viſceribusque hypochondriacis latere; deliria vero vtplurimum ex conſenſu naſci; hinc, quae medicamenta proſint, et quae noceant, non poteſt non clarum eſſe atque perſpectum. Et ad ſanguinis quidem miſſionem quod attinet, ea, ſi modo verae plethorae ſigna adſint, omnino inſtituenda eſt; ſi vero propter aliquam cauſam videatur omittenda, ceruicis et occipitii ſcarificationibus vti conueniet; praeterea fomenta emollientia, eaque tepida praecordiis aſſidue applicanda, clyſmataque ſimilia iniicienda ſunt, quibus veſicantia vel ſinapiſmi, et, pro interno vſu, euacuantia antiphlogiſtica, antiputrida et antiſpasmodica volatilia iungi poſſunt. Opiata propter febrem, corruptos in praecordiis humores, corporisque ſiccitatem minime primis diebus, immo neque aliquando hebdomadibus decerni debent; ſi vero, declinante febre, corporeque iam ſatis depurato atque humectato, delirium nihilominus pergat, prudens laudani vſus magnum promittit fructum. Paraphrenitis eandem, ſed quodammodo mitiorem, deſiderat medendi methodum.

p. 280. *Diſp. VII. de haemorrhagia vteri*, propoſita Gottingae, 1771. ab *I. Burgaver.* Etſi negari omnino non poteſt, a variis ſcriptoribus doctrinam de ſanguinis ex vtero profluuiis ſaepenumero eſſe pertractatam, tamen, quo minus ſuperuacaneum atque inutilem hunc Cl. Auctoris libellum putemus, tum rerum, argumenti illuſtrandi gratia vndequaque collectarum copia, tum accurata earundem diſpoſitione prohibemur. Etenim cuncta,

quae

quae propoſuit, ſiue cauſarum, quae huius virginum, grauidarum et puerperarum morbi ortum adiuuant, ſiue ſymptomatum, quae cum eo coniuncta ſunt, catalogum ſpectemus, ſiue rationalem, quam ſuadet, conſideremus medendi methodum, ita omnino comparata ſunt, vt velut exemplar, quod immitatione dignum ſit, Lectoribus Noſtris commendari mereantur.

Diſp. VIII. ſiſtens de dyſenteria analecta practica, defenſa Gottingae, 1768. ab *A. I. Götze.* Confirmari hac diſputatione ea videmus, quae nuper celeberrimi viri, ZIMMERMANNVS, TISSOTVS, aliique de inteſtinorum difficultate, morbo velut diriſſimo, cognita nobis reddiderunt. Quo quidem morbo Cl. Reſpondens, qui ſe Auctorem fatetur, laborauit, atque adeo, quae enarrauit, partim Ipſe eſt expertus. p. 319.

Diſp. IX. de alienata bilis qualitate, vbi viridis eſt aluo excretorum, aut vomitu reiectorum color, propoſita Gottingae, 1767. ab *I. M. Stark.* Etſi infantilis potiſſimum aetas, quod acido in primis viis haerente haud raro abundet, viridem materiam et ore, et aluo excernit, variae tamen morborum ſpecies, velut phrenitis, hydrophobia, aliaeque febriles et neruoſae affectiones, quibus adulti homines ſolent affligi, cum huiusmodi excretionibus coniunctae deprehenduntur, quamuis nullum adfuerit acidi indicium. Hinc neque in infantibus, qui, cum torminibus, ſpaſticiſque neruorum conſtrictionibus corripiantur, deiectiones, vomitusque viridi colore conſpicuos excernunt, de latente acido ſemper oriri debet ſuſpicio, ſed saepenumero laceſſiti a minus cognito ſtimulo neruoſi ſyſtematis p. 365.

comites exiſtimandi ſunt. Repeti autem debet haec excretorum mutatio, ſi ingeſta ad eam producendam nihil quicquam contulerint, a mutata bilis indole, quemadmodum materiei vomitu reiectae amarities, deprehenſa in fellea funerum cyſtide eiusmodi bilis, aliaque argumenta euincunt; vtrum vero a quodam abſcondito humorum acido hic bilis color ſemper deriuandus ſit, an potius admixtum vel ſanum, vel vitiatum neruoſum fluidum hanc mutationem efficiat, Noſter definire non audet.

XI.

Diſputatio inaug. de borace ammoniacali, quam Praeſide P. I. HARTMANNO, pro Doctoris gradu tuitus eſt. Reſp. *C. F. Sturz.* Traiecti ad Viadrum, CIↃIↃCCLXXIX. 4. plagg. 6.

Varia Cl. Auctor inſtituit tentamina, quibus veram ſedatiui ſalis naturam atque indolem declarare, aliorum vero chemicorum de hac re opiniones refellere annititur. Etenim cum et propriis et aliorum obſeruatis fuerit edoctus, neque ſalinum, neque vitriolicum acidum illi producendo poſſe ſeruire, opinatus eſt, Cl. BAVMEI praeſertim experimento niſus, pinguedinis animalis acidum ſubtili cuidam terrae nuptum huius ſalis mixtionem conſtituere. Quam ob rem, quo certior de hac re fieret, libram depurati decocti argillae albae cum dimidia vncia acidi pinguedinis animalis commiſcuit, eamque in vitrea concha probe tecta quieto loco expoſuit. Iam, cum per duorum, et quod excurrebat, menſium ſpatium quieta permanſiſſet haec mixtura, in fundo conchae micacei coloris cryſtalli, eaeque tenerae, quarum copia in dies maior

maior euadebat, conſpiciebantur, quas aliquot diebus poſt a liquore ſeparauit, atque exſiccauit; ipſum vero liquorem lentiſſime in vapores egit, hacque ratione aliquot eiusdem generis cryſtallos cum exigua pulueris albi et tenerrimi copia commixtas obtinuit, quae cum prioribus pondus ſex drachmarum, ſcrupuli vnius et granorum ſex conſtituebant, omnibuſque ſedatiui ſalis characteribus erant conſpicuae. Terra, quae remanſerat, cum vitriolico acido partim, vt Cl. BAVMEI vtamur dicendi ratione, in vitreſcibilem, partim in calcaream abiit ſelenitem, hinc colligit Noſter, *ſedatiuum ſal eſſe ſelenitem vitreſcibilem, pauco ſelenite calcareo inquinatum, atque animalis pinguedinis acido ſaturatum.*

Quod vero ad ipſum *ammoniacalem boracem* attinet, eum Cl. Auctor ita parauit, vt vnciam ſalis alcali volatilis ſicci, ex ammoniaci et tartari ſalis coniunctione ſublimando parati, in ſufficiente aquae deſtillatae ſimplicis quantitate ſolueret, eique aequalem portionem ſedatiui ſalis lotione ab omni alieno acido depurati admiſceret; quo facto ſolutionem leniſſimo calore ita coërcuit, vt in cryſtallos abiret, quae, etiamſi polline videbantur conſperſae, durae tamen erant, nec in puluerem dilabebantur. Ceterum in aqua hoc medium ſal facile ſoluitur; in igne vero et ſerius, quam vulgaris borax, liquatur, et minus quoque intumeſcit, tandemque in ſubgriſeum, pellucidumque vitrum, quod libero aëri expoſitum puluerulentam faciem acquirit, conuertitur. Virtutes huius ſalis eſſe antacidas, abſtergentes, reſoluentes et leniſſime ſtimulantes Noſter arbitratur, easque breuiſſimis aliquot morborum eo ſanatorum enarrationibus demonſtrare allaborat.

XII.

XII.

Dr. IAC. CHRIST. SCHÄFFERS *E. H. E. Ministerii Conseniors und des Consistorii Assessors, Sr. Köngl. Mag. zu Dännemark Raths und Prof. etc. Abbildung und Beschreibung des Mayenwurmkäfers; Als eines zuverlässigen Hülfsmittels wider den tollen Hundebiß. Nebst einer ausgemahlten Kupf. Regensburg, verlegts Iohann Leopold Montag,* 1778. 4. 20 *Seitt.*

i. e.

IAC. CHRIST. SCHAEFFERI delineatio nec non descriptio Melois maialis, cuius vsus contra hydrophobiam commendatur cet.

Cum ad Cl. Auctorem, qui horum vermium formam, iam in opere suo entomologico maiore tradiderat, saepius litterae mitterentur, in quibus de communicanda ista tabula ageretur: proposuit sibi vermes hos speciatim edere, vt omnibus fieret satis.

Refutatis FRISCHII argumentis, vermem hunc ad coleopterorum classem merito referendum esse arguitur. Neque FRISCHIO subscribitur, si *Meloen proscarabaeum* et *maialem*, colore differentes, pro varietatibus habet. Aprilis ac Maius menses sunt, in quibus vulgo obseruantur. In agris ac pratis, graminis causa, quo vescuntur, viuere solent. Solis calorem, ipsis infestum, subterfugiunt, quare mane modo ac vesperi leguntur. De forma, cognita satis, vix quicquam dicemus, antennas, ex vndecim articulis compositas, serpentino modo, neque ad rectam lineam, vt vulgo fit, dum repunt gerere solent. Corpore ipsorum tacto, succus effluit luteus, non certo ac definito, verum in quo-

vis

vis potius loco. Succus hic in morbo hydrophobico vtilissimus fertur, et defensionis causa a vermibus elici putatur. Iam vermis cuiusdam congeneris fecit mentionem, qui thorace obuerse ouato, elytrisque totum abdomen tegentibus, a prioribus differt.

In altera libri parte, super remedio ex vermibus parando actum est. Borussorum Rex istius notitiam a rustico quodam Silesiaco hauriri curavit. Cum super hac re adhuc nihil Lectoribus Nostris communicauerimus, officium nostrum esse putavimus, praecipua ex remedii descriptione excerpere. Abstinendum est in colligendis vermibus, a digitorum vsu, emittunt enim succum, de quo modo diximus, cui plurimae insitae cernuntur vires, his itaque lignulum substitui suadetur. Caput ipsis forfice abscindendum, illudque remouendum, corpus vero vitro melle repleto mandandum, vtuntur, quando condiunt vermes, mellis quarta mensurae Berolinensis parte, et vermibus circiter ducentis. Vniversa vero remedii formula est haec ℞. Meloes maialis melle conditae No. 24. Theriacae Andr. ℥ij. Ligni Ebeni ℨij. Rad. Serp. virg. Rasur. plumbi ana ℨj. Agarici Sorbi gr. 20. Mellis q. s ad consistentiam electuarii parandam. Theriacae Roob Sambuci potest substitui. Vermes conditi reliquaque ingredientia priusquam misceantur, sunt discindendi quod per se facile intelligitur. Addita est tabula in quo dosis remedii definitur. Propinetur vero infanti vnius vel duorum annorum gr. 24. vel 20. trium ad quinque annorum gr. 30. vel 26. sex ad decem annorum 40. gr. vel ℨß. duodecim ad viginti annorum ℈j. vel gr. 50. vsque ad trigesimum annum ℨjß. vel ℨj. et gr. vsque ad octogesimum annum ℨij vel ℨiß. Prior dosis maribus posterior feminis conuenire dicitur. p. 11.

dicitur. Abſtineat aegrotus 24 horas a cibo et per 12 horas a potu, dein ſiti nimium vrgente infuſo calido florum Sambuci vtatur, maneat in conclaui tepido, vel in lecto, quo tranſpiratio promoueatur. Induſium, quo adhuc erat veſtitus, cum candido calidoque mutetur, idemque cum lecti puluinaribus fiat. Vulneri eloto cum aceto vini vel cereviſiae ſalito, vnguentum baſiliconis, vel butyrum ſalitum vel oleum ſcorpionum aut meloës maialis (deſtillatione paratum) ſuperimponatur. Si vero pars quaedam contuſa modo fuerit, tunc veſicatorium adhibeatur, et modo dicta ratione in reliqua ſanatione procedatur. Abſtineat ſanitate reſtituta, a quavis re nimium aeſtuante. Ceterum hoc remedio caute eſſe vtendum monere nos oportet.

XIII.

Speculations and conjectures on the qualities of the nerves. By SAMVEL MVSGRAVE, London, 1776. 8. plagg. 6 *).

i. e.

SAMVELIS MVSGRAVII contemplatio neruorum morborumque inde pendentium.

p. 3. In praefamine libri eorum refutauit opinionem, qui in explicandis medicinae theorematibus, experimentis ſunt vſi. Probauit nimirum fieri non poſſe, vt certa atque firma conamina a medicis inſtituantur, quoniam vires remediis inſitae variae minimeque conſtantes reperiantur, et quoniam diverſorum corporum humanorum proprietates ita diſcrepent, vt ab vnius natura, ad alterius conditionem, omnibus numeris abſoluta concluſio fieri nequeat. Dein, expoſita obſcuritate doctrinam de neruis

*) Germanicam verſionem v. paulo infra in indice ſcriptorum.

neruis obruente, materiam libri paucis enarrauit. Propoſuit vero ſibi Cl. Auctor demonſtrare, ſingulorum morborum cauſam primam, in neruis latere, hosque ipſos reliquis partibus prius ſanari. Quae ad explicandam hanc ſententiam in praefatione propoſuit, omittimus, cum in tractatione ipſa vberius repetantur.

In prima libri ſectione de neruorum in ſanguinis motum imperio egit. Statuit vero neruorum actionem quamuis ad ſanguinis circulum mutandum aliquid conferre. Ab irritatione nempe neruoſa viuidior, a relaxatione vero imminutus pendere videtur ſanguinis circuitus. Phaenomenis hanc rem dilucidauit, et ab vniuerſi ſanguinei circuli conſideratione incepit. Proficiſcitur hic a cordis muſculoſi conſtrictione, quae a neruorum imperio pendet: atque ſuſtentatur muſculorum arterioſorum, a neruis ſtimulatorum, motu, in quibus ſingulos fere naturae ſcrutatores habet conſentientes. Dein ad venoſi ſanguinis contemplationem tranſiit, in quo mouendo nerui quoque praeſtare videntur, ſaltim penis erectiones, et rubor pallorque faciei hoc docere Ipſum videntur. Agunt vero nerui et conſtringendo et relaxando venas, prius ramos integros vacuos reddit, ſanguinemque ex arteriis efflui non ſinit, vt in epilepſia; poſterius ramos venarum maiores ita diſtendit, vt minores ſurculi venoſi ſanguine non irrorentur, vt in lipothymia. In eadem venarum per neruos relaxatione cauſa pallentis a terrore, atque hippocraticae morientium faciei poſita eſt. Tumor pedum vero poſt pediluuia ortus, a venarum contractione, neque, vt vulgo putatur, ab ipſarum conſtrictione pendet. Habet quidem haec de venarum relaxatione ſententia multum probabilitatis, nobis tamen, Sect. I.

men non omnino probatur, quod non recte percipiamus causam, quae ramos minores venarum ex arteriis sanguinem haurientes, eodem orbet? Et nonne naturae magis respondet eorum sententia, qui in arteriis spastice constrictis, horum phaenomenorum causam quaerunt?

Sect. II. In altera libri parte, ad sedem caloris innati progreditur. Haec vero Nostro neque in motu sanguinis intestino, neque in attritu sanguinis ac vasorum, verum potius in calido quodam, neruis innato, quaerenda videtur. Priori opinioni quies sanguinis e vena missi, sensimque imminutus caloris gradus repugnare videtur. Posteriorem vero sententiam; variis refelli posse argumentis arbitratur. Huc 1) pertinet non auctus aquae in canali plumbeo motae calor, (hic motus vero non convenire prorsus nobis videtur cum sanguinis humani motu, primo enim aquae eae desunt particulae, quae calori maximopere fauent, deinde nulla est in plumbeo canali sese contrahendi potestas, quae tamen premendo sanguinem, haud dubie calori gignendo ansam commodissimam praebet), 2) non proportionata, in omnibus animalibus, caloris atque celeritatis sanguinis mouentis ratio, 3) auctus a stasi sanguinis calor (qui procul dubio ab aucto nisu vasorum obstructorum sese contrahendi incitatur), 4) horror orgasmum sanguinis comitans, et calor post mortem remanens. Suae sententiae vero conuenire videtur calor a dolore, ab animi commotione, a nimio frigore, quae res neruos afficiunt, ortus.

Sect. III. In tertio articulo humorum nimia neruorum irritatione corruptorum exempla leguntur. Plurima

rima ex morborum externorum classe sunt petita, quaedam tamen ex animi affectuum historia sunt desumta. Causa crustae inflammatoriae, quae in sanguine statim post sectionem e vena misso, in continuatione deficientis, obseruatur, in neruis irritatis a Nostro quaeritur.

In quarto libri segmine, hydropem a neruis affectis oriri, argumentis sequentibus probare annititur. Dicit nimirum, huic malo neruosos morbos praeire, quorsum relatae sint febres, colicae passiones, diarrhoeae, viscerum obstructiones, a spirituosorum abusu excitata neruorum debilitas, podagricorum dolorum vehementia, venenorum stupefacientium, vt cicutae abusus, mania, vertigo. Verum enim vero, non ex neruosis affectionibus solum malum hoc oriri solet, verum neruosi varii morbi ipsum quoque saepius succedunt. Hi sunt dolores vagi, epilepsia, coecitas, mania. Probabilis porro redditur Cl. Auctoris sententia, hoc, quod aquam sub cute collectam, ex vno in alterum locum transire saepius videamus, cui argumento, analogia cum abscessuum generatione, in qua de neruorum actione, vix quisquam dubitabit, subuenire videtur. Vltimum argumentum, a diuersis medendi methodis, est arcessitum, huc inunctiones partium externae, opiique vsus, pertinet. Multum ad suam sententiam firmandam contulisset, si de methodo, qua nerui hydropem efficiant, aliquid dixisset, haec enim profecto, difficilis est indaginis quaestio. p. 49.

In quinto capite ostendere studuit, omnium morborum causam in neruis esse quaerendam. Hoc partim ex rebus modo probatis apparere Ipsi videtur, partim ex hactenus incognitis variorum mor- p. 63

borum caufis, atque ex analogia cum iftis morbis, quorum caufam in neruis quaerendam effe ftatim appareat. Prioris afferti caufa, recenfet varias adhuc celebratas morborum conditiones, vt vaforum obftructionem, quae non folum fecundum fuam fententiam rarius occurrit, verum etiam a neruorum irritatione pendere videtur; deinde humorum refolutionem putridam, haec propterea minus frequens morborum caufa Noftro videtur, quod ea ipfa, quae putredini plurimum refiftant, corporis faluti obfint, et quod fanitas amiffa haud raro eiufmodi rebus reftituatur, quae putredini gignendae fint idoneae. Differuit deinde de pofteriori fententia, plurimos nimirum morbos a neruorum affectione corpori communicari. Huc contagiofa mala quaelibet, vt febres putridae, fpectant, morbi porro a frigore, a venenis, orti; pofteriores in neruis latere ex eo apparet, quod interdum citius, interdum tardius corpori noceant, miasma quoque venereum atque variolofum ad horum claffem eft relatum.

p. 74. In fexto libro declarauit Cl. Auctor, medicamenta omnia neruina effe, quod partim heroicorum remediorum, quae in minima dofi funt proficua, partim analepticorum exemplo demonftrauit, quae ab initio vtiles vifa, poftmodum morbo pellendo non fufficiunt. Deinde ad medicamentorum externorum contemplationem tranfiit, quorfum emplaftra, epithemata, odoramenta, fimiliaque pertinent, quae fingula neruos ftimulando, corpori falutaria fiunt.

p. 81. De animi in mutando corporis ftatu efficacia et vi, in fequenti fegmento differere pergit. Dicit nimirum, caufas materiales atque intellectuales, eosdem haud

haud infrequenter excitare effectus, morbi sequentes aliunde oriri soliti ab animi affectu, saepe producuntur, fracta nimirum concoctio a moestitia, febris ab ira, mors a nimia animi perturbatione. Neque desunt exempla morborum a causis intellectualibus sanatorum, huc ebrietas, odontalgia, podagra, febris lenta per terrorem sublatae referri possunt.

In vltimo capite generaliores regulas sistit, in sanandis morbis neruosis attendendas. Dixit nimirum, irritationem neruorum morbosam duplici ratione tolli, quarum alia nerui laxentur, alia denuo irritentur. Ad priorem classem v. g. aluiductiones, balnea, fomenta, epithemata, vnguenta pertinent, ad posteriorem vero omnia neruis sensoriis quadam ratione molesta. Recensuit exempla variorum irritantium, vt vesicatoriorum aliorumque plurium, quae sua irritatione priorem tollant. Pertinet ad haec opium quoque cortexque Peruuianus. p. 86.

XIV.

A treatise on the medical qualities of mercury in three parts. I. On the natural properties of mercury and its operation in the animal oeconomy. II. On the principal preparations of mercury. III. On the medical qualities of mercury in various diseases. By N. D. FALK M. D. Lond. 1776. 8. pagg.

i. e.

N. D. FALK tractatus de usu medico mercurii tribus sectionibus, quarum prima attinet naturales

*) N. D. FALK *von den Quecksilber und dessen Kräften bey verschiedenen Krankheiten. Aus den Englischen übersezt. Leipzig*, 1777. 8.

turales proprietates mercurii et eius agendi rationem in corpore humano, secunda complectitur praecipua praeparata mercurialia et tertia spectat vsum mercurii in variis morbis.

Sect. I. Arbitratur Cl. Auctor, hydrargyrum in nostris humoribus, tam in suo metallico statu, quam solutum in iis, esse posse; effectum vero saliuationis ab eo pendere, quod solutum sit in nostris humoribus et antequam haec solutio fiat, hydrargyrum varias oportere pati mutationes. Alibi *), vbi de morbis veneriis agit Cl. Auctor ac inprimis glandularum, demonstratum est ab Eo, corpus constare ex meris paruis glandulis, illudque vt vnam magnam glandulam considerari posse ex multis paruis glandulis compositam, quae omnes peculiares humores secundum structurae suae diuersitatem secernant et coniunctim corpori alio atque alio modo auxilium ferant. Quemadmodum hoc fit in sano corpore, sic fieri putat Noster quoque in morboso. Glandulae saliuales sunt laxiores et eorum vasa ampliora, quam omnes reliquae. Quapropter, vti videtur Nostro, in iis facile saliuatio efficitur, cui autem prorsus non fauet. Mercurius dulcis seu calomel rite praeparatus, a Nostro praefertur reliquis praeparatis mercurialibus, illique addit mercurium rubrum praecipitatum et sublimatum corrosiuum. Reliqua mercurialia, partim plane noxia, partim magis curiosa, quam vtilia et certa, Noster iudicat. Quapropter ea hic mittit et nonnullorum modo obiter mentionem facit. Antequam autem mercurii egregium vsum Cl. Auctor laudat, abusum valde vituperat. Calorem iis, qui vtuntur mercurio, diligenter suadet. Igitur aestatem hyemi et clima

*) vid. indic. scriptorum in comm. nostr. Vol. XXII. p. 729.

clima calidius frigidiori Noſter praefert cet. Mercurium crudum interne non exhibet Cl. Auctor.

Purificatio hydrargyri optima eſt per deſtillationem et quidem in vaſis ferreis, in quae illud nihil efficit et quae non frangunt. Cinnabari factitiae antiſpasmodicam virtutem tribuit Noſter, et in morbis inflammatoriis, ob ſedantem et temperantem ſuam vim, eius vſum ſuadet. Mercurii dulcis, quem valde laudat, granum vnum, vti Noſter expertus eſt, maius affert commodum, quam drachma vna. Praeterea vero vrget Noſter, crebram ablutionem mercurii dulcis, aqua, quacum terendus nempe ille eſt tam diu, dum in puluerem tenuiſſimum fatiſcit ita, vt aquae ſupernatet. Poſtea aqua tam ſaepe eſt mutanda, quam ſeparatio particularum crudarum poſtulat, et tum demum ad vſum ille mercurius ſiccetur. Ita non ſolum purus fit mercurius dulcis, ſed omni acredine, forte a ſublimato relicta, orbatur. Sequuntur annotationes ſuper puritatem et mangoniſationem mercurii, addita grauitate ſpecifica mercurii et eius praeparatorum cet. In verſione Germanica, cuius ſupra mentionem fecimus, reperitur tabula praeparatorum mercurialium. Sect. II.

His praemiſſis, Noſter de effectibus multis ſalutaribus mercurii in variis morbis agit. Cauſae morborum licet inter ſe multum differant, tamen poſſunt vnum eundemque effectum, h. e. eundem morbum producere. Hae enim neruoſum ſyſtema turbant, quod per ſuum influxum in humores corporis humani eos corrumpit et acredinis origini occaſionem praebet. Quapropter morbi modo reſpectu partis, quae potiſſimum patitur, et ſecundum varium eorum effectum in corpus humanum Sect. III.

gaudent diuerſitate. Omne auxilium, quod ars medica fert, cernitur in deſtruenda acredine praeternaturali, quae ineſt corpori, reliqua cadunt in naturam. Morbi multi vno remedio poſſunt ſanari. Pauca itaque remedia ſufficiunt ad artem medicam faciendam et inter haec refert quoque Noſter mercurium. In cutaneis morbis a ſcabie vſque ad ſummum leprae gradum, ſit venerea ſeu alia acris materia, ſuadet mercurium praecipitatum album rubrumve externe et interne calomel ad acrimoniam temperandam et deſtruendam. Et haec eſt prima claſſis morborum cutaneorum, altera attinet eos, in quibus miaſma ſub omni cute latet. Atque hic praefert viuum mercurium aliis eius praeparatis, quoniam magis penetrat. Huc refert et Noſter gummata cet. Tandem laudat unguentum externe applicatum haemorrhoidibus coecis valde dolentibus cum cito et egregio fructu ſequens: ℞. Raſur. Stann. opt. Argent. viv. aa. dr. ij. M. F. Amalgam. cui adde mercurii praecipitati rubri ſubtiliter pulueriſati dr. ij. Pomat. Roſat. vnc. j. Olei eſſential. Menth. Piperit. gutt. XX. M. F. Vnguentum.

Inflammatione omni praeſente, eo potiſſimum eſt reſpiciendum, vt ſpaſtice contractae ſolidae partes relaxentur et humorum ſtagnantium acredo corrigatur. Atque hic pariter commendat Noſter mercurium. In ſphacelo, in ſenibus potiſſimum et macilentis ob humorum malignitatem ſuperueniente, laudibus extollit ſequens externum remedium: ℞. Mercur. ſubl. corroſ. ſcr. ij. Tinct. Cort. Peruv. HUXHAMI vnc. IV. Aether. Vitriol. vnc. iij. Olei menth. piperit. dr. ij. M. Porro in vlceribus varia ſuadet Noſter mercurialia, nec non ſcrophuloſos iuuat mercurio, quos tractat, vti venereos.

Hactenus de externis morbis egit Noſter: iam de internis videamus. Vſum mercurii vero internum

ternum, multo maioribus difficultatibus esse subiectum, quam externum, Noster non inficiatur. Sedes enim morborum internorum saepissime dubia, motus humorum diuersitas eorumque varietas, aëris differentia, in vniuersum corpus influentis et e corpore omni in genere effluentis, dein ex pulmonibus et in pulmones in specie, viscerum functiones singulares eorumque connexio et sympathia, neruorum peculiaris actio pro diuersitate partium eorumque consensus cet. his difficultatibus admodum seruiunt. Inde intelligi potest oeconomia corporis, et diiudicari mixtio morborum eorumque similitudo, primo vero intuitu morbi vel per se, vel quoad partes corporis, vbi est eorum sedes, adeo valde distincti videntur. Communicat igitur Noster hic suas obseruationes, ac primum quidem, quae spectant febres. Harum classis est tanta, vt omnes omnino in se capiat humani corporis morbos, quibuscum sensatio dolorifica est combinata. Descripsit Noster hanc classem febrium in tria genera, quarum primum persequitur febres symptomaticas, alterum complectitur corruptionem s. malignitatem humorum, et tertium repetit Noster a contagio. Per hanc simplicem quidem diuisionem febrium, liceat multas subdiuisiones efficere, attamen praeiudiciis sepositis et praeternaturalibus effectibus febrium diligenter disquisitis, ratur Noster, eas tam symptomatum, quam medendi methodi ratione valde parum inter se differre.

Item haec ipsa differentia non a causis, sed potius a varia corporis constitutione et symptomatibus est deriuanda. Essentiale omnium febrium est dolorifica irritatio seu stimulus neruosi systematis, quippe quo cor et eius vasa fluida ita mutantur, vt organis secretoriis noxia euadant. Inde autem oeconomiam corporis totam ita perturbari necesse

eſt, vt illud de ſanitate, quid quod de vita, periclitetur. Porro in cuiuſcunque generis febre ſananda ad haec tria potiſſimum reſpiciendum eſt: 1) ad ſpaſticam contractionem fibrarum neruoſarum relaxare, 2) obſtructionibus ſubuenire, 3) et acrimoniam corrigere. Hoc praeſtat mercurius ideoque baſin omnium remediorum efficere debet, quorum ope acrimonia, ſanitati et corpori noxia, eliminanda eſt. Vrget duos potiſſimum errores, quos febribus medentes ſaepe committunt, temerarias et inconſideratas nempe venaeſectiones et ſudoriferorum abuſum, atque mercurii vſum tam externum, quam internum, praefert Noſter. E. gr. loco venaeſectionis, hirudinum, et veſicatoriorum, externe impoſuit temporibus et carpis (ſuadet interdum toti capiti) vehementer delirantis emplaſtrum mercuriale cum felici euentu, exhibito inſimul interne mercurio. Venit tandem Noſter ad chronicos morbos, quos in duos claſſes diuiſit, qui partim ab acrimonia humorum, partim a viſciditate et tenuitate eorum pendent, habita inſimul ſolidorum ratione. Et iis conducit mercurius: e. gr. arthritidem, calculum renum et veſicae, Noſter eo curauit. Sed tamen fatetur quoque non fuiſſe adeo inueterata mala, eaque non in ſummo gradu. Item iuuat mercurius ſcrophuloſos et ſcorbuticos. Scorbuticis quoque bene conueniunt exhalationes animalium recens mactatorum et aceti vapores. Praediſponens cauſa hydropis in vniuerſum cernitur in debilitate vaſorum lymphaticorum, quae, vti Noſtro videtur, potius a reſpiratione impedita, quam ab alio viſcere laeſo, pendet in hydropicis. Mittamus hanc Noſtri ſententiam, quam cum Noſtro adhuc obſcuram putamus, et de triplici hydropis medela videamus. Ac prima quidem cernitur in reſtituenda exhalatione et renouatione aëris in no-

ſtris

ſtris humoribus contenti: ſecunda conſtat in iuſta elaſticitate fibris debilitatis reddenda: et tertia reſpicit viſcidorum et acrium humorum correctionem. Triplici autem huic medelae hydropis reſpondet mercurius, cautione adhibita, item addere hic oportet, Noſtrum experientia ſua edoctum, ea ſpecie hydropis, quem mercurius non iuuat, omnia reliqua medicamenta prorſus quoque eſſe ſuperuacanea. Denegatur iis aegris potus, et id tam crudele, quam rationibus deſtitutum Noſtro videtur, quin potius ſuadet potum antiſepticum, qui copioſe ingeritur. E. gr. ℞. Rad. Petroſelin. rec. Mell. rec., aa. vnc. III. coq. c. Aq. comm. unc. XVI. Colatur. adde Nitr. depurat. unc. j. mercur. ſublim. corros. gr. j. Vin. Canarienſ. et Sacch. alb. q. ſ. ad grat. ſapor. M. Hydatides potiſſimum inueniuntur in partibus genitalibus ſexus ſequioris e. gr. ouariis e. ſ. p. Conqueruntur feminae tum non raro de dolore vnius ſ. vtriusque lateris ſub vmbilico, et hic dolenti loco emplaſtrum mercuriale non ſaepe fruſtra applicuit. Interdum ita vel ſterilitati ſuccurrit Noſter.

Sed ſufficiant haec. Nec diffitemur quidem magna cum voluptate hunc librum nos legiſſe, qui multa lectu digna eaque interdum vere noua, experientia Noſtri prudenti et cauta confirmata, in ſe contineat; attamen dubitamus, quemlibet medicum Cl. FALK vbique, e. gr. in febrium medela, facile eſſe imitaturum. Quapropter magna cautio, quam iure meritoque Cl. Auctor Ipſe poſtulat, hic eſt adhibenda, et a nobis quoque maximopere ſuadenda.

XV.

XV.

ED. SANDIFORT obſeruationes anatomico pathologicae. Liber ſecundus L. B. 1778. apud P. v. D. Eyk et D. Vygh. 4. c. tabb. aen. 8. pagg. 164.

Libro harum obſeruationum primo *) a nobis indicato, inſtituti huius vtilis cum dederimus rationem, ad ſecundi progrediamur ſummam breviter cum Lectoribus communicandam.

p. 1. 1) *De vtero grauido.* Nominatis variis Auctoribus, qui in hanc rem inquiſiuerunt, Cl. SANDIFORT ſuas propoſuit obſeruationes atque iconibus potiſſimum ideo illuſtrauit, quoniam plurimae, quae exſtant vteri grauidi tabulae, eundem extra corpus, extra naturalem proinde ſitum ſiſtunt, aut tanto artificio paratae ſunt, vt maximo diuendantur pretio, nec quiſque eas facile ſibi comparare poſſit; ex Noſtri vero iconibus hic additis paruis licet, ſed partes omnes ſic exhibentibus, vt relatiuus ſitus rite pateat, ea, quae ſcitu neceſſaria ſunt, diſci commodo valere Noſter arbitratur.

p. 16. Multa in hoc caſu eſſe, quae attendi et legi merentur, atque, vti a Noſtro hic factum eſt, cum aliis obſeruationibus comparari, facile intelligitur ex ſitu et figura vteri, ſede et nexu placentae, numero membranarum ouum formantium, liquoris amnii natura, ſitu fetus, vteri craſſitie et peluis dilatatione, quae quidem omnia a nobis ſeorſim hic non poſſunt repeti. Fallaciam in definiendis grauiditatis menſibus partim ex ſuo exemplo, partim ex aliorum obſeruationibus Noſter largitur.

2) *De*

*) v. comm. noſtr. Vol. XXII. p. 462.

2) *De obliquitate vteri, praeternaturali orificii ipſius conſtitutione et tubis Fallopianis penitus occluſis.* Obliqui ſitus cauſſas alias atque alias eſſe poſſe, alibi *) iam Noſter demonſtrauit. Hanc vteri obliquitatem Cl. Auctor vidit in mulieris cadauere, quod nullum omnino praegreſſae grauiditatis ſignum exhibuerat. Eius vagina praeter modum anguſta et contracta, vterus valde paruus, ligamentum latum dextrum breuiſſimum, ſiniſtrum longiſſimum; hinc tantus erat obliquitatis gradus, vt de corpore vteri nihil omnino media in pelui conſpiceretur. Ouaria parua et tubae firmiter clauſae. p. 57.

In alio cadauere ſiniſtrorſum obliquus erat vterus. Latum ligamentum dextrum longiſſimum, ſiniſtrum breuiſſimum. Tubae, ouaria cum vtero et hic cum viciniis ſic concreta erant, vt nec diſtingui, nec ſeparari, potuerint. p. 57.

In alio cadauere inclinabat ſeſe vteri fundus verſus dextrum latus immobilis, ob inaequalem ligamentorum longitudinem et ob quoddam ligamentum ſupernumerarium cet. p. 58.

Plenam orificii vterini obliterationem Noſter non vidit, ſummam vero eius coarctationem. Et ille vterus magnitudine et craſſitie erat notabilis cet. p. 66.

Tubas in extremitatibus clauſas vel in ligamenti ſpeciem mutatas Noſter reperit in vtero feminae, quae pluries peperiſſe videbatur. Variis hac de re additis monitis, probabilis maxime redditur adſcriptus hodie tubis vſus, in eo ſitus, quod tempore coitus ex ouariis ad vterum foecundum transmittant ouum, cui opinioni viſa tubarum ad ouaria contorſio, fetus in tubis reſidentes, ſimiliaque anſam dederunt. p. 73. p. 75.

3) *De ouo humano abſque vllo fetus indicio et placentae in hydatides degeneratione.* Ouo hoc deſcripto p. 76.

*) v. comm. noſtr. Vol. XXII. p. 469.

ſcripto et iconibus illuſtrato, aliorum obſeruationes huc pertinentes diligenter Noſter perſcrutatus eſt, inter quas Cl. BVRDACH *) obſeruationem quoque deprehendimus. Hydatides hic ex vaſis oriri neminem negare poſſe Noſter ratus eſt.

p. 90. 4) *De placenta duplici; rariori funis vmbilicalis cum illa nexu; veris nodis in fune viſis.* Comparato hoc exemplo cum aliis**) vtilitatem huius obſeruationis in arte obſtetricia Cl. Auctor oſtendit.
p. 100. „Caueant a rudiori velamentorum laceratione ob ſummum ex diſruptis, ſi tali modo per velamenta diſpergerentur, vaſis enaſciturum periculum. Caveant, ne, nato iam infante, funem adtrahant, placentam producturi, cum facillime abrumpi poſſet et in vtroque caſu rem potius naturae committant, ſibi plerumque ſufficienti.„

p. 106. 5) *De rudiori placentae protractione indeque nata lethali matricis inflammatione.* Secto cadauere vteri et vicinarum partium inflammatio in conſpectum veniebat. Vterus erat inſignis magnitudinis, et oſtio aperto gaudebat. Placentae vi euulſae portio partim in putredinem verſa erat, partim ita adhaerebat, vt ſeparari nequiret cet. Ex hac obſeruatione potiſſimum intelligitur, poſſe ita ſuppreſſionem vrinae oriri, item continuo lotii ſtillicidio praeſente magnam quantitatem ineſſe valere veſicae. Nam ope catheteris inſignis nihilominus ingens vrinae copia euocabatur in hoc exemplo.

p. 115. 6) *De anchyloſi oſſium pubis.* Deſcribit et iconibus illuſtrat hic Noſter exemplum, anchyloſin pubis oſſium oſtendens et exoſtoſes. Anchyloſin cum

*) v. comm. noſtr. tert. decad. Supplem. I. p. 80.
**) v. ib. p. 189. ſqq. et Vol. XX. p. 611.

cum Cl. GAVBIO adesse dicit Noster, cum articuli ita abrigescunt, vt eorum motus prohibeatur. „Innominata cum sacro sic confluxerunt, vt nullibi spatium intermedium detur et nexus adeo firmus sit, vt vnum idemque os formare videantur; ossa vero pubis, ab anteriore separata, a posteriore seu interiore cohaerent, deperdita quasi cartilagine omni. Constituit itaque haecce peluis vnicam massam osseam cet." Viri peluim dum describit Noster, nihil vlterius inde concludit, licet in pelui muliebri etiam simile vitium detectum sit. p. 118.

7) *De numero diuersarum partium solito maiore.* Bis venam, ceterum sine pari, duplicem Noster vidit. Hepatica et lienalis arteria, distinctis ostiis, ex aorta originem duxit. Duplex adfuit spermatica in quoque latere, duplex in sinistro. In brachiales arterias binas secessit subclauia dextra. Ductus pancreaticus duplex cet. Ren dexter feminae duplici pelui et vretere instructus, cuius icones sunt additae. p. 125.

8. *De vase chylifero.* Eius principium in femina gaudebat insigni capacitate et longitudine, sic vt illa crassitiem digiti medii, haec pollicem superaret cet. Vas chyliferum ex capacissima cysterna ortum, per thoracem adscendens, versus sinistrum latus recedens, ansam formabat, ramis iterum ad se accedentibus, tum vero in quatuor findebatur ramos, binos maiores, totidemque minores qui omnes distinctis ostiis in vena hiabant. In alio corpore, vti ALBINVS *), ductum fere obseruauit Cl. SANDIFORT.

Atque ita figurarum explicatione, indicibusque capitum et rerum additis hic liber secundus finitus est.

XVI.

*) v. comm. nostr. Vol. VIII. p. 260.

XVI.

Primae lineae ſemiologiae pathologicae. HERMANNI BOERHAVII viri ſummi inſtitutiones ſemioticas auxit et praelectionibus academicis accommodauit D. HENRICVS FRIDERICVS DELIVS Conſiliar. Intim. Aul. Brandenburgic. Medic. Prof. Primar. Acad. Imper. Nat. Cur. Adi. Societ. Scient. Monſpeliens. et Rhotom. Sodal. Erlang. a Frid. Andr. Schleich, 1776. 8. pagg. 101.

Nimiae breuitati magni BOERHAAVII debemus haec ſupplementa, quae, Cl. Auctor, in vſum auditorum vtiliter hic tradit. Nec immodeſte profitetur Noſter, ex HIPPOCRATIS aut GALENI aliorumque inſtitutionibus haec ipſa ſupplementa eſſe repetita, additis iis obſeruationibus, quas Cl. DELIVS Ipſe collegit, et ſecundum functiones vitales, naturales, et animales, vt re et nomine inſeruirent, digeſta. Quae BOERHAAVIVS, dum ſemioticam vniuerſam tradere ſecum conſtituerat et ſigna ſanitatis docuerat, praeter ea, quae hic, vt lemmata, accipiuntur, ea conſultius duxit Cl. Auctor, ad hygieinen, diaeteticam cet. amandare et ſuis locis reſtaurare. Reliqui autem paragraphorum numeri non turbati ſunt, quaeque addita, ſpeciatim interpuncta, vt tamen nonnulla quoque,
p. 31. complementi ergo ex ipſius Auctoris pathologia hic inſerta reperiuntur. Largitur vero Cl. DELIVS hoc ſcientiae ſemioticae compendium non omnibus numeris eſſe abſolutum, et id circo ſuadet huius doctrinae hiſtoriam litterariam addere, vti et Ipſe hic fecit. Haec et alia e. gr. de ſignis morborum et de ſignis ſtatus morboſi et omnino de ſemiotica generali

nerali et ſpeciali cet. legimus in praemiſſa inſtituti ratione, nos vero iam de nonnullis ſingulis videamus, a Noſtro iis, quae a BOERHAAVIO *) ſunt ſcripta, additis.

Ad §. 871. Nexus et differentia *pathologiae* et *ſemeiologiae*. Notio *morbi*, effectuum morbi ſ. *ſymptomatum*, actiuorum et paſſiuorum. Notio *ſtatus morboſi* ſ. praeternaturalis, *ſchematis* morbi, *hiſtoriae* et *nomenclaturae*, in quauis *vernacula*, morbi nec non *claſſificationum* morborum et *noſologiae*. De *characteriſtica* in genere. p. 17.

Differentia ſemiotices phyſiologicae, et pathologicae. Excuſatio Cl. Auctoris, de ente loquentis. Sed tamen exiſtentiam, et eſſentiam, rei, ſubiectiue, et obiectiue; ſumtae, de qua agitur et in concreto, conſiderare oportet.

Curationis morbi, et ſanationis, differentia, et conuenientia. De ſemiotica, therapeutica, et discreta, ne quid nimis, nec minus, fiat. De eo, quod, pro re nata agere poſſunt, et debent, medici rationales, et eo, quod ſaltem obſeruare, vel enunciare queunt.

Ad §. 873. De *iudicio intuitiuo*. De ſemiotica *hiſtorica et philoſophica*. p. 18.

Ad §. 878. De *typo*, *paroxyſmo*, *genio morbi* v. c. in variolis, tertiana, cachexia, ſcorbuto, coryza cet. p. 21.

Ad §. 881. De *morbo ſibi relicto*, et congrue, vel ſecus, tractato. De autocratiae natura. De morbi inuaſione, incremento, ſtatu, declinatione: in ſtadio vario. Characteres ſanitatem, eamque relatiuam, deſignantes melius in Higieine traduntur, qui itaque hoc loco ſeparantur. Vt tamen in corpore humano, apparenter ſano, etiam quaedam apparere poſſint, e quibus ad ſtatum praeſentem, p. 21.

*) Omittimus Boerhaaviana verba ſpatio parcendi cauſa.

tem, vel praeteritum, vel futurum, concludi potest; vt in habita, repleto; in conformatione singulari, varia.

Opportunus nunc locus est enarrationi historiae litterariae semiotices.

p. 23. Ad §. 900. De *examine* aegroti, rite instituendo, succincto, interdum politico. In morbis acutis, et chronicis. In aegroto iam noto, vel primum viso, seu nunciato. Consideratio indiuidui secundum: 1. Res naturales, quales sunt: sexus, aetas, temperamentum, conformatio, consuetudines, vitae genus. Anectotae variae. 2. Non naturales, quae sunt: aër, locus habitabilis, clima, cibus et potus, motus et quies, somnus et vigiliae, excreta et retenta, pathemata animi. 3. Praeternaturales, quorsum pertinent: status praesens, alienus a statu sano, collectio symptomatum. Caussa morbi inopinata, occasionalis, varia. Venenum. Miasma. Morbus antecedens. Laesiones externae. Morbi dissimulati, vel simulati. Remedia adhibita varia. Illustratio per exempla, et casus, in terminis, dictos: et vnde hae lacrimae? De conscribenda historia morbi. De consiliis medicis. De patientia aegroti, et medici, vtrisque salutari, onerosa, et discreta.

p. 30. Ad §. 914. De *scorbuto.*

p. 37. Ad §. 925. Notio *reuolutionis morbosae.*

p. 51. Ad §. 956. Exemplo *vesicatoriorum: podagrae: efflorescentiae: excoriationis.*

Supplementum. Breuis sciagraphia morborum pecorum, chronicorum, et sic dictorum epizooticorum; benignorum, et malignorum; vt et topicorum, et cuiuis generi animalium propriorum: cum signis potioribus.

p. 56. Ad §. 958. De modo *explorationis pulsus.* Mensurae. Numerus. Rhythmus. Eurythmia. Arythmia. De pulsibus Sinensium. De pulsibus organi-

organicis, et artibus ſphygmicis, nouiter ſtabilitis. De cauſis mutationum. Conf. 969. De pulſu proditore pathematum. Sympoliſmus cum reſpiratione.

Ad §. 968. De *aeſtu volatico. Erubeſcentia.* p. 60.

Ad §. 976. De *reſpiratione exanthematum praenuncia.* Vom Heben und Iagen. p. 62.

Ad §. 995. De *ſtimulo vario.* Et a vicinia. Nexus ſyſtematis vropoieſeos, et ſpermatopoieſeos. p. 78.

Ad §. 1017. De *capſulis*, ſic dictis, renalibus, ſ. atrabilariis. p. 85.

Quae hactenus additamenta Cl. DELII recenſuimus, cuilibet BOERHAAVII paragrapho ab Ipſo ſunt adiecta, nunc ad ea capita tranſeamus, quae inſtitutionibus BOERHAAVII ſemioticis interſperſit. Praeterea ſchema dierum criticorum IVNCKERI *) auctum hic eſt additum.

*) EIVSD. conſpect. ſemiolog. p. 399.

XVII.

EDVARD. SANDIFORT thesaurus dissertationum, programmatum aliorumque opusculorum cet. Vol. III. cum tabb. aeneis L. B. 1778. 4. pag. 623. praeter praefationem et contentorum indicem.

Laudauimus iam in duobus voluminibus prioribus a nobis indicatis*) huius instituti utilitatem et Nostri huius rei expediendae assiduitatem atque diligentiam. Quapropter hic solummodo in enarrandorum contentorum exque iis a nobis iam commemoratorum indicandorum versabimur occupatione.

p. 1. 1) I. BAADER *obseruationes medicae incisionibus cadauerum anatomicis illustratae* **).

p. 63. 2) IO. CHRISTIAN. BRVNS diss. inaug. exhibens *obseruationes quasdam anatomicas et chirurgico medicas*, Gotting. 1760. Insunt obseruationes osteologicae, circa angiologiam, de partibus genitalibus sexus potioris, de grauidis, item placentarum hordae s. fordae descriptio, annotationes de remediis variis.

p. 83. 3) *Obseruationes medico chirurgicae*, quas pro Licentia summos in arte medica capessendi honores exhibuit ANTON. HOGG, Ien. 1762. 4. Hae attinent ileum morbum, vbi illius operationis chirurgicae rarioris fausto et infausto exitu a se institutae mentionem facit Noster, quae in morbo iliaco interdum est administranda et quae consistit in apertura abdominis et partis intestini, vbi potissimum voluulus haeret. Habuit quidem haec operatio et infaustum euentum, qui tamen non ab hac proficiscebatur, sed a nimia dilatione eius. (Scimus et

*) v. comm. nostr. decad. IIdae Suppl. IV. p. 731.
**) v. ib. Vol. XII. p. 614.

et nos quaedam exempla, quae operatione hac sunt seruata, e contrario autem non negamus, nos eam frustra fecisse, quoniam pariter nimis diu dilata erat operatio.) Intestino reposito ex parte gangraenoso, illud humectabat Noster spiritu vini rectificatissimo. Quo facto, symptomata omnia cessarunt et res bene successit. Arbitratur itaque Noster inunctionem huius spiritus, quando tunicae externae intestinorum gangraena correptae sint, optimum esse remedium eam curandi. Gangraenam sine membri amputatione secundum methodum Cl. BILGVERI Noster curauit.

4) OOSTERDYK *diss. de aceto* *). p. 95.

5) PHIL. ADOLPH. BOEHMER diss. inaug. *de vrinae se et excretione ob multitudinem arteriarum renalium largiore casu quodam singulari illustrata*, Auctore *Carol. Henric. Meuder*. Hal. ad Sal. 1763. 4. c. f. Quibusdam de se et excretione fluidorum praemissis disquirit Noster, cum et quo modo haec multitudo arteriarum eueniat, inquirit porro in renum structuram et vsum, et inprimis hunc casum perscrutatur et examinat: num talis vrinae excretio homini noceat, seu corpus aliquo modo mutet, vltimoque loco an ea quosdam morbos iuuet vel impediat. p. 123.

6) HERRMANN. BEZOET diss. inaug. *de modo, quo natura solutum redintegrat. L. B.* 1763. 4. Vulneris simplicis variis stadiis consideratis, nouam substantiam in vulnere non renasci probat Noster, luxuriantis carnis originem monstrat atque leges tradit, secundum quas natura solutum redintegrat; disquirit porro vulnera, quae curantur, etiamsi aliquid de substantia corporis fuerit amissum et corollaria addit de cicatricibus et ratione vulnerum coalescendorum aliaque huc pertinentia. p. 149.

 7) ED.

*) v. comm. nostr. Vol. XI. p. 642.

p. 169. 7) ED. SANDIFORT diff. inaug. *de pelui eiusque in partu dilatatione ib. eod.* Data peluis omniumque partium, quae hanc componunt, defcriptione diligenti, vere eius offa moueri in partu totamque dilatari variis argumentis probauit Nofter.

p. 190. 8) IO. MICH. THIERRY diff. inaug. *de partu difficili a mala conformatione peluis* Argent. 1764. 4. Breui peluis defcriptione praemiffa, ipfius offa non in partu femoueri nifi in iunioribus et fumma adhibita vi; annofiorum vero offa potius disrumpi, quam feiungi arbitratur Nofter; porro dimenfiones tradit, vitia peluis examinat et obferuationem notatu dignam de parturiente, ob exoftofin in offe facro, paucis poft partum praeterlapfis horis mortua, addit.

p. 203. 9) H. A. WRISBERG *defcriptio embryonis* *).

p. 253. 10) H. P. LEVELING diff. *de pyloro* **).

p. 271. 11) LAVR. CLAVSEN *de inteftini duodeni fitu et nexu* ***).

p. 291. 12) T. G. TIMMERMANN *de belladonna* ****).

p. 311. 13) C. R. HANNES *de puero epileptico foliis aurantiorum recentibus feruato.* Vpfal. et Lipf. 1766. 4. Foliorum horum vis antiepileptica, quam alii †) quoque laudarunt, hic probatur. Addidit hic Cl. SANDIFORT, quae Cl. HANNES de eodem remedio et de mofcho inferuit nouis act. Acad. Caefar. Vol. V.

p. 324. 14) B. PATVNA *hiftoria fetus fine inuolucris extra vterum cet.* ††).

15) FR.

*) v. comm. noftr. Vol. XIII. p. 420.
**) v. ibid. p. 447.
***) v. ibid. Vol. VII. p. 247.
****) v. ib. Vol. XV. p. 544.
†) v. indic. tripl. noftr. comment. IIdae decadis fub verbo aurantia.
††) v. comm. noftr. Vol. XVI. p. 345.

15) FRANC. BIVMI *obſeruationes anatomicae* *ſcholiis illuſtratae*, Mediolan 1765. Traditur primo loco hiſtoria morbi, tum cadaueris ſectio, deinde caſus relatus examinatur et cum aliis comparatur. En elenchum harum decem obſeruationum; Arcus aortae oſſeus et aneurysmaticus. Hepar ſteatomatoſum. Calculus inſignis ilei. Plexus choroidei cruore diſtanti cet. Carotis ad receptaculum VIEVSSENII aneurysmatica cet. Calculi cyſtici et lien cartilagineus. Sanguis in ventriculis cerebri concretus cet. Velamentum mucoſum pulmonis dextri. Pulmo dexter conſumptus. Arteria magna oſſea, cor mole auctum cet. p. 340.

16) D. COLOMBIER diſſ. *de ſuffuſione ſeu cataracta oculi anatome et mechanismo locupletata.* Pariſ. 1765. Praemiſſa oculi anatome cataractam deſcribit, cauſas, ſpecies, diſcrimina a morbis affinibus, diagnoſin, prognoſin medelamque tradit Noſter, depreſſionem dein et extractionem ipſius correctiones disquirit, quasdam circa operationes has animaduerſiones addit, ſuam methodum deſcribit, modum denique, quo diuerſae cataractae ſpecies in diverſis caſibus operatione ſanandae ſint, ſubiungit. p. 401.

17) IO. FRID. REICHENBACH diſſ. inaug. continens *cautelas et obſeruationes circa extractionem cataractae nouam methodum ſynizeſin ſiſtentes.* Tubing. 1767. 4. Morbi deſcriptione exhibita et eius ſede anatomice examinata, quatuor exempla enarrat, operandi modum, ab aliis propoſitum perſequitur, ſuamque methodum communicat. p. 437.

18) IO. DAN. METZGER *neruorum primi paris hiſtoria* *). p. 457.

19) A. B. R. HIRSCH *paris quinti neruorum encephali disquiſitio* **). p. 477.

*) vid. comm. noſtr. Vol. XV. p. 268.

**) v. ib. Vol. XIV. p. 530.

p. 501. 20) E. KRÜGER diſſ. *de neruo phrenico* *).

p. 528. 21) Diſquiſitio phyſiologica *de eo, quod vitam conſtituit in corpore animali*, Praeſ. GVALTH. VAN DOEVEREN Auctore et Reſp. *Matth. van Geuns*. Groning. 1758. Pertinet haec disquiſitio accurata ad phyſiologiam generalem. Ac primum quidem praemittuntur quaedam ad rem generatim facientia, dein quibus actionibus conſtet vita et ad quam ſimplicitatem hae poſſint reuocari. Omnem nempe motuum et functionum in corpore mirabilem et ſtupendam varietatem ſoli compoſitionis fibrarum partiumque infinitae organiſationis et maxime compoſiti mechanismi diuerſitati, *ſimplicem contractionem* varie moderanti tribuit. Haec vero vitalis contractio differt celeritate, vehementia, aequabilitate cet. Quo facto, in ſedem et naturam cauſarum iſtius vitalis contractionis inquirit Noſter, an ſcilicet vitaliter agendi principium ipſis motricibus fibris inhaereat et qua ratione. Porro inquiritur in ſuppetias partibus irritabilibus et integrae corporis oeconomiae accedentes. Item de ratione et cauſis phaenomenorum irritabilitatis atque energiae neruorum earumque conſpirationis diſputatur. His traditis vitae corporis integri accuratior idea exhibetur et ad difficultates reſpondetur.

p. 567. 22) Diſſ. pathologica inaug. *de morte corporea et cauſis moriendi*, Auctore MATTH. VAN GEVNS L. B. 1761. 4. Mortem eiusque cauſas in genere et mortis diuiſionem, tum moriendi varias rationes, mechanicam mortem ex vitiis mixtionis variae, moriendique rationem dynamicam Noſter examinat. Triplici potiſſimum modo mors ſubſequi poteſt ſecundum tria illa, quae in corpore viuo diſtingui oportet, *mixtionem, mechanismum, vires*. Priorem mortis

*) vid. comm. noſtr. Vol. VII. p. 430.

mortis caufam vocat Nofter vitium mixtionis, feu ipfius materiae, alterum mechanicum feu inftrumentarium, tertium dynamicum.

XVIII.

FERDINAND LEBERS *Jhro Röm. K. K. Apoftol. Maj. Raths, der Wundtarzneykunft D. der Zergliederungskunft, der theoretifchen und pracktifchen Wundtarzneykunft ordentl. und öffentl. Lehrers auf der hohen Schule zu Wien, des löbl. k. k. Stadt und Landgerichts, wie auch der löbl. Bürger und St. Markes Spitals erften Wundarztes cet. cet. Vorlefungen über die Zergliederungskunft. Wien, bey Rudolph Gräffer,* 1776. 8. *pagg.* 528. fine praefatione indicibus et tabula articulationum.

i. e.

Praelectiones anatomicae Auctore FERDINANDO LEBERO.

Indicamus huncce librum eo lubentius, quo magis fimilem diu defiderabamus. Pertractat autem Cl. Auctor, qui nuper quoque huius libri latinam verfionem*) curauit, fingulas anatomici ftudii difciplinas ab ofteologia ad fplanchnologiam; quemadmodum et fingularum partium fitum, figuram, proportionem et reliquas proprietates fedulo et accurate difquirit. Pleraque noua inuenta anatomica fingulis locis inferuit atque nobis inprimis eo laudandus videtur, quod idonea et haud incongrua propofuerit nomina partium corporis humani Germanica.

*) Praelectiones anatomicae, Vindobonae, 1778. 8.

In osteologia recenti siue syndesmologia periosteum, cartilagines, medullam ossium et ligamenta describit atque contendit periosteum potissimum ossibus datum esse, vt vasa cauo ossium medullari adducat, apophyses ossibus applicet atque musculis affigendis inseruiat, quamuis quidam musculi
p. 135. proxime cum ossibus cohaereant. Color ossium recentium variat pro situ et corporis ipsius aetate;
p. 140. dentibus est margaritaceus subgriseus. Medulla ossium mox rubicundior, mox magis diluta, transit ad ipsas articulationes per vasa minima ibique se
p. 142. cum synouia commiscet. Gignitur autem et componitur synouia ex ipsa medullae oleosa parte, muco a glandulis secreto et aquoso fluido ex arteriis ligamentorum exsudante.

In Myologia vsus est Albinianis, atque in angiologia, cui circulationem sanguinis in fetu adiunxit, Hallerianis denominationibus, quibus subiunxit breue lymphaticorum vasorum examen.

p. 355. Glandulas diuidit secundum structuram in simplices, e simplicibus compositas, conglobatas et conglomeratas et secundum humores, quos vehunt, in muciparas, sebaceas, lymphaticas, saliua-
p. 358. les et lacrymales. Vsum glandularum conglobatarum incognitum putat. In consideratione viscerum, quae vltimo loco perscrutatur vasa atque nervos non omisit, sicuti et pancreatis parui et anatomiae fetus mentionem iniecit.

Nos autem alteram huius libri partem, scilicet chirurgicam, quam Cl. Auctor editurus est, simili studio exaratam auide expectamus.

XIX.

Medicinische, chirurgische, theoretische und pracktische Betrachtungen über alle Arten der venerischen Krankheiten, nebst einer sichern und für einer jeden bequemen neuen Heilungs - Methode herausgegeben, von D. I. C. SCHREIBER. *Berlin, gedruckt bey Christian Sigismund Spener,* 1775. 8. *Seitt.* 47.

i. e.

Medicae, chirurgicae, theoreticae et practicae meditationes super omnes species morborum venereorum. Addita secura et cuilibet accommodata noua medendi methodo. Auctore I. C. SCHREIBER M. D.

Antequam Noster suam methodum venereos aegros tractandi communicat, breuissime historiam et descriptionem mali venerei, eiusque partialem et vniuersalem infectionem, huius miasmatis naturam, noxas huius mali in communi vita, medendi methodos celeberrimorum virorum in infectione partiali et vniuersali persequitur. Nostri ratio medendi cernitur in remedio plerumque indolis vegetabilis, praecipuis humores depurandi et attenuandi virtutibus praedito, quod insensibilem in modum miasma siphylliticum e corpore emittit atque educit, per vrinam vel per lenem sudorem et nisi per has vias, per aluum. Conduxit Nostro non solum in his, sed etiam in aliis chronicis morbis, inprimis si acredo spissitudoque humorum et viscerum obstructiones aderant. Formam huius remedii potest aeger eligere et bibat aeger decoctum ex radicibus, vel si aegri res hoc non permittant, decoctum hordei seu puram aquam. Mo-

deratum vſum vini et cereuiſiae, dulcium et acidorum eſculentorum non interdicit in ſua methodo, nec aëris fugam poſtulat. Interea in locali infectione externa quaedam adhibet remedia. Pollicetur hanc ſuam methodum experientia ſua comprobatam fortaſſe proxime penitus detegere et declarare.

XX.

Noua Phyſico Medica.

B*ataviae* in India Orientali fundata eſt die XXI. April. CIↃIↃCCLXXVIII. litterarum Academia, quae ſecum conſtituit, rem Indiae oeconomicam emendare, et has leges ſanciuit:

1) Conſtabit Societas ex Praeſide, cui muneri Rector vrbium Hollandicarum in India hac ſitarum praeerit, qui in ſingulo conuentu, res adhuc actas Societati referre debet; ex Directoribus, qui e membris ſupremi ſenatus eligentur; atque ex Membris, inter quae cuiusuis conditionis, huius vicinarumque vrbium incolae recipiuntur, quae quouis anno 4. philippeos ſaltim vel 11. numos Imperiales pro expenſis a Societate faciendis, conferre debent.

2) Conuenient vero Socii bis quouis in anno, in magno arcis Batauianae triclinio, primo lunae die menſis Februarii atque Auguſti. Praeterea quoque, circa cuiusuis menſis initium, vnus e Directoribus, cum octo membris huic officio conſtitutis, quibus curatorum nomen eſt, in ipſius aedibus, litteras ad Academiam transmiſſas recenſet, easque ordinabit.

3) Etſi ea, quae de mercaturae in hisce terris progreſſu, agricultura, atque nauigationis ſecuritate exponunt, Academiae ſint gratiſſima; interim tamen aliarum diſciplinarum quoque, vt phyſicarum et medicarum emendationem, antiquita-

tum

tum in patria inueſtigationem, atque morum praecepta Socii optant.

4) Summa quidem praemii pro obſeruationibus transmiſſis, definietur, ex obſeruationis vtilitate atque praeſtantia: promittit tamen concio, ſe ad minimum centum numorum imperialium Hollandicorum, quos *Ryksdaalers* dicere conſueuerunt, eſſe daturam. Praemium vero quaeſtionum, quarum quouis anno duas proferre conſtituit, nummus aureus erit, centum philippeos valore aequans. In huius altero latere palma cum armis Batauiae et inſcriptione *Ter Nutte van het Gemeen* in altero vero verba *Bataviaaſch Genootſchap opgericht, den* 24 *April*, 1778. ſculpta leguntur. De praemio hoc certare, quilibet poterit, ſi de Praeſide atque Directoribus Academiae receſſeris. Genere dicendi vero Belgis proprio, in conficiendis libellis pro Academia deſtinatis, eſt vtendum, eorumque imprimendorum curam Societas adminiſtrabit.

5) Pecuniae a Sociis collatae pars, inter Auctores obſeruationum vel libellorum Academiae transmiſſorum diſtribuetur; reſidua vero Academiis Harlemenſi, Roterodamenſi atque Vleſſingenſi tradetur, quo iſtae in Belgio Europaeo tractatus vtiles hac redimant.

6) Res obſeruatione dignae, in has diſtributae ſunt claſſes; in agriculturam, piſcatum, manufacturas, mechanicam, hiſtoriam litterariam et medicinam. Omittimus plures illarum, a noſtris ſtudiis alienas. Exempli loco e priori claſſe, in qua XXIII leguntur obſeruationes, notamus has:

Indicare diuerſas radices facile ſerendas, quae frumento deficienti ſubſtitui poſſunt:

Docere methodum, qua Theobroma Cacao in his terris coli debeat, quo ipſius fructus, Caraguenſibus conueniant:

Appor-

Apportare ex Perſia oues Kiermenſes, eosque ita ſeruare, vt lanae natura non mutetur.

In medica claſſe vero haec leguntur:

Quaenam ſit ſpecies dyſenteriae Indis propriae, quomodo ea ab Europaea differat, quibusue remediis ſit arcenda:

Cur obſtructio viſcerum, appellata Koek, *ſit adeo communis Batavis, et quomodo huius progreſſus ſiſtatur.*

Quinam ſint fructus, herbae atque radices medicatae indigenae, de quarum virtute, adhuc nil conſtabat.

Tractatus, firmis obſeruationibus nitentes, ad Praeſidem vel Curatores mittantur. Ex membris, quae ſecundum acceſſionem locum in conuentubus tenebunt, notamus; IO. THEMANS Chir. Noſod. Prim. etc. LAMB. DAN. KREBS Medic. Noſod. prim. Inſp. leproſor. GERARD. MAAS Med. Doct. Poliatr. Batav. DAVID. BYLONEM Chir. eiusd. vrbis. IO. PAVL. HOFMANNVM Med. Doct. et Pharmacop. et IAC. VAN DER STEEG Chir.

Societas Scientiarum Regia *Gottingenſis* in conuentu menſis Nouembr. ao. 1779. ſequentes propoſuit quaeſtiones:

Declaretur accuratius, quam adhuc factum eſt, veterum res metallica, id eſt ars et ratio, quam veteres in fodiendis atque tractandis metallis ſequuti ſunt; vt comparetur ea cum re metallica noſtri aeui; atque doceatur, ſi quid inde elici poſſit, quod vtilitatem aliquam in re noſtra metallica habeat?

Alcali minerale et lixiuioſum, ſintne ſpecie diuerſa, an ſola varietate? Si ſpecie non differant, quaeritur: an poſſit additamento aliquo lixiuioſum mutari

mutari in minerale? Quod qui effecerit, plurimum videtur profuturus iis, qui ſal humorem ex aëre attrahens coquunt.

Optimi ſuper vtraque harum quaeſtionum tractatus Auctori quinquaginta philippeorum praemium ſoluetur; prioris elaboratio vero ante finem Septembris anni 1780, poſterioris vero eodem in menſe anni 1781. more conſueto ad Societatem mittantur. Praeterea oeconomici argumenti tres quaeſtiones promulgari curauit, quarum prior ante Iunium 1780 Societati transmittenda, eſt haec:

Oſtendatur, quaenam ſit proportio, inter oeconomiae in Saxonia inferiori partes (inter agriculturam nempe atque rem pecuariam) rei publicae atque oeconomis vtiliſſima.

Ante Octobris menſis initium eiusdem anni huius ſolutionem exſpectat:

Quaenam ſint remedia, quibus alimentum in ſtabulis dare Saxoniae inferioris incolae incipiant; haec vero ea eſſe debent, quae et magiſtratus auctoritate ſtabiliri, et oeconomis ipſis perſuaderi poſſunt.

Ante initium Iunii 1781. indicandi erunt:

Quinam ſint labores in ergaſtulis commodiſſimi nec non fructuoſiſſimi, potiſſimum in Saxonia inferiori.

Praemium cuiuslibet quaeſtionis eſt nummus, duodecim nummos aureos Hollandicos aequans. Sunt vero more recepto *), temporibus modo indicatis, Societati mittendae.

Societatis Scientiarum *Harlemenſis* quaeſtiones et praemia ſunt:

Quaenam ſit natura nebularum atque exhalationum marinarum, quae in Hollandia Zeevlammen *nuncupan-*

*) vid. ſupra.

cupantur, quinam ſint ipſarum effectus, et quomodo noxae hinc ortae auertantur.

Elaborationes ſuper hac re ante 1781 anni initium ipſi mittantur. Praeterea praemio afficiet eum, qui ante annum 1784. tractatum ipſi miſerit, in quo inueſtigatae ſint:

Quaenam arbores vel herbae, praeter conſuetas illas, in India occidentali *coli poſſint, alimento vel manufacturis inſeruientes? Poſſintne obſervatione duce aliae plantae inueniri, quarum cultus ſanitati ſit noxius, uti de indigofera planta id conſtitit?*

Tandem ante initium 1785. erit disquirendum:

Quomodo fluminis Bataviam circumfluentis rapiditas poſſit augeri, cuius in fluendo tardidate, aër iſtius regionis, nunc tantopere corrumpitur.

Accepit vero pecuniae ſummam ab Academia litteraria ibi fundata, de qua modo retulimus, pro qua huic quaeſtioni praemium decreuit, nummum illum, quem eruditis tribuere ſolet. Tractatus ſingulae quaeſtionis, ſint breues, Hollandice, Gallice vel Latine ſcripti, nomineque velato, vectigalibus ſolutis ad Cl. C. C. H. VAN DER AA, qui a ſecretis Academiae eſt, mittantur.

Inter Regiae Societatis *Gottingenſis* Socios ſunt recepti Cl. IOS. BANKS Praeſes Societatis *Londinenſis*, PETR. CAMPER Med. Doct. Prof. Anat. *Amſtelodamenſis*, IO. ALB. EVLER Prof. *Petropolitanus*, CAROL. BONNET *Genevenſis* et DAN. MELANDERHJELM Prof. Aſtron. *Upſalienſis*. Cl. NATH. GODOFR. LESKE autem Prof. Oecon. et Hiſtor. natural. *Lipſienſis* amicum ſibi et familiarem litterarum commerciis legit.

Socie-

Societas Regia, quae *Frankofurti* ad *Viadrum* scientiarum et artium emolumento incumbit, Cl. LESKE Socium et Assessorem classis oeconomicae creauit.

Cl. * * EHRMANN Med. Doct. et Pract. *Francofurti ad Moenum* Correspondens Academiae *Parisinae* est designatus.

Cl. * * HAGEN, loco HENCKELII muneri Professionis Chirurgicae *Berolini* praeest.

Cl. IO. DAN. METZGER Anatom. et Chir. Professor *Regiomonti*, munus medici curam nosocomii atque orphanotrophei gerentis, loco Exp. GERVAIS accepit.

Cl. * * MÜLLER loco CARTHEVSERI *Giesam* vocatus est.

Cl. I. T. PYL Med. Doct. *Berolinum* abiit. Poliatris primi ac Regii collegii medici assessoris dignitate.

D. IOANNES DANIEL REICHEL inter Sodales oeconomicae Societatis *Lipsiensis* est receptus.

Cl. MICH. ADELBVRNER Math. Physic. et Logices Prof. *Altorfinus*, die 19 Iul. 1779. anno aetatis 78. est mortuus.

XXI.

Continuatio indicis scriptorum physico medicorum, quae anno 1775 prodierunt.

Nicht das Clima, sondern eine glückliche bürgerliche Regierung ist die Mutter der Wissenschafften. Eine Rede des Herrn Hofrath MEDICVS. *Mannheim*, 4. *maj.*

IDEM *von der Lebenskrafft*, ib. 8.

I. VON

I. VON MEIDINGERS *ökonomisch practische Abhandlung von dem Torfe oder der brennbaren Erde. Prag.* 8.

A. MESMERS *Schreiben an einen auswärtigen Arzt, über die Magnetcur. Wien.* 8.

S. T. DE MEZA diatribae tres medicae. Hafn. 8.

IO. DAN. METZGER aduersaria medica cet. (*v. comm. nostr. Vol. XXII. p.* 455.)

Discorso teorico anatomico sopra un caso particolare d' artritide vaga recurrente del Conte A. MICHELLI. C. 8.

An illustration of the sexual system of the genera plantarum of LINNAEVS. By IOHN MILLER, (*icones elegantissimae.*)

ANT. MINASSI dissertazioni sopra vari fatti meno ovvi della storia naturale. Napol. 8. Tom. 2.

IOS. MINGONI historia medica thermarum Patavinarum s. obseruationum medico practicarum circa morbos iisdem thermis tractatos. Cent. Ima. Patav. 4.

IO. GEORGE MODELS *kleine öconomische physicalisch chymische Schrifften. Petersb.* 8. mai. (v. comm. nostr. Vol. XXI. p. 522. Prostat quoque Franco Gallica versio per PARMENTIER, quae Parisiis prodiit hoc ipso anno, cuius scripta hic tradimus, 8. in duobus voluminibus.

Traité de la dissolution des métaux Par M. BONNET. à Paris. 12.

IO. BAPT. MORGAGNI idèa noua institutionum medicarum per I. S. WILDENHAYN. Lips. 8. (*Est hic liber denuo editus ita, vti* MORGAGNIVS *eum tradidit.*)

O. F. MÜLLER flora Danica. (*v. supra p.* 235.)

PHIL. LVDW. STAT. MÜLLERS *Ueberfetzung des Linnäischen Natursystems. 6ter Theil, 1ter Band. Nürnb.* 8. (priores Tomos vid. comm. nostr. Vol. XX. p. 28.)

IO.

IO. ANDR. MVRRAY *medicinische practische Bibliothec,* I. *Bandes 3tes und 4tes Stück. Göttingen.* 8.

Reflexions sur les dangers des exhumations precipitées et sur les abus des inhumations dans les eglises. Par P. T. NAVIER. à Paris. 8.

NECKER physiologie des corps organisés cet. à Bouillon et à Paris. 8. (*Est versio Franco Gallica v. comm. nostr. Vol. XXII. p. 739*)

IO. ERN. NEVBAVER descriptio anatomica rarissimi peritonaei conceptaculi tenuia intestina a reliquis abdominis visceribus seclusa tenentis Prol. I. et II. Ien. 4. c. figg.

NICOLAI *Pathologie, 4ter Band.* (v. comm. nostr. Vol. XXII. p. 452.)

EIVSD. diss. inaug. de viribus ac vsu mercurialium, Resp. *Jo. Christ. Guil. Müller.* Ien. 4.

EIVSD. diss. inaug. de anthelminticis Resp. *Georg. Frid. Hoechstettero.* ib. 4.

EIVSD. diss. inaug. de vtilitate et necessitate paracenteseos thoracis. Resp. *Samuel Holm.* ib. 4.

Le cri de la nature en faveur des enfans nouveaux-nés; ouvrage dans le quel on expose les regles diététiques, que les femmes doivent suivre pendant leur grossesse et pendant leurs couches; les avantages, quelles trouvent à nourrir leurs enfans, et les dangers qu'elles courent en ne se soumettant pas à cette loi naturelle. On y a joint un précis historique de l'inoculation, et plusieurs autres objets d'utilité publique. Par Mr. NICOLAS. à Grenoble et à Paris.

H. NVDOV epist. sistens obseruationes de natura embryonis humani. Lips. 4.

EIVSD libell. de somno. ib. 8.

Anmärkningar wid Staar Operationen och den Siukas Skötsel denefter af I. L. ODHELIVS. Stockholm. 8.

R. C. F. OPIZ *Geſchichte einer Epidemie gallichter faulender und bösartiger Fieber, die in der Stadt Mindten in den Jahren 1771 und 1772 geherrſcht haben, als ein Beytrag zu der Geſchichte dieſer in ganz Teutſchland damahls herrſchenden Epidemie, nebſt einem Anhange von den Wetterbeobachtungen. Berlin.* 8.

OPPIANI poetae de venatione libri quatuor et de piſcatione libri V. cum paraphraſi graeca librorum de aucupio Graece et Latine, curauit I. G. SCHNEIDER. Argentor. 8.

IO. FRID. CHRIST. OTTO diſſ. inaug. de erroribus quibusdam in cura fracturarum oſſium frequenter commiſſis. Gotting. 4.

OVERCAMP diſſ. inaug. de febribus putridis. Reſp. *G. J Sauer.* Hal. 4.

C. V. PANCERA diſſ. inaug. de vſu corticis Peruuiani in intermittentibus. Tyrnav. 4.

Raggionamento critico ſull' uſo interne degli agli nelle febbre grave, ſull' ordinario trattamento delle putride e bilioſe affezioni, e ſulla indole delle malattie che oſſervaſſi ſogliano nella citta di Venezia; del Dr. J. PANZANI. Venezia. 8.

Nouvelle edition de la chymie hydraulique par PARMENTIER, revue, corrigée et augmentée des notes. à Paris. 12.

Recherches hiſtoriques et phyſiques ſur les maladies epizootiques, avec les moyens d'y remedier dans tous les cas, publiés par ordre du Roi. Par Mr. PAVLET. I. Part. ib.

An occount of the laſt expedition to Port Egmont in Falklands, Islands in the year 1772. Together with the transactions of the company of the Penguin Shallop during their Stay there. By BERNHARD PENROSE. Lond. 8.

G. H. C. PESCHEL diſſ. inaug. de cura conualeſcentium ex febribus acutis. Lipſ. 4.

IO. CONRAD. PETRI diff. inaug. tentamina quaedam circa generationem puris. Argentor. 4.

IO. GODOFR. PFAEHLER diff. inaug. de falium cryftallifatione nonnulla fiftens. ib. 4.

Detail de fuccès de l' etabliffement, que la ville de Paris a fait en faveur des perfonnes noyées, IIIe partie. Par Mr. PIA. à Paris. 12.

ANDR. PICQVERII praxis medica. Pars pofterior. Amftelod. 8.

P. I. PIDERIT *von der Schädlichkeit des allgemein bekannten Ailhaudifchen Pulvers. Frankfurth und Leipzig.* 8.

G. PITSCHENS *Gefchichte practifcher Fälle von Gicht und Podagra, 2ter Theil. Halle.* 8.

I. O. PLANER *Ueberfetzung der Gattungen der Pflanzen. Gotha.* 8. *mai.* Vol. I. et II.

ERNST PLATNERS *Zufätze zu feines Vaters Einleitung in die Chirurgie, 1. Theil. Leipz.* 8. *m. K.* (v. comm. noftr. Vol. XX. p. 707.)

ANT. GVIL. PLAZ progr. de putredine a corporibus arcenda. Lipf. 4.

EIVSD. progr. de vincibilibus medicorum fecantium erroribus. ib. 4.

I. I. PLENCK pharmacia chirurgica f. doctrina de medicamentis, praeparatis ac compofitis, quae ad curandos morbos externos adhiberi folent. Vienn. 8. mai.

EIVSD. primae lineae anatomes. (*v. comm. noftr. Vol. XXII. p.* 34.)

EIVSD. *Sammlung von Beobachtungen über einige Gegenftände der Wundarzneykunft. Wien.* 8.

EIVSD. *Auswahl der chirurgifchen Arzneymittel, nebft einem Verzeichnis der chirurgifchen Werkzeuge und Bandagen. Aus dem Lateinifchen. Wien.* 8.

I. C. POHL progr. de pericardio cordi adhaerente eiusque motum turbante. Lipf. 4.

Abhandlung von den hypochondrifch und hyfterifchen Nervenkrankheiten, beyder Gefchlechter oder von den vapeurs *durch Herrn* POMME, *nach der 4ten Ausgabe aus den franzöfifchen überfetzt, durch* I. A. GLADBACH. *Breslau und Leipzig.* 8. (v. comm. noftr. Vol. XIX. p. 652.)

Traité de l' apoplexie et de fes differentes efpeces, avec une nouvelle methode curative dont l' utilité eft prouvée par l' experience etc. Par Mr. G. B. PONSART. à Liege. 12.

Obfervations fur les effets des vapeurs mephitiques fur les corps de l' homme et fur les moyens de rappeller à la vie ceux, qui en ont eté fuffoqués. Par Mr. PORTAL. à Paris. 8.

POTKONICZKY de metallis petrificatis. (*v. comm. noftr. Vol. XXII. p.* 365.)

Chirurgical obfervations relative to the cataract, the polypus of the nafe, the cancer of the fcrotum, the different kinds of ruptures, and the mortifications of the toes and feet. By PERCIVAL POTT. Lond. 8.

PRESTWICH's differtation on mineral, animal, and vegetable poifons, containing a defcription of poifons in general, their manner of action, effects on the human body, and refpective antidotes; with experiments and remarks on noxious exhalations from Earth, Air and Water. Together with feveral extraordinary cafes, and elegant Engravings of the principal poifons of the different countries. ibid. 8.

Obfervations on the difeafes of the army. By JOHN PRINGLE VII. Edit. ib. 8. (*v. comm. noftr. Vol. II. p.* 393.)

EIVSD. a difcourfe on the torpedo, delivered at the anniverfary meeting of the royal fociety. November 30. 1774. ib. 4.

EIVSD. obfervations fur differentes efpeces d' air, traduits

traduits de l'anglois. (*v. comm. noſtr. Vol. XXI. p.* 126.)

Philoſophical empiricism: containing remarks on a charge of plagiarism reſpecting Dr. H - S. interſperſed with various obſervations relating to different kinds of air. By IOSEPH PRIESTLEY. Lond. 8.

EIVSD. *Geſchichte des gegenwärtigen Zuſtandes der Optic. Aus den Engliſchen überſetzt*, von G. S. KLÜGEL, 2 *Theile. Leipzig.* 4. *m. K.*

Handbuch der Pferdewiſſenſchafft, zu Vorleſungen von den Gräflichen Lippiſchen Hauptmann und Stallmeiſter PRIZELIUS. *Lemgo.* 8.

Introduction a l' art equeſtre. Par IEAN IACQV. PUECH. à Geneve.

I. PVRCELL *von der Kolick, nach der* 2 *Engliſchen Ausgabe mit Anmerkungen deutſch herausgegeben, von D.* A. P. GESNER. *Nördlingen.* 8.

Le Secret de médécins ou manuel antiſiphillitique conténant la methode de ſe guerir ſoi même de la maladie vénérienne et de ſ' en preſerver. Par Mr. D. R. à Paris. 12. (*Auctor huius libri* CEZAN *dicitur.*)

Examen de la houille, conſidérée comme engrais de terres Par Mr. RAVLIN. ib. 12.

Les monſtres ou les Ecarts de la nature; ouvrage qui renferme toutes les monſtruoſités, que la Nature produit, ſoit dans l' eſpece humaine, ſoit parmi les quadrupedes, les bipedes etc. en planches colorées, peintes & gravées. Par Mr. & Mde REGNAVLD. à Paris. fol. (*Primus faſciculus ſplendidi huius operis continet infantem vno pede inſtructum; murem porcellum bicorporeum, pullum cyclopum, connatum infantem, pullum quadripedem, felem bicapitatum, leporem cuniculum tripedem. Infantem bicapitatum. Canem tri-et vitulum bi-capitatum.*)

AVGVST GOTTLIEB RICHTERS *chirurgische Bibliothec, 3ten Band. 1-3. Stück. Götting.* 8. (Non eget hoc opus continuatum nostra commendatione.)

A. D. RICHTERS *Lehrbuch einer Naturhistorie. 2te Auflage. Leipzig.* 8.

N. I. N. RIEGLER diss. de cibis noxiis. Tyrnav. 8.

F. RIEMS *vollständige practische Anleitung das aufgeblähte Vieh zu retten. Berlin.* 8. (Puncturam in Tympanite suadet).

An essay on the uterine haemorrhage which precédes the delivery of the full grow foetus. By EDWARD RIGBY. Lond. 8.

P. I. RODTSPERGER diss. inaug. de dysenteria Tyrnaviensi anno 1775. epidemica. Tyrnav. 8.

Elementi di obstetricia del ROEDERER tradotti et corredati di figure in rame da GIVSEPPI GALETTI. 4. (*v. comm. nostr. Vol. XV. p.* 249.)

EBERHARD ROSENBLAD diss. de perturbatione critica. Resp. *Jo. Kraak.* Lond. Goth. 4.

C. F. ROTTHACK diss. de eductione puris e cauo pectoris. Duisburg. 4.

L'art du treillageur ou menusier des jardins par Mr. ROVBO fils. à Paris. c. f.

Observations sur les pertes de sang des femmes en couches et sur les moyens de les guerir. Par Mr. ROVX. a Diion. 8.

ROVX journal de médecine cet. v. infra.

ROZIER observations sur la physique cet. (*v. comm. nostr. Vol. XXII. p.* 580.) Exstat et versio Germanica. (*v. ibid. Vol. XXI. p.* 272.)

MARC. PHIL. RVHLAND diss. de partu praeternaturali ac difficili ob procidentiam funiculi vmbilicalis iuxta caput. Argentor. 4.

LVDW. RVPPE *Abhandlung vom Scorbute, herausgegeben und mit einer Vorrede begleitet, von* I. L. T. SCHLEGEL. 8.

Mate-

Materia medica antiqua et noua, repurgata et illustrata siue de medicamentorum simplicium officinalium facultatibus tractatus. Auctore IO. RVTTY. Rotterod. 4.

I. H. RVYS diss. de sacchari effectibus salubribus et insalubribus in corpore humano. Duisb. 4.

Introduction to the study of pathology on a natural plan: containing an essay on fevers etc. By JAMES RYMER. Lond. 8.

Traité complet d'anatomie ou description de toutes les parties du corps humain. Par Mr. SABATIER. à Paris. 8. Vol. 2.

I. B. M. SAGARS *Abhandlung vom Meelthau, als der groesten Ursache der Hornviehseuche, und derselben Curart. Wien.* 8.

SAGE *Anfangsgründe der Mineralogie nach den Grundsätzen der Probierkunst. Aus dem Französischen übersezt, mit Anmerkungen von* NATH. GOTTFR. LESKE. *Leipzig.* 8. (Qui varios Auctoris errores emendauit.)

EIVSD. *Chymische Untersuchung verschiedener Mineralien, aus dem Französischen übersetzt von* L. A. G. SCHRADER *mit Anmerkungen von* IO. BECKMANN. *Göttingen.* 8.

I. D. SANTORINI septendecim tabulae anatomicae cet. (*v. comm. nostr. Vol. XXII. p.* 645.)

Histoire des progres de l' esprit humain dans les sciences naturelles et dans les arts, qui en dépendent; savoir l' espace, le unide, le temps, le mouvement & le lieu; la matière ou les corps; la terre; l'eau; l'air; le son; le feu; la lumière et les couleurs; l' électricité; l'astronomie physique; le globe terrestre; l' economie animale; la chimie; la verrerie; la teincture. Avec un abrégé de la vie de plus celèbres Auteurs dans les sciences. Par Mr. SAVE'RIEN. à Paris. 8.

SAVNDERS de antimonio, (*v. comm. nostr. Vol. XXI. p.* 715.

p. 715. *Idem liber Germanice prodiit. Altenburg.* 8.)

I. A. S. SAVR de ratione atque caufis fudorum nocturnorum. Hal. 4.

I. I. SCHÄFFER diff. de qualitate et quantitate alimentorum, in quantum veterum Romanorum robori vel conferuando vel debilitando contulerint. Argent. 4.

I. H. S. SCHÄFFER diff. de fetus cum matre commercio. Erlang. 4. c. f.

Nachricht von denen Mineralbrunnen zu Bruckenau und Wernerz cet. von D. SCHEIDEMANDEL. *Fulda.* 8.

SCHEVCHZERI agroftographia per HALLERVM (*v. comm. noftr. Vol. XXI. p.* 50.)

SCHINZ primae lineae botanices, (*v. ibid. p.* 207. *Idem liber Germanice prodiit Tiguri fol.*)

L. E. SCHNEIDERS *chirurgifche Gefchichten,* 7. *Theil. Chemnitz.* 8.

SCHOLLER flora Barbienfis, (*v. comm. noftr. Vol. XXI. p.* 56.)

Ufage de Thé ordonné par le Medecin de la Montagne, MICHEL SCHOVPACH, de Langnau en Suiffe; précédé de la defcription phyfique de cet arbriffeau et de fon ufage en Chine. à Langnau. 8.

I. C. SCHREBER diff. de comparatiua fanguinis in diuerfis vafis celeritate Auctore et Refp. *Io. Leonh. Mack.* Erlang. 4.

Medicinifche chirurgifche, theoretifche und practifche Betrachtungen über alle Arten der venerifchen Krankheiten, herausgegeben von D. I. C. SCHREIBER. (Summam huius libri non diu ante communicauimus.)

EIVSD. *verfchiedene kurze phyfifch philofophifch medicinifche Beobachtungen. Berlin.* 8. *maj.*

F. I. W. SCHROEDER *neue Sammlung der Bibliothec für*

für die höhere Naturwissenschafft der Chemie, 1ter Band. Marburg. 8.

EIVSD. diss. inaug. sistens therapiam generalem de pinguium, sulphuris et mercurialium vsu in medicina. Resp. *I. C. Israel.* Marburg. 4.

I. S. SCHROETER *Journal des Steinreichs und Conchyliologie, 2. Band. Weimar.* 8.

EIVSD. *Etwas zum Nutzen und Vergnügen aus der Naturgeschichte. ibid.* 8.

IO. DOMIN. SCHVLTZE diss. inaug. de bile medicina. Gotting. 4.

G. SCHVSTERS *vermischte Schrifften, 2te Layette. Chemnitz.* 8.

L. I. C. F. SCHWEIZERS *zuverlässige Bestimmung des Eisengehalts in dem Stahlbrunnen-Wasser, zu Langenschwolbach. Wetzlar.* 8.

Das Fernglas der Arzneywissenschafft, nebst einigen andern Abhandlungen von IOSEPH SCVDERY. *Aus dem Italienischen übersetzt. Münster.* 8. *m. K.*

Essai sur les cometes en géneral et particulièrement sur celles, qui peuvent approcher de l' orbite de la terre. Par Mr. DIONIS DV SEIOVR. à Paris. 8. mai. c. f.

L' art d' observer. Par IEAN SENEBIER. à Geneve. 8. Vol. 2.

AD. ANDR. SENFF physiologiae pathologicae. Vol. II. Wirceburg. 4.

The history of the Province of Moray; extending from the Mouth of the Rives Spey to the Borders of Lochabes in length and from the Moray Frith to the Grampian Hills in breadth and including a Part of the Shire of Banff to the East: the whole Shires of Moray and Nairn and the greatest part of the Shire of Inverness - all which was anciently called the Province of Moray, before there was a division into Counties. By

LACHLAN SHAW. London. 4. (*Tertia parte huius historiae de prouincia Morayana quaedam sunt, quae physicam et naturae historiam spectent: sed ea admodum generalia et pauca. De climate agens hanc prouinciam intra 57 - 40 graduum latitudinis borealis positam esse commemorat: interim tamen aërem ibi minus frigidum, sed temperatum et sanum, aestate admodum calidum esse ait. Aurora borealis per hyemem noctes illucet: ignis lambens s. fatuus crassiori et obscurae athmosphaerae et unctuoso rori tribuendus est. Montibus fertilibus cingitur prouincia, quae etiam omnis generis plantarum, et medicarum, et oeconomicarum diues est. Praesertim laudat Auctor radicem et herbam, quam* Carmile *nominat, et quae ei cum* CAESARIS (*de Bel. Civ. lib.* 3.) Chara et THEOPHRASTI *radice* Scythica *una eademque videtur planta.*

* * SIDREN diss. de passione iliaca. Resp. *I. Ullholm.* Upsal. 4.

EIVSD. diss. de plethora. Resp. *I. A. Leven.* ib. 4.

EIVSD. de crisibus febrium perfectis. Resp. *G. Schödelio.* ib. 4.

EIVSD. diss. de lumbagine. Resp. *I. C. Loos.* ib. 4.

A. M. SIEFFERTS *Versuch mit den einheimischen Färbematerien zum Nutzen der Färberey,* I. *Stück. Altenburg.* 8.

* * SIEGWART diss. de obesitatis corporis humani nosologia. Resp. *F. B. Hölder.* Tubing. 4.

SIMS's *Bemerkungen über epidemische Krankheiten etc. Hamburg.* 8. (v. comm. nostr. Vol. XXII. p. 101.)

EIVSD. *Rede über die beste Methode medicinische Untersuchungen anzustellen etc. ibid.* 8. (Lecta est haec oratio in Societate medica Londinensi, quae cum

cum antecedente libro Cl. SIMS, a D. I. W. MÖLLER in Germanicam translata est linguam.)

. SINGER diss. inaug. de morbo nigro HIPPOCRATIS. Tyrnav. 8.

An apology to the public for commencing the practice of physick; particulary in gouty, rheumatic and hysterical cases cet. By D. SMITH M. D.

GREGOR. SOBOLEWSKY diss. phys. med. inaug. de potiore ductu naturae ad medicinam rationalem, siue qua disquiritur, an medicos natura potius ad rationalem, quam ad empyricam ducat praxin. L. B. 4.

EIVSD. phaenomenorum circa salium naturam chemica obseruatio. ibid. 8.

ANDR. SPAGNI diss. de anima brutorum. Rom. 4.

I. R. SPIELMANNS *Anleitung zur Kenntniß der Arzneymittel, durch dessen Sohn übersetzt. Strasburg.* 8.

EIVSD. diss. inaug. sistens examen de compositione et vsu argillae. Resp. I. I. MOSEDER. Argentor. 4.

STECHMANN de artemisiis, (*v. comm. nostr. Vol. XXII. p.* 298.)

STEIDELE *Nachtrag zur Sammlung,* (v. ib. Vol. XXI. p. 518.)

F. W. STEIN *practische Abhandlung von der Kayser-geburt, in 2 Wahrnehmungen. Cassel.* 4.

F. C. M. STIPRIES diss. de natura et remediis calculi. Tyrnav. 8.

Instituta facultatis medicae Vindobonensis curante ANTONIO STOERCK. Vindob. 8. c. f.

H. V. SVCKOW *von Nutzen der Chymie zum Behuf des bürgerlichen Lebens und der Oeconomie, nebst Ankündigung der Lesestunden des Sommerhalben Jahrs.*

Jahrs bey der Churfürstlichen ökonomischen Schule zu Lautern. Lautern. 8.

PETR. SVE diss. an in articulatione femoris cum tibia amputatio aliquando sit celebranda. Resp. *Bernh. Nauri.* Paris. 4.

Raccolta di opusculi medico practici del I. L. TARGIONI Vol. II. In Florenza. 8.

Cours d' accouchement en forme de catechisme cet. Par IACQVE TELINGE. à Paris. 12.

TERECHOWSKY de chao infusorio LINN. (*v. supra p.* 42.)

Kurzer Unterricht für die Hebammen, Schwangern und Wöchnerinnen auf dem Lande, von M. G. THIELENIG. *Zweyte stark vermehrte Auflage. Cassel.* 8.

I. THYMS *von der Nutzbarkeit fremde Thiere, Bäume und Pflanzen, so wohl zur Narung als zu Fabriquen einzuführen und fortzupflanzen, und dadurch die Menschen zu vermehren. Berlin.* 8.

TICHY de arenulis in lotio vt signo, (*v. comm. nostr. Vol. XX. p.* 726.)

TISSOTS *sämmtliche medicinische Werke,* 2. *Theil. Hamburg.* 8.

I. C. TODE *medicinische chirurgische Bibliothec,* 2*ter Band. Copenhagen.* 8.

EIVSD. aduersaria clinica Fascic. I. 1) de exercitationibus clinicis, 2) pars praeceptorum clinicorum. ibid. 8.

EIVSD. *Geschichte der Einimpfung der Hornviehseuche. ibid.* 8. *m. K.*

TRAMPEL *und* ZÜCKERT *von der Weinberger Mineralquelle,* (v. comm. nostr. Vol. XXI. p. 674.)

Apologie des eaux minéraux de St. Amand. Par Mr. TRECOVRT. à Chambrai. 12.

TREMBLEYS *Abhandlung zur Geschichte einer Polypenart des süßen Wassers mit hörnerförmigen Armen. Aus dem französischen übersezt, und mit*

Zusä-

Zusätzen herausgegeben, von I. A. C. GÖTZE. *Quedlinburg.* 8.

. W. TRILLER progr. de noua nitida phthiseos curandi methodo per vetera olida pecorum stabula. Viteberg. 4.

IVSD. diss. de suspecta opii ope in pleuritide curanda. Resp. *I. H. W. Schulze.* ib. 4.

IVSD. diss. inaug. de mirando cordis vulnere post XIV. demum dies letali. Resp. *I. F. Weitzmann.* ibid. 4.

IVSD. progr. de mirando lateris cordisque CHRISTI vulnere atque effuso inde largo sanguinis et aquae profluuio. ib. 4.

M. TROIA de nouorum ossium regeneratione experimenta. Paris. 12.

IO. CHPH. UNZERS *Beschreibung eines mit dem künstlichen Magneten angestellten medicinischen Versuches. Altona.* 8. (Hic liber eodem anno et eadem forma, curante IO. RVDOLPH. DEISMANN, addita praefatione *Amstelodami* Hollandica prodiit lingua.)

Recueil d' obseruations sur les differentes methodes proposées pour guerir la maladie epidemique des bêtes à cornes. Par Mr. VICQ D'AZYR. à Paris. 4.

Histoire des maladies internes par RAYMOND DE VIEVSSENS. Ouvrage posthume, auquel on a ajouté la neurographie et le traité des vaisseaux du même Auteur. à Paris. 4. Vol. 4.

VOGELS *Chymie durch* WIEGLEB (v. comm. nostr. Vol. XXII. p. 27.)

EIVSD. epist. obseruationem de sectionis arteriae temporalis subitaneo effectu ac non in morbo longo ac rebelli continens. Gotting. 4.

CHRIST. IAC. VOGEL diss. inaug. de febrium intermittentium metastasibus. Gotting. 4.

D. I.

D. I. C. VOIGT *phyſicaliſche Bemerkungen über Bienen und einer ihrer Krankheiten, die Faulbr Schwarzbach.* 8.

M. I. G. VOLKELT *erſte Schrifft von den Schleſiſch Mineralien und den Oertern, wo ſie gefunden we den. Breslau.* 8.

EIVSD. *zweyte Schrifft von Schleſiſchen Bergwerk geſammlete Nachrichten. ibid.* 4.

ANT. ULRIC. FRID. CAROL. WAGNER diſſ. inau de gummi ammoniaco. Gotting. 4.

WALLERII ſyſtema mineralogicum, (*v. comm. noſt Vol. XIX. p.* 437. vbi primum tomum recenſu mus, alterum hunc proxime.)

I. G. WALTHER obſeruationes anatomicae. Bero fol. c. fig.

S. I. WARNER *von Krankheiten der Hoden und ihre Häute, nebſt ihrer Heilung. Aus dem Engliſchen.* 8

F. X. DE WASSERBERG opera minora medica a diſſertationes Faſc. 1. 2. 3. Vienn. 8.

Abhandlung von dem Urſprunge der Venusſeuche, wo rinnen bewieſen wird, daß dieſes Uebel nicht au Amerika gekommen ſey, ſondern in Europa durc eine Epidemie ſeinen Anfang genommen habe. Au den franzöſiſchen überſetzt, von G. H. WEBER *Bremen.* 8.

EIVSD. *vollſtändige Auszüge aus neuern Dißertationen phyſicaliſch mediciniſchen Inhalts. Erſter Band. ibid.* 8. *nebſt Anhang enthaltend, ein topographiſches Verzeichniß aller ſeit* 1766. *über die Naturlehre, Arzneywiſſenſchafft und alle Theile derſelben herausgekommenen Dißertationen.* ibid.

THEOD. THOM. WEICHARDT de ſuperſtitione hominum vilioris ſortis. Lipſ. 8.

M. A. WEICKARD obſeruationes medicae. Franc. ad Moen. 8.

CHRIST.

CHRIST. EHRENFR. WEIGEL *von Vortrage der Chymie auf Academien. Nebst einer Anzeige seiner Wintervorlesungen. Greifswald.* 4.

EIVSD. *Der Einfluß chemischer Kenntnisse in die Oeconomie, besonders des Schwedischen Pommerns. Zum Antritt der neuerrichteten chemischen Lehrstelle, den 21 Decembr. 1775 öffentlich dargethan. ibid.*

D. I. WEIRAVCH de limitandis laudibus vomitoriorum ad curandas febres malignas. Gryphisw. 4.

F. W. WEISS *Entwurf einer Forstbotanic zum Gebrauch academischer Vorlesungen*, 1. *Theil. Göttingen.* 8. *m. K.*

F. A. WEIZ *Auszüge aus chirurgischen Dissertationen für Wundärzte*, 3. *Band. Frankf. und Leipz.* 8.

I. N. L. WENZESLAI historia medica morbi epidemici seu febris putridae anni 1771 et 1772. Pragae. 8.

WENDT de tracheotomia, (*v. comm. nostr. Vol. XXI. p.* 267.)

PAULI GOTTLIEB WERLHOFII opera medica collegit et auxit I. E. WICHMANN. Pars I. et II. Hannov. 4.

Versuche einer Nachlese von Zinnober, von E. L. WERNBERGER. *Erlangen.* 4.

EIVSD. diss. inaug. sistens obseruata et cogitata nonnulla clinica. ibid. 4.

ANDR. WESTPHAL diss. inaug. de rubedine sanguinis. Resp. et Auctore *Io. Theod. Pyl.* Gryphisw. 4.

EIVSD. progr. de principiis sanguinis constitutiuis. ibid. 4.

EIVSD. progr. de sudore sanguineo. ib. 4.

EIVSD. progr. de diaeta ad sustinendos et tuendos spiritus animales comparata. ib. 4.

STEPH. WESZPREMICZ v. anonym. supra.

Avis

Avis aux femmes enceintes et encouches traduit de l' Anglois de WHITE et augmenté d'un traité sur l'attailement maternel. Par Mr. **. à Paris. 12. (*v. comm. noſtr. Vol. XXII. p. 90. ibi et verſio Germanica eſt indicata.*)

The uſe and abuſe of Sea Water impartially conſidered and exemplified in ſeveral caſes with obſervations cet. By ROBERT WHITE. Lond. 8.

I. WILLIAMS *Anweiſung für diejenigen, welche die Gicht haben, enthaltend practiſche Beobachtungen der Patienten in den verſchiedenen Zeitpunkten dieſer Krankheit, und den Mitteln, den hefftigſten Paroxismen vorzubeugen, die dem menſchlichen Geſchlechte ſo ſchrecklich ſind. Aus dem Engliſchen überſetzt. Hamburg und Güſtrow.* 8.

A ſeries of experiments relating to Phoſphori and the prismatic colours, they are found to exhibit in the Dark. By B. WILSON F.R.S. Lond. 4.

WIRSINGS *Abbildungen der Marmorarten.* (v. comm. noſtr. Vol. XXII. p. 155.)

K. I. WIRTENSON diſſ. inaug. demonſtrans opium fibrarum cordis debilitare et motum tamen ſanguinis augere. Harderovic. 4. mai.

WITHER'S on the abuſe of medecine (*v. comm. noſtr. Vol. XXII. p.* 471.)

Vergleichung der verſchiedenen Methoden den Staar auszuziehen, von GISBERT DE WITT. *Gieſen.* 8. *m. K.*

C. E. WÜNSCH ep. viſus phaenomena quaedam explicans. Lipſ. 4. c. fig.

A. YOUNGS *ökonomiſche Reiſe cet. Aus dem Engliſchen. Dritter Theil.* (v. praecedentium annorum indices ſcriptorum.)

Delle numeroſe morti dei bombini diſſ. academica del S. D. G. V. ZEVIANI. Verona. 4.

ZIMMER-

ZIMMERMANN de la dyſſenterie. Par Mr. L. DE VILLEBRVNE. à Paris. 12. (*Eſt verſio, v. comm. noſtr. Vol. XV. p. 609.*)

I. F. ZVCKERTS *Sendſchreiben*, V. TRAMPEL.

EIVSD. *Abhandlung von den Nahrungsmitteln. Berlin.* 8.

XXII.

Index ſcriptorum phyſico medicorum, quae anno 1776 prodierunt.

Philoſophical Tranſactions Vol. LXVI. (*vid. ſupra. p.* 444.)

Medical obſervations and inquiries Vol. V. (*v. ib.*)

Hiſtoire & mémoires de Paris. (*v. ib.*)

Mémoires préſentées. (*v. ib.*)

Kongl. Vetenſkapps Handlingar Vol. XXXVII. (*v. ibid.*)

Phyſiographiſka Salſkapets Handlingar Forſta deel. Stockholm. 8. c. f.

Verhandelingen te Roterdam. 2. Deel. Roterd. 4.

Verhandelingen door de Hollandſche Maatſchappye. (*v. ſupra.*)

Novi commentarii Petropolitani (*v. ſupra p.* 3.)

Berliniſche Sammlungen etc. (v. comm. noſtr. Vol. XXII. p. 307.)

Novi commentarii Gottingenſes (*v. ibid. Vol. XX. p.* 597.)

Mémoires & obſervations nouvelles par la Société économique de Berne. 1773. Seconde & derniere partie. à Berne.

Schrifften der Leipziger oeconomiſchen Geſellſchafft. für das Jahr 1776. *Friedrichsſtadt.* 8.

Oeconomiſche Nachrichten der patriotiſchen Geſellſchafft in Schleſien, 4. *Band. Breslau.* 4.

Sammlung von Beobachtungen aus der Arzneygelahrheit und Naturkunde. 5. *Band. Nördlingen.* 8.

Der philoſophiſche Arzt. 3tes Stück. Berlin und Leipzig. 8.

Beſchäfftigungen der Berliniſchen Geſellſchafft Naturforſchender Freunde. 2ter Band. Berlin 8.

Mediciniſche Bemerkungen und Unterſuchungen einer Geſellſchaft der Aerzte in London. Aus dem Engliſchen. Altenburg. 8.

Mediciniſche Kommentarien von einer Geſellſchafft der Aerzte zu Edinburg, 3. Bandes, 1. und 2. Stück. Altenburg. 8.

Auserleſene Abhandlungen aus den philoſophiſchen Transactionen (v. comm. noſtr. Vol. XXII. p. 563.)

Abhandlungen aus den Schrifften der Harlemer. (v. ſupra p. 347.)

Bibliotheca phyſico medica. Pars. I. Vratislau. 8.

Nouveau Dictionnaire raiſonné de Phyſique et des ſciences naturelles, contenant l'hiſtoire generale des animaux, des vegetaux, des mineraux et de tous les phenomenes de la nature; avec l'hiſtoire des ſciences phyſico mathématiques et de tout ce qui a rapport à la phyſique et à l'hiſtoire naturelle. Par une Societé des Phyſiciens. à Paris. Vol. II.

Naturgeſchichte der Vögel mit Merianiſchen Kupfern, 5. Abſchnitt. (v. comm. noſtr. Vol. XXI. p. 368.)

Unterricht in der Naturgeſchichte zum Gebrauch der Jugend. Breslau. 8.

Neuer Schauplatz der Natur von einer Geſellſchafft von Gelehrten, 2. Theil. Leipzig. 8.

Eſſais ſur l'hiſtoire naturelle de l'Isle de St. Dominique. à Paris. 8. Vol. I.

An exact relation of the famous Earth quake and eruption of mount Aetna, or mount Gibello. 12.

Syſtematiſches Verzeichniß der Schmetterlinge um Wien. (v. comm. noſtr. Vol. XXIII. p. 22.)

Onoma-

Onomatologia botanica completa. Franc. et Lipſ. Tom. VIII. 8.

Catalogus plantarum omnium iuxta ſyſtematis vegetabilium LINNAEI editionem XIII. in uſum horti botanici Pragenſis. Pragae. 8.

Die 3 Reiche der Natur. Pflanzenreichs 1. *Ausgabe. Nürnb.* 4. *m. K.* (Compilatus liber.)

Verzeichniß der Foſſilien, in dem zur allgemeinen Oekonomie gewidmeten Gebäude der Kayſerlich Königlich Thereſianiſchen Academie. Wien. 8.

Dictionaire mineralogique et hydrologique de la France contenant 1 la deſcription des mines, foſſiles, fleurs, cryſtaux, terres, ſables & cailloux qui ſ' y trouvent; l' art d' exploiter les mines, la fonte & la purification des metaux, leurs differens preparations chimiques, & les differens uſages pour lesquelles on peut les employer dans la medecine, l' art veterinaire, & les arts & metiers 2 l' hiſtoire naturelle de toutes les fontaines minerales du Royaume, leur analyſe chimique, une notice des maladies pour lesquelles elles peuvent convenir, avec quelques obſervations pratiques; on y a joint un *Gneumon Gallicus*, pour ſervir de ſuite au Dictionaire des plantes, arbres & arbuſtes de France, & au Dictionaire veterinaire & des animaux domeſtiques, & pour completer l' hiſtoire des productions naturelles & économiques du Royaume. 4. Vol. à Paris. 8.

Plan der hohen Cameralſchule, welche mit Churfürſtlicher Erlaubniß den 3. *May in Lautern iſt eröfnet worden. Lautern.* 8.

Verſuche die Landwirthſchafft betreffend, von einem Landwirthe, aus dem Engliſchen überſetzt. Leipzig. 8. *m. K.*

Anleitung für die Landleute über die Austrocknung allzunaſſer Güther, in ſo weit dieſelbe zur Beförderung der Fruchtbarkeit nöthig iſt. Zürch. 8.

Recueil de divers ouvrages relatifs à l' agriculture & à la médécine domeſtique & vétérinaire, ſçavoir 1) methode pour bien connoitre la nature de chaque eſpece des terres & les façons le plus ſures pour les rendre fertiles: 2) Pharmacopée des pauvres contenant les recettes les plus ſimples pour les differentes maladies: 3) Médécine des chevaux tirée des ecrits des meilleurs auteurs et confirmée par l' expérience, avec des obſervations ſur la clavelée des bêtes à laine. à Paris. 8.

Giornale d' agricultura Tom. XII. In Venezia.

Dizionario univerſale economico ruſtico, Vol. VII. Mayland. 8.

Neues Forſtmagazin 1. *Abtheil. Sammlung zerſtreuter Forſtſchrifften* 1. *Stück. Erfurt.* 8.

Beytrag zur Geſchichte der Rindviehſeuche in Hanöveriſchen. Nebſt 2 Briefen über die Lentiniſchen Pulver. Altenb. 8.

Recueil de deux ouvrages relatifs à la médécine vétérinaire, ſçavoir. 1) La médécine der bêtes à laine, avec pluſieurs obſervations ſur leurs maladies & les remedes pour les guerir. 2) La médécine des chevaux, tirée des ecrits des meilleurs auteurs & confirmée par l' expérience. à Paris. 12. c. fig.

Kenntniß derjenigen Pflanzen, die Mahlern etc. (v. comm. noſtr. Vol. XXII. p. 643.)

Pharmacopoea Edinburgenſis, additamentis aucta ab E. G. BALDINGER. Brem. 8.

Pharmacopoea pauperum. Holm. 8.

Pharmacopoea Suecica ad exemplar Holmienſe recuſa. Lipſ. et Altonae. 8. (*v. comm. noſtr. Vol.*

XXII.

XXII. p. 353. Idem liber Lipsiae hoc anno annotationibus Germanice prodiit.)

Oesterreichische Provinzial Pharmacopoe. Wien. 8.

Recueil de mémoires & d'observations sur la formation & sur la fabrication du Salpetre. à Paris. 8.

Essai sur la santé des filles nubiles. ibid. 12.

De natura cholericorum sive de vita, sanitate, forma moribus & morte illorum, quibus temperamentum cholericum tribui solet. Vienn. 8.

Der practische Landarzt. Eine medicinische Wochenschrifft, 1. und 2ter Theil. Mietau. 8.

Beschreibung des Bandwurms, nebst den Mitteln wieder denselben etc. Kempten. 4. m. K.

Abhandlung von dem Nutzen des Camphers und Kalomels in anhaltenden Fiebern. Altenburg. 8.

Methode eprouvée pour la rage. à Paris. 4.

Lettre d'un médecin de Paris à un medecin de Province sur le traitement de la rage. à St. Hubert. 4.

Practical remarks on West India diseases. Lond. 8.

The new method of curing diseases by inspecting the urine explained and practised by the German Doctor. ibid. 8.

An essay on the nature, causes and cure of the Rheumatism. ibid. 8.

Abhandlung von einer Siebenmonathlichen Misgeburth, welche zu Halle im Ianuar 1765, ohne Hals, Brust, Arme, Herz, Luftröhre, Lunge, Zwerchfell, Leber, Milz, Niere u. s. w. und äußerlich vollkommen ungestaltet zur Welt gekommen ist. Leipz. 8. m. K.

Cours d'accouchement en forme de catechisme en faveur des sages femmes & de ceux, qui veulent exercer cette partie de la médécine & de la chirurgie. à Paris. 12.

A letter to the Maſter, Wardens and Court of Aſſiſtants of the corporation of Surgeons etc. By a Member of the Corporation. Lond. 8.

Briefe über verſchiedene Gegenſtände der Arzneykunſt. Langenſalza. 8.

Die Hämorrhoiden, den Freunden dauerhaffter Geſundheit gewidmet. Berlin und Stettin. 8.

Lettre de Mr. * * ſur les moyens de transferer les cimetieres hors de l' enceinte de villes (ſ. l.) 8.

Reflexions ſur les ſepultures tans la ville de Lion. à Verſailles. 8. (*Abbas* SAUVAGES DE LA CROIX *eſt Auctor.*)

Avis du college des médecins de Lion ſur l' etabliſſement de cimetieres hors de la ville. ib. 8.

Obſervation ſur l' etabliſſement d' un cimetiere géneral hors de la ville de Lion. ib. 8.

Etat de médécine de chirurgie & de pharmacie en Europe pour l' année 1776. à Paris.

Aſſemblée publique de la Societé Royale des ſciences tenue dans la grande Sale le 2 Mars, 1776. à Montpellier. 4.

Gli uccelli di Sardegna. Saſſari.

The phyſical Friend, pointing out the ſymptoms of every diſtemper incident to Man with thoſe in every Stage of the diſeaſe and what they foreteel. By I. A. Lond. 12.

I. M. AEPLI *die ſichere Zurücklaſſung der Nachgeburth in beſtimmten Fällen mit Gründen und Erfahrungen erwieſen, und den Hebammen auf dem Lande gewidmet. Zürch.* 8.

IO. AIKIN *Beobachtung über den äuſſerlichen Gebrauch der Bleymittel, nebſt einigen allgemeinen Anmerkungen über die örtlichen Arzneyen. Nach der 2. Engliſchen Ausgabe überſezt. Altenburg.* 8.

Hiſtoire

Hiſtoire naturelle du Gnow, du Grand Gerbo et de l' Hippopotame. Par Mr. ALLAMAND, Prof. de l' Hiſt. Nat. à Leyde. à Amſterdam. 4to. c. f. (*Additamenta ad Hiſtoriae Naturalis Buffonianae editionem Amſtelodamenſem.*)

MATTH. FRANC. ALIX obſervationes chirurgicae, Faſc. II. ibid. 8.

Diſcours en forme de diſſertation ſur l' etat actuel des montagnes des Pyrenées & ſur les cauſes de leur degradation, prononcé Par Mr. D'ARCET. à Paris. 8.

FR. IOS. ARMBRVSTEN diſſ. inaug. felicem vteri poſt partum inuerſi repoſitionem. Argentor. 4.

Traité des maladies véneriennes. Traduit du latin de Mr. ASTRVC IVme edition revue & augmentée de remarques. Par Mr. LOVIS. à Paris. 12.

EIVSD. *Theoretiſch practiſche Abhandlung von den Frauenzimmerkrankheiten. Aus dem Franzöſiſchen überſetzt, und mit Anmerkungen begleitet, von* L. F. OTTO, 5. *und* 6*ter Theil. Dreßden.* 8. (v. comm. noſtr. Vol. XIV. p. 350.)

Hiſtoire des plantes de la Guiane françoiſe, rangées ſuivant la methode ſexuelle; avec pluſieurs mémoires ſur differens objets intéreſſans, relatifs à la culture & au commerce de la Guiane françoiſe, & une notice des Plantes de l' Isle de France; ouvrage orné de près de 400 planches, graveés en taille douce, ou ſont repréſenteés des plantes qui n' ont point encore decrites ni gravées, ou qui ne l' ont été qu' inparfaitement. Par Mr. FUSE'E AUBLET. 4. Vol. 4to. à Londres.

L. AUENBRUGGER experimentum naſcens de remedio ſpecifico ſub ſigno ſpecifico in mania virorum. Vienn. 8.

ERN. GODOFR. BALDINGER diſſ. exhibens obſeruationes medico practicas et chirurgicas. Reſp. *Io. Fr. Nev.* Gotting. 4.

EIVSD. progr. ſiſtens illuſtrationem malignitatis in morbis ex mente HIPPOCRATIS per recentiorum irritabilitatem et ſenſibilitatem. ibid. 4.

Sylloge opuſculorum ſelectiorum argumenti medico practici collegit et edidit E. G. BALDINGER. Vol. I. ibid. 8.

EIVSD. *Magazin vor Aerzte*, 4. *Stück. Leipzig.* 8.

Catalogo delle Piante, chè naſcono ſpontaneamente intorno alla Città di Siena, coll' aggiunta d'altro Catalogo dei Corpi marini foſſili, che ſi trovano in detto luogo. di BARTALINI. Siena. 4.

Obſervations ſur l' air. Par Mr. BARTHELLET. à Paris. 8.

Principes ſur l' art d' accoucher, par demandes & par reponſes en faveur des ſages femmes de Province. Par Mr. I. L. BAUDELOCHE. ib. 12.

I. G. BAVMER diſſ. de liquoris amnii natura et indole. Reſp. *I. P. Hettler.* Gieſſ. 4.

EIVSD. progr. de placentarum uterinarum in molas veſicarias mutatione obſeruationes ſiſtens. ibid. 4.

EIVSD. diſſ. de emproſthotono. ib. 4.

EIVSD. progr. de exſtaſeos et catalepſeos differentia. ib. 4.

EIVSD. diſſ. de vera catalepſeos notione ac rationali curatione. ib. 4.

IO. BECKMANNS *phyſicaliſch ökonomiſche Bibliothek*, 6. *Band.* 7. *Band*, 1. 2. 3*tes Stück. Göttingen.* 8.

L. BELTZ diſſ. de ſexu ſequiori. ibid. 4.

Abrégé de l' art d' accoucher à l' uſage des accouchemens de ſâges femmes & des meres de famille de Montbelliard. Par Mr. BERDOT fils, à Paris. 8.

TORB.

TORB. BERGMANN afhandling om Bitter-Selzer-Spa-och Pyrmonter-Vatters råtta hallt och tilredning genom konst; öfversedd och tilökt. Upsal. 8. c. f.

EIVSD. diss. de acido sacchari. Resp. *Io. Afzelio Arvidsson.* ibid. 8.

I. C. W. BEZOLD diss. historias morborum nuper obseruatorum eorumque causas et curationes continens. Ien. 4.

Der Familien Arzt und der Arzt der Gelehrten, von I. D. F. VON BIENVILLE. *Strasburg.* 8.

BLVMENBACH de generis humani varietate. (*v. supra p.* 14.)

GEORG. RVDOLPH. BOEHMER diss. I. de vegetabilium collectione, virtutis causa. Resp. *Chph. Frid. August. Kallenbach.* Vitemb. 4.

EIVSD. progr. de iusto foenisecii tempore. ib. 4.

EIVSD. progr. de optimo messis tempore. ib. 4.

EIVSD. progr. de dubia fungorum collectione. ib. 4.

PHIL. ADOLPH. BOEHMER diss. inaug. de affectibus gravidis praecipue familiaribus. Resp. et Auct. *Alex. Iacob. Gohlsson.* Hal. 4.

EIVSD. diss. inaug. de cruditatibus ac impuritatibus primarum viarum. Resp. *C. G. Scellhaff.* ibid. 4.

EIVSD. diss. inaug. de nutritione solidorum in sanis. Resp. *E. B. Schmidt.* ibid. 4.

EIVSD. diss. inaug. de congruo fasciarum in tumoribus pedum vsu. Resp. *I. R. Ticlemann.* ibid. 4.

EIVSD. diss. inaug. sistens brevem medicinae sciagraphiam. Resp. *C. F. Uden.* ib. 4.

L. F. BOERNERS *practisches Werck von der Onanie.* 2 *Theile*, 2*te verbesserte mit Anmerkungen und*

 neuen

neuen Erfahrungen vermehrte Auflage. Leipz. 8.

G. D. BÖSSELS *Grundlegung zur Hebammenkunst, vor die Wehemütter und vor Frauen die Wehemütter werden und sich unterweisen lassen wollen, wie auch vor die Schwangern, gebährende und entbundene Frauen, nebst einem Anhange von Hebammeneyde aufs neue zum Druck befördert, von D.* I. G. SONTAG. *Leipzig.* 8.

I. B. BOHADSCH *Beschreibung einiger minder bekannten Seethiere und ihrer Eigenschaften, nebst einigen Kupfern. Aus dem Lateinischen übersetzt. Mit einigen Anmerkungen, von* NATH. GOTTFR. LESKE. *Dresden.* 4.

P. BOVNDER diss. novam methodum removendi a partu omnia, quae praeuideri possunt, obstacula sistens. Argentor. 4.

Beschreibung eines neuen Verfahrens das aufgelaufene Vieh durch den Stich zu heilen, von F. M. F. BVWINGHAVSEN *von Wellmerode. Stutgard.* 8.

Recherches sur les maladies chroniques, leurs rapports avec les maladies aigues, leur periode, leur nature & sur la maniere dont on les traite aux eaux minerales de Bareges & des autres sources de l'Aquitaine. Par Mr. ANTOINE DE BORDEU. Tom. I. à Paris.

C. E. BORNEMANNS *Versuch einer systematischen Abhandlung von Kohlen. Göttingen.* 8. *m. K.*

VON BORN *Abhandlung einer privat Gesellschafft in Böhmen.* (v. comm. nostr. Vol. XXII. p. 52.)

Travels through the Bannat of Temeswar Transyluania and Hungary, in the Year 1770. Described in a Series of Letters to Prof. FERBER on the mines and mountains of these different Countries. By Baron IGNAT. BORN. To which is added IOHN IAMES FERBERS mineralogical Histo-

History of Bohemia. Transl. from the Germ. By R. E. RASPE. Lond. 8. (*Est versio epistolarum, quas in comm. nostr. Vol. XX. p. 496. indicavimus.*)

ERN. GOTTL. BOSE diss. inaug. de vesicatoriis recte vtendis. Resp. et Auct. *Benj. Frid. Quaas.* Lips. 4.

EIVSD. progr. inaug. coalitus viscerum ventris historiam continens. ibid. 4.

EIVSD. progr. inaug. de praeternaturali pilorum proventu. ibid. 4.

EIVSD. progr. de hepate rupto. ibid. 4.

CAR. FRANC. BOVRBIER diss. inaug. de necessitate et vtilitate eam, in fracturis et luxationibus complicatis, ossis portionem serra discindendi, quae alterius repositioni obnititur. Argentor. 4.

Abregé de l' art des accouchemens cet. Nouvelle edition par Mdme le BOVRSIER DE COUDRAY. à Paris. 8. c. f.

T. BOVDLER diss. inaug. de febrium intermittentium natura et indole. Edinb. 8.

Introduction à l' histoire naturelle et à la Geographie physique de l' Espagne, traduite de l' original Espagnol de Mr. BOULES.

L. BROTHERSON diss. inaug. de vtero et inflammatione eiusdem. Edinb. 8.

W. BROWERIGGS *Kunst Küchensalz zu bereiten, wie es heut zu Tage in den meisten Ländern gewöhnlich ist, nebst verschiedenen vorgeschlagenen Verbesserungen, durch* F. W. HEVN. *Leipz.* 8.

Traité theorique sur les maladies épidémiques dans lequel on examine, s' il est possible de les prévoir, & quels seroient les moyens de les prévenir & d' en arreter les progres? Ouvrage, qui a été couronné en Novembre 1772. par la Faculté de Médecine de Paris, & auquel on a depuis ajouté quelques vues relatives à la Pratique. Par Mr.

Mr. LE BRUN. Docteur en Médecine. à Paris. 8.

Entwurf eines Landwirthschafftscalenders, über die jeden Monat vorfallenden vornehmsten Haushaltungsverrichtungen, nach allgemeinen Grundsätzen und mit einigen practischen Anmerkungen. Auf Veranlassung der Leipziger ökonomischen Societät und von einem Mitglied derselben MICH. GOTTL. BVCHER. *3te verbesserte Auflage. Leipzig.* 8.

BVCHOLZ *chymische Versuche.* (v. comm. nostr. Vol. XXII. p. 673.)

Médécine moderne, ou remedes nouveaux & autres, récemment usités pour le traitement des maladies le plus desesperées et les plus funestes à l' humanité. Par Mr. BVCHOZ. à Paris. 8. c. f.

A. H. F. BVDDEVS diss. inaug. de cataracta, depressionem lentis vna cum capsula plerumque praeferendam esse extractioni. Ien. 4.

HIER. IOS. BVGNICOVRT diss. de affectu catharrali epidemico anni 1775, quem Galli appellant, *la Grippe.* Monspel. 4.

Histoire naturelle, générale et particuliere, servant de suite à la theorie de la terre et l' introduction à l' histoire des mineraux. Par Mr. de BVFFON Supplement partie experimentale. Tom. III. à Paris. 12.

EIVSD. *Naturgeschichte der Vögel. Aus dem Französischen mit Anmerkungen und Zusätzen, von D.* MARTINI, *4ter Theil. Berlin.* 8.

EIVSD. *Nuturgeschichte der vierfüßigen Thiere mit Vermehrungen. Aus dem Französischen. 4. Band. ibid.* 8.

Aufrichtiger Unterricht von der Tödtlichkeit der Wunden, für neu angehende Aerzte und Wundärzte, wie sie sich vor, in und nach den legalen Besichtigungen todter

todter Körper zu verhalten haben, von L. G. BÜTTNER. *Königsberg.* 4.

Flora Parisienſis ou Deſcriptions & figures de toutes les plantes, qui croiſſent aux enuirons de Paris; avec leurs differens noms, les claſſes, ordres & genres, qui leur conviennent, rangés ſuivant la methode ſexuelle de Mr. de LINNE'; leurs parties caracteriſtiques, leurs propriétés, leurs vertus & leurs doſes d' uſage en médécine, ſuivant les demonſtrations de botanique, qui ſe font au jardin du Roi. Par Mr. BULLIARD. à Paris. 8. c. f.

CAELS de Belgii plantis. (*v. comm. noſtr. Vol. XXII. p. 571.*)

M. A. CALDANI inſtitutiones pathologicae. Editio retractatior. Paduae. 8.

Betrachtungen über einige Gegenſtände aus der Geburthshülfe, über die Erziehung der Kinder, und Urſachen der verſchiedenen Brüche, bey neugebohrnen Kindern, von P. CAMPER. *Aus dem Holländiſchen, 2 Theile. Leipzig.* 8. *m. K.*

A. CANESTRINI monita medico politica ad non paucos eosque potiſſimum habitatores ruris. (Caſchau.)

Bibliotheque litteraire hiſtorique & critique de la médécine ancienne & moderne, contenant l' hiſtoire des médécins de tous les ſiecles & de celui, ou nous vivons etc. Par Mr. IOS. FRANC. CARRERE. à Paris. 4. Tomes II.

EIVSD. médécin miniſtre de la nature ou recherches & obſeruations ſur les pepaſme ou coction pathologique. à Amſterdam.

I. CARSEN diſſ. inaug. de cantharidum operatione et vſu. Edinb. 8.

FR. AVG. CARTHEVSERS *Abhandlung von Auerbacher Mineral Waſſer. Gieſsen.* 8.

Betrach-

Betrachtungen über das Verfahren den Urin aus der Blase zu ziehen, nebst Beschreibung eines besondern Instruments, mit welchem man sicher denjenigen Urin abziehet, welcher mit dem Catheter nicht abgeführt werden kann, von ALEXANDER CELLAI. *Aus den Italiänschen übersetzt*, von I. D. HOMBERG, *2te Auflage, die mit einem Anhange und mit einer Kupfertafel, auf welcher die verbesserte Pumpe zu sehen, vermehrt ist. Breslau.* 8.

An account of the weather and diseases of south Carolina. By LIONEL CHALMERS. Lond. 8.

Travels in Greece: or an account of a tour made at te expence of the Society of Dilettanti. By RICH. CHANDLER. ibid. 4.

* * DE LA CHAPELLE *Anweisung, wie man das Schinneblend oder den so genannten Scaphander verfertigen und brauchen solle. Aus dem Französischen übersetzt. Warschau.* 8. *m. K.*

WERN. DE LA CHENAL diss. sistens obseruationes botanico medicas. Resp. *Dan. Wolleb.* Basil. 4.

CHENOT *von der Pest. Aus den Lateinischen*, von I. W. SCHWEIGERT. *Dreßden.* 8. (v. comm. nostr. Vol. XVI. p. 683.)

Obseruations upon the shoeing of horses: together with a new inquiry into the causes of diseases in the teet of horses in two parts. Part. I. upon the shoeing of horses. Part. II. upon the diseases of the teet. By I. CLARK Farrier. London. 8.

I. H. E. CLASSEN diss. inaug. de restauratione emaciatorum. Duisb. 4.

GEORG. CLEGHORNS *Beobachtungen über die epidemischen Krankheiten, die von Iahr* 1744 *bis* 1749 *in Minorca geherrscht. Nebst einer Einleitung, welche eine kurze Nachricht von dem Clima, den Landesproducten, den Einwohnern und von dem*

auf

auf der Insel herschenden epidemischen Krankheiten enthält. Aus dem Englischen übersetzt, v. IO. CHRIST. GOTTLIEB ACKERMANN. *Gotha.* 8.

IO. COLBATSH *Abhandlung von den Misteln und dessen Krafft wider die Epilepsie, mit Anmerkungen und Zusätzen eines deutschen Arztes. Aus den Englischen übersetzt. Altenb.* 8.

COLLINI voyage (*v. comm. nostr. Vol. XXII. p.* 252.)

Histoire de l' inoculation. Par Mr. DE LA CONDAMINE. à Avignon & à Paris. 12.

Elements of conchology, or an introduction to te Knowledge of shells. By EMAN. MENDEZ DA COSTA. Lond. 8. c. f.

I. A. CRAMERS *Anfangsgründe der Metallurgie, 2ter Theil. Blanckenb. und Quedlinb. fol.*

IO. GOTTLIEB DAEHNE epist. gratul. de medicina HOMERI. Lips. 4.

Entwurf des verbesserten Unterrichts in den Künsten und Wissenschafften auf der Königlichen Academie zu Greifswalde. Auf höhere Befehle abgefaßt, durch IOH. CARL DAEHNERT. *Greifswald.* 4.

C. F. DANIELS *Sammlung medicinischer Gutachten und Zeugnisse, samt einer Abhandlung über eine besondere Mißgeburth*, (v. hunc librum paulo ante a nobis indicatum.)

DARIES de amygdalis et oleo aethereo, (*v. comm. nostr. Vol. XXII. p.* 358.)

F. B. DARSSES diss. inaug. de hydrargyri usu in lue venerea. Monspel. 4.

Observations sur les maladies des Negres, leurs causes, leur traitement & les moyens de les prevenir. Par Mr. DAZOLLE. à Paris. 8.

Observations on wounds of the head. With a particular enquiry into the parts principally affected in those who die in consequence of such injuries. By WILL. DEASE. Dublin. 8.

I. C. C.

I. C. C. DEHNE diſſ. inaug. de praeparatione tincturae antimonii acris concentratae. Helmeſtad. 4.
DELIVS primae lineae ſemiologiae pathologicae. (*v. ſupra. p.* 510.)
P. DEMETRIUS ep. qua defenditur GALENUS adverſus VESALIVM. Lipſ. 4.
Thoughts on general and partial inoculations cet. By THOM. DIMSDALE. Lond. 8.
W. VAN DOEVEREN *Abhandlung von den Würmern in den Gedärmen des menſchlichen Körpers. Aus dem Lateiniſchen überſetzt und mit Zuſätzen vermehrt, von* T. T. WEICHARDT *nebſt einer Vorrede, von D.* C. C. KRAVSE. *Leipzig.* 8.
D. DORSEY diſſ. inaug. de chloroſi. Edinb. 8.
L. M. A. DOUVILLE diſſ. inaug. de febre. Monſpel. 4.
HENR. FRANC. LE DRAN *Abhandlung von der Cur der Schuſswunden. Aus dem Franzöſiſchen. Nürnberg* .8.
W. DRESKY diſſ. inaug. de valeriana officinali LINNAEI. Erlang. 4.
P. DVGVD diſſ. inaug. de cauſis caloris animalium. Edimb. 8.
Mémoire ſur les diſſolvans de la pierre avec quelques problémes de chymie. Par Mr. DVHAVME. à Londres. 8.
EIVSD. traité de la petite verole, tiré des commentaires de GERH. VAN SWIETEN ſur les aphorismes DE BOERHAAVE, avec la methode curative de Mr. DE HAEN. à Paris. 12.
Medical commentaries. By AND. DVNCAN. London. 8.
IO. LVDOV. DVNCKER de vomitu cruento. Lipſ. 4.
La theorie du chirurgien, ou anatomie générale & particuliere au corps humain; avec des obſervations chirurgicales ſur chaque partie. Par Mr. DVRAND. à Paris. 8. Vol. 2.

Elements

Elements of foſſilogy or an arrangement of foſſils into claſſes, orders, genera and ſpecies, with their characters. By GEORG. EDWARDS Eſq. Lond. 8.

FR. W. EHMICKE diſſ. inaug. de tremore ſymptomatico. Hal. 4.

De cauſis phaenomenorum, quae obſervantur in progreſſione morborum epidemicorum, lente progredientium, praeſertim peſtilentiae hominum et luis bouinae atque inde naſcente notabili aliquo genere nouorum prophylacticorum, Auctore C. A. EICHELBERG. Nymagen. 8.

The Gardeners pocket calendar. By THOMAS ELLIS. Lond. 8. (*Minori et commodiori forma hic liber, quam alii ſimiles prodiit et continet multa ex ipſa Auctoris experientia ad hortum colendum ſcitu neceſſaria.*)

Geſchichte des Thees und Coffees. Aus dem Engliſchen, der Herren IOHN COACKLEY LETTSOM *und* IOHN ELLIS *überſetzt, und mit einigen Zuſätzen vermehrt. Leipzig.* 8. *m. K.*

FRANC. IOSEPH. ENGELHARDT diſſ. ſiſtens effectus aquae communis. Vindob. 8.

Phyſicaliſch chemiſche Abhandlungen, von IOH. CHRIST. POLYC. ERXLEBEN. I. *Band. Leipzig.* 8.

EIVSD. *phyſicaliſche Bibliothek,* 3. *Band,* 3. *Stück. Göttingen.* 8.

IO. FRID. ESCHENBACH ep. gratulat. de anatome Aegyptiorum. Lipſ. 4.

EIVSD. diatribe epiſtolaris nectariorum vſum exhibens. ibid. 4.

CHRIST. GOTTH. ESCHENBACH epiſt. gratulat. de glandularum in chylum actione. ib. 4.

Die Schmetterlinge in Abbildungen nach der Natur, mit Beſchreibungen von E. I. L. ESPER. *Erlang.* 8.

 (Simi-

(Simili consilio, eademque instituti ratione, qua SCHREBERI de mammalibus liber conscriptus est, hic ornatur.)

Tracts on medical subjects. By CHARLES ESTA. Lond. 4.

FABER V. GRUNER.

Recherches sur la nature de l' homme, consideré dans l' etat de santé & dans l' etat de maladie. Par Mr. FABRE. à Paris. 8.

P. L. FABRICIVS *von der Kunst zu zergliedern. Nach der 2ten vermehrten Auflage, aus dem Lateinischen übersetzt, und mit eingeschalteten Stellen aus* LYSERS cultro anatomico *vermehrt, von* L. F. SCHROEDER. *Kopenhagen.* 8.

PHIL. CONR. FABRICII. enumeratio methodica plantarum horti Helmstadiensis. Helmstad. 8. (*Est haec tertia editio aucta et posthuma secundam vide in comm. nostr. Vol. XI. p.* 664.)

A treatise on the medical qualities of mercury in three parts cet. By FALK. (*Hunc librum in hoc ipso commentariorum volumine indicauimus.*)

An essay on the water commonly used in diet at bath. By W. FALCONER. Lond. 8.

ANT. FANTINI memoria epistolare sopra l' epizootia bovina scoperlosi ultimamente in alcuni tuoghi della Dalmatia. Modena. 8.

S. FARR *Untersuchung ob es wohl sey bey der Schwindsucht Blut zu lassen. Frankf. und Leipz.* 8.

Bewährtes Mittel den verborgnen und ofnen Krebs aus dem Grunde zu heilen, von WILH. REINH. LEFEBURE. *Aus dem Französischen übersetzt, von* G. A. IVNKER. *ibid.* 8.

Bergmännische Nachrichten von den mineralischen merkwürdigsten Gegenden, der Herzoglich Zweybrück. Churpfälzischen Wild - und Rheingräflichen und Naßauischen Länder, von FERBERN. *Mietau.* 8. *m. K.*

Lettres

Lettres ſur la mineralogie & ſur divers autres objets de l' hiſtoire naturelle de l' Italie, écrites par Mr. FERBER a Mr. DE BORN. Ouvrage traduit de l' Allemande, enrichi des notes & d' obſervations cet. à Strasbourg. 8. (*Librum autographum recenſuimus in comm. noſtr. Vol. XX. p. 496.*)

FERMIN *Abhandlung von der Surinamiſchen Kröte, oder Pipa, überſetzt und vermehrt von* I. A. E. GÖZE. *Braunſchweig.* 8.

VINCENT. FERRARINI diſſ. de rachitide. Ferrar. 8.

I. B. VON FISCHER *Abhandlung vom hohen Alter des Menſchen, den Stufen, Krankheiten deſſelben, und den Mitteln zu denſelben zu gelangen. Aus dem Lateiniſchen mit Vermehrungen herausgegeben, von* T. T. WEICHARDT. *Leipz.* 8.

IOH. GOTTFR. FLEMMING ſpec. inaug. de atonia vteri. Lipſ. 4.

Recherches phyſiques ſur la nature de l' air nitreux & de l' air dephlogiſtique. Par Mr. FELIX FONTANA. à Florence. 8.

FORSKAEL icones rerum naturalium cet. (*v. comm. noſtr. Vol. XXII. p. 503. ibi et reliqua Forskäliana reperiuntur.*)

FORSTEN de cantharidibus (*v. ibid. p. 675.*)

A voyage round the world in his Britannic Majeſty's ſloop reſolution etc. By GEORG. FORSTER. Lond. 4.

Characteres generum plantarum, quas in itinere ad inſulas maris Auſtralis collegerunt, deſcripſerunt, delinearunt annis 1772 – 1775. I. R. et GEORG. FORSTER. 4.

I. R. FORSTER de byſſo antiquorum. Londin. 8.

HENR. FOUQUET duodecim quaeſtiones medicae. Monſpel. 4.

I. P. FRANKEN ep. invitat. ad eruditos de communicandis, quae ad politicam medicam ſpectant, principum et legislatorum decretis. Manhem. 8.

Fiſteen minutes inſtructions to every one who wiſhes for a thorough cure of the venereal diſeaſe in any of its ſtages. By G. FRENCH. Lond. 12.

F. A. GALLISCH ep. de ARISTOTELE rei naturalis ſcriptore Lipſ. 4.

Detail de la nouvelle direction du bureau des nourices de Paris deux conſultations medico-legales relatives à cet objet, & la reponſe de la Faculté de Médecine de Paris à M. M. les adminiſtrateurs de l' hôpital d' Aix en Provence, concernant la nourriture & le traitement des enfans trouvés malades, par I. T. GARDANE. à Paris. 12.

G. M. GATTENHOF diſſ. inaug. ſiſtens frigoris febrilis examen. Reſp. *Io. Conr. Tremelius.* Heidelb. 4.

H. D. GAUBII Sermones II. Academici de regimine mentis, quod medicorum eſt. Acceſſit A. KAAW BOERHAAVE ſermo Academicus de iis, quae virum medicum perficiunt et exornant. Edit. III. prioribus accuratior. Argentor. 8.

DE GEER *Abhandlung zur Geſchichte der Inſeckten,* I. *Band. Leipz.* 8. (v. comm. noſtr. Vol. XIX. p. 671.)

IO. CARL. GEHLER diſſ. 1ma de plumbo eiusque in corpus humanum vi medicamentoſa varia. Reſp. *Io. Godofr. Werchau.* Lipſ. 4.

EIVSD. diſſ. inaug. de eclampſia parientium morbo gravi quidem, neque adeo funeſto. Sectio prior pathologica. Reſp. *Io. Gotth. Gutſch.* ibid. 4.

C. E. GELLERTS *Anfangsgründe zur metallurgiſchen Chymie, in einem theoretiſch und practiſchen Theile, zwote und verbeſſerte Auflage. Leipzig.* 8. *m. K.*

(Idem

(Idem liber eodem anno Londini in octavo in Anglicam verſus eſt linguam.)

Analyſe des eaux minerales. à Paris. 8.

Traité de la fonte des mines, par le feu du charbon de terre, ou traité de la conſtruction & uſage des fourneaux propres à la fonte & affinage des métaux & mineraux par le feu du charbon de terre, avec la maniere de rendre le charbon prope aux mêmes uſages aux quelles on employe le charbon de bois. Par Mr. DE GENSANE. Tom. II. à Paris. 4.

EIVSD. Hiſtoire naturelle de la province Languedoc. Partie minéralogique & géoponique, avec un réglement inſtructif ſur la maniere d' employer les mines de charbon de terre; le tout publié par ordre des états de nos ſeigneurs de cette province. Tom. I. à Montpellier. 8.

Sammlungen von Beobachtungen aus der Arzneygelahrheit und der Naturkunde, von I. A. P. GESNER. *Nördlingen.* 8.

IMMAN. GOTTL. GERDESSEN ep. continens coniecturas nonnullas de liquore amnii Lipſ. 4.

GERHARDS *Beyträge zur Chymie und Geſchichte des Mineralreichs, 2ter Theil. Berlin.* 8. *mit K.* Priorem partem v. in comm. noſtr. Vol. XXI. p. 58.

GISEKE *Abhandlungen und Beobachtungen aus der Arzeneygelahrheit*, (v. ibid. Vol. XXII. p. 131.)

Phyſicaliſche Bewegungsgründe, die es wahrſcheinlich und glaublich machen, daß bey der Hennebergiſchen Berg und Handelsſtadt Suhla, ein unterirdiſcher großer Schatz von Steinſalz verborgen liege, ſamt unmaßgeblichen Vorſchlägen, wie ſolcher Schatz ſchicklich aufzuſuchen, und der gefundene ſodann wohl genutzet werden kann, von I. F. GLASER. *Leipzig.* 8.

GMELIN *Geschichte der Giffte*, 1. *Theil.* (v. comm nostr. Vol. XXII. p. 427. vbi et reliqua Cl. Auctoris de venenis scripta legi possunt.)

A survey of experimental-Philosophy, considered in its present state of improvement. Illustrated with cuts. By OLIVER GOLDSCHMIDT. Lond. 8. Vol. 2.

SAM. GRAHAM diss. inaug. de gonorrhoea virulenta. Edinb. 8.

A short account of the present epidemic cough and fever in a letter to D. DE LA COUR at Bath. By W. GRANT. Lond. 8.

EIVSD. essay on the pestilential fever of SYDENHAM commonly called the Gool, Hospital, Shipp, and Camp fever. ibid. 8.

H. GRAU diss. inaug. de ascite. Duisb. 4.

P. B. C. GRAUMANN diss. obseruationes physico medicas et sententias continens. Büzov. 4.

Practical observations on the cure of hectic and slow fevers and the pulmonary consumption: to which is added a method of treating several kinds of internal haemorrhages. By MOSES GRIFFITH. Lond. 8.

Observations sur les epizooties contagieuses particulierement sur celle, qui a regné en Champagne présentées à l'Academie Royale des Sciences. Par Mr. GRIGNON. à Londres et à Paris.

Musei Grilliani catalogus continens praestantissima, rarissima pretiosissima omnis generis fossilia cet. Auctore ANT. GRILL. Latine et Hollandice. Amstelod. 8.

CHRIST. GODOFR. GRVNER diss. de fortuna et prudentia medica. Resp. *I. H. Lucas.* Ien. 4.

EIVSD. progr. sistens specimen correctionum Galenicarum a C. HOFFMANNO olim conscriptarum. Ien. 4.

I. I. REISKE et I. E. FABRI opuſcula medica ex monimentis Arabum et Ebraeorum iterum recenſuit, praefatus eſt, vitam Auctorum indicemque rerum adiecit CHRIST. GODOFR. GRVNER, Hal. 8.

I. E. T. GVERICKE diſſ. de ſulphure antimonii aurato liquido. Erford. 4.

I. C. M. G. DE GVINARD diſſ. de irritabilitate. Monſpel. 4.

I. W. GVLBRANDT de ſanguifluxu vterino. Haſn. et Lipſ. 8.

A. C. F. GVNDRAMM diſſ. de catalepſi. Helmſt. 4.

IO. GOTTLOB HAASE diſſ. inaug. de abſceſſibus hepatis. Reſp. *Io. Sam. Lieberkühn.* Lipſ. 4.

A. DE HAEN de miraculis liber. Franc. et Lipſ. 8.

ALB. DE HALLER bibliotheca medicinae practicae, Tom. I. Bern. 4.

EIVSD. bibliotheca anatomica. Tom. II. Bern. 4.

EIVSD. *Anfangsgründe der Phyſiologie des menſchlichen Körpers, 8ter und letzter Theil etc. Berlin und Leipzig.* 8.

HAMILTON Campi Phlegraei cet. (*v. comm. noſtr. Vol. XXII. p.* 599.)

An examination of the Mr. IOHN WESLEY primitive phyſic etc. By W. HAWES. Lond. 8.

Beyträge zu den Verſuchen, welche mit künſtlichen Magneten in verſchiedenen Krankheiten angeſtellet worden, von D. IO. AVG. HEINSIVS. *Leipzig.* 8.

IO. FRID. HENCKELS *Abhandlung über die Fuſsgeburten, worinnen eine Hebamme groſse Geſchicklichkeit beſitzen muſs. Berlin.* 8.

EIVSD. *Abhandlungen der chirurgiſchen Operationen. 8tes und letztes Stück. ib.* 8.

PHIL. GABRIEL HENSLERS *Beytrag zur Geſchichte des Lebens, und der Fortpflanzung der Menſchen auf dem Lande. Wien.* 8.

Diſſertation ſur la nature du froid, avec des preuves fondées ſur de nouvelles experiences chymiques. Par Mr. HERKENROTH. à Paris. 12.

AD. NIETZKY diſſ. inaug. caſum notabilem febris malignae continens. Reſp. *G. E. Heydrich.* Hal. 4.

W. HILLARY'S *Beobachtungen über die Veränderungen der Lufft, und die damit verbundenen epidemiſchen Krankheiten auf der Inſul Barbados. Aus dem Engliſchen überſetzt, nach der 2ten Ausgabe, nebſt Vorrede und Anmerkungen, von* I. L. G. ACKERMANN. *Leipzig.* 8.

I. HIPPOLYT DE CHANDON diſp. Ergo in omni partu praegnantis vitam ſervare poterit obſtetricans expertus. Monſp. 4.

I. HIRSCH diſſ. de opii modo operandi in mitigandis doloribus. Hal. 4.

F. C. G. HOEFER diſſ. de natura arthritica. Helmſtad. 4.

I. L. HOFFMANNS *Anhang zum erſten Theile, von den Pocken, worinn die angegebene Urſache von der Aſſimilation der anſteckenden Fiebermaterie, ferner erwieſen, und die Exiſtenz der Pockendrüſen außer allen Zweifel geſetzt wird. Nebſt* 1. *Kupfer. Münſter.* 8.

I. R. S. HOLDEFREVND *von Keuchhuſten der Kinder. ibid.* 8.

EIVSD. *Erzählungen merkwürdiger Krankengeſchichten. Braunſchweig und Wolfenbüttel.* 8.

Agenda de ſanté ou nouveau recueil portatif des plantes, arbres & arbuſtes tant de la France que des pays etrangers rangées non ſous leur ordre alphabetique, mais ſous celui des maladies qu' elles concernent. Par Mr. A. HONCRE. à Paris. 12.

Mémoire ſur les diſſolutions de la pierre avec problémes de chimie. Par Mr. HUAULME. ibid. 4.

HÜB-

HÜBNERS *Natur etc. Lexicon.* (v. comm. noſtr. Vol. XXII. p. 160.)

I. W. L. VON HÜBSCH *Vorſchläge die jetzt herrſchende Hornviehſeuche zu verhindern. Frankf. am Mayn und Cölln.* 8.

Every Woman Her Own Phyſician: or, the Lady's Medical Aſſiſtant. Containing the Hiſtory and cure of the various diſeaſes incident to woman and children. By A. HVME, M. D. Lond. 8.

G. L. HVRLEBVSCH diſſ. de zinco eiusque vſu. Helmſt. 4.

Nachricht von dem Entſtehen des Schwammes in den Gebäuden, und von dem ſicherſten Mittel, ſelbigen zu verhüten, dem Publico zum Beſten mitgetheilet, von I. L. HVTH. *Halberſtadt.* 8.

IOSEPH. IACQVEREZ diſſ. inaug. de partu quodam naturali laborioſo propter gangraenam in vtero praeexiſtentem et rupturam. Argentor. 4.

G. F. IAEGERSCHMIDTS *Unterricht, für die Hebammen in den Badiſchen Landen, 2ter Theil, welcher die Verpflegung der Schwangern, Kindbetterinnen und Kinder enthält. Fortgeſetzt von* C. L. SCHWEIKHARD. *Carlsruhe.* 8.

WOLFGANG. IVL. IOACH. IAN de materiae nerveae ſecretione. Erlang. 4.

IANINS *Abhandlungen und Betrachtungen über das Auge und deſſen Krankheiten. Berlin.* 8. (Huius libri alibi mentionem fecimus. v. comm. noſtr. Vol. XIX. p. 238.)

A generic and ſpecific deſcription ob Britiſh plants translated from the genera et ſpecies plantarum of the celebrated LINNAEVS. To which is prefixed an etymological dictionary explaining the claſſes, orders and principal genera. With notes and obſervations. By IAMES IENKINSON. Lond. 8.

Eight anatomical Tables of the human Body, containing the principal parts of the Skeletons and Muſcles repreſented in the large Tables of ALBINVS. By IOHN INNES. Edinb. 4.

EIVSD. ſhort deſcription of the muſcles etc. ib. 8. min. (*Imitatur* DOUGLASSII *myographiam additis obſeruationibus recentiorum anatomicorum.*)

I. IOHNSTON diſſ. de Phlegmaſiis. Edinb. 8.

I. H. G. VON IVSTI *gekrönte Abhandlung über die Frage, wie die Kupfererze mit Erſpahrung der Zeit und der Kohlen auf den Kupferhütten beſſer bearbeitet werden können, nebſt einigen andern kleinen Schrifften, die Chymie und Berghüttenſachen betreffend. Leipzig.* 8.

Anfangsgründe der bürgerlichen Baukunſt für Landleute, nebſt einer kurzen Anzeige die Gewitter abzuleiten, von IO. CHRIST. FRID. KEFERSTEIN. *ibid.* 8. *m. K.*

Beurtheilung eines Beweiſes vor die Immaterialität der Seele, aus der Medecin, von I. C. KEMME. *Halle.* 8.

I. G. KERN *vom Schneckenſteine oder dem Sächſiſchen Topas-Felſen zum erſtenmale herausgegeben und mit Anmerkungen vermehrt, von* I. H. VON BORN. *Prag.* 4. *m. K.*

I. C. KERSTENS progr. de gangraena a decubitu optimaque eam praecavendi et depellendi methodo. Kiliae. 4.

EIVSD. diſſ. de bronchotomia et ad illam inſtituendam commodiſſima inſtrumenta. Reſp. *Io. Rhode.* ibid. 4.

SIM. HEINR. ADOLPH KAYSERS *Abhandlung von der Geſundheit, und derſelben Einfluß auf die Glückſeeligkeit der Menſchen. Gießen.* 8.

Schrei-

Schreiben den thierischen Magnetismus, und die sich selbst wieder ersetzende electrische Krafft betreffend, von I. T. KLINKOSCH. *Prag.* 8.

EIVSD. diss. de herniis congenitis vt plurimum insanabilibus. Duisb. 4.

I. M. KORDALY diss. inaug. de plica Polonica Hal. 4.

LVD. KORNBECK diss. continens historiam morborum a mercurio excitatorum. Vienn. 8.

Grundsätze der Bienenzucht, besonders für Westphälische Gegenden, von L. A. KORTVM. *Wesel und Leipz.* 8.

Oeconomische Encyclopedie des Hrn. D. KRÜNITZ *7. 8. und 9. Theil. Berlin. 8. m. K.*

Nouvelle méthode de traiter les maladies vénériennes par la fumigation avec les Proces verbaux des guerisons opérées par ce moyen. Par Mr. PIERRE LALOVETTE. à Paris. 12.

PHIL. ADOLPH. LAMPE diss. de noxis ex sepultura in templis. Argent. 4.

Die Chirurgie für angehende Wundärzte, von I. H. LANGE. *Lüneburg.* 8.

GEORG. AVGVST LANGGVTH diss. de stimulo naturae parcius addendo. Resp. *Gottl. Samuel Müller.* Witteb. 4.

EIVSD. diss. de valetudine sexus elegantioris a coma cothurnata. Resp. *Christ. Henr. Gustav. Oberkampf.* ibid. 4.

EIVSD. progr. de plica XIV pedum rarissima museo Academico nuper illata. ib. 4.

Essays physical and chemical. By Mr. LAVOISIER translated from the French with notes and an appendix. By THOMAS HENRY. Lond. 8.

Medical instructions towards the prevention and cure of chronic or Slow diseases peculiar to women. By IOHN LEAKE. Lond. 8.

F. LEBERS *Vorlesungen über die Zergliederungskunst.* v. supra p. 519.

An introduction to botany. By JAMES LEE. Lond. 8.

L. F. B. LENTIN *Grundsätze zu der 1775. publicirten Vorbauungskur gegen die Hornviehseuche. Göttingen.* 8.

Obsérvations sur les maladies épidémiques, ouvrage rédigé d' aprés le Tableau des épidémiques d' HIPPOCRATE, & dans lequel on indique la meilleure méthode d' observer ce genre des maladies. On y a presenté, à côté de chaque observation, dans des colonnes séparées, l' administration des remedes, leur effet, les signes de coction, les jugemens de la maladie, les pouls critiques, etc. publié par ordre du Gouvernement & aux frais du Roi. Par Mr. LEPECQ DE LA CLOTURE. à Paris. 4to.

Supplément ou traité de Mr. PETIT sur les maladies chirurgicales etc. Par Mr. LESNE. à Paris. 8. (*v. comm nostr. Vol. XXI. p. 486.*)

IO. GOTTFR. LEONHARDI progr. de primae inspirationis vera causa. Lips. 4.

IO. LESTBOM diss. inaug. de cultura pratorum artificiosa. Resp. *Laur. Christ. Haggren.* Upsal. 4.

LETTSOM. V. ELLIS.

EIUSD. Observations preparatory to the use of Dr. MYERSBACH's medicines: In which the efficacy of certain german prescriptions (*given in English*) is ascertained by facts and experience. Lond. 8.

An answer to a pamphlet, written by D. LETTSOM entidled observations cet. (*v. praecedentem librum.*) ibid. 8.

The impostor detected; or the physician the greates cheat: being a candid Inquiry concerning the

the practice of Dr. MEYERSBACH: containing a faithful account of many remarkable cures performed by him, which had been dee med incurable - being a full refutation of the ſophiſtical Arguments and invidious reflections of Dr. LETTSOM, and others. ibid. 8. (*Defenditur* D. MEYERSBACH.)

I. LOURICH oſſervazioni ſopra diverſi pezzi del viaggio in Dalmatia del Abb. FORTIS. Venez. 4.

EIVSD. littera apologetico at S. ANT. LORGNA, in cui ſi confutano varie cenſure fatte alle ſue oſſervazioni ſopra diverſi pezzi del viaggio del A. FORTIS. (ſ. l.) 4.

IO. NEPOM. ANTON LEVTHNERS *Beobachtungen und general ſo wohl als ſpecial Kurmethode, hitziger Gall und Faulfieber, über deren weſentlichen Karacter, verſchiedene Symptomen, zufällige Nebenerſcheinungen voll oder unvollkommene kritiſche Abfälle, kränkliche Verſetzungen oder Metaſtaſes in den epidemiſchen Jahrgängen, in dem Churfürſtlichen Krankenhauſe zu Gieſing geſammlet. Nürnberg.* 8.

MEIER LEISER LEVI diſſ. de morbis epidemicis. Gotting. 4.

An eſſay on the blood in which the objections to Mr. HVNTER's opinion concerning the blood are examined and removed. By G. LEVESON. Lond. 8.

A. LEVRETS *Verſuch über den Misbrauch der allgemeinen Grundſätze und wider die Vorurtheile, die ſich der Ausbreitung der Hebammenkunſt entgegen ſetzen. Aus dem Franzöſiſchen überſetzt. Mit Anmerkungen und einigen aus dem Franzöſiſchen Tagebüchern herausgenommenen Zuſätzen vermehrt, von* D. C. BVRDACH. *Leipz.* 8. *m. K.*

IO. FRID. LICHT diss. inaug. de praecipuis viarum lacrymalium morbis. Argentor. 4.

GEORG. GVILIELM. LIEBE dubitationes de augmento lactis ex anastomosi vasorum mammariorum cum epigastricis. Lips. 4.

Precis de la matiere medicale. Par Mr. LIEVTAVD. à Paris. 8. Vol. 2. (*Nova editio reuisa ab Auctore.*)

EIVSD. anatomie historique et pratique. Edition nouvelle augmentée. Par Mr. PORTAL. ibid. 8. Vol. 2.

C. LINNAEI diss. inaug. de aphyteja. Resp. *E. Actuario.* Upsal. 4. c. f.

EIVSD. *auserlesene Abhandlungen aus der Naturgeschichte, Physic und Arzneywißenschafft. Leipzig.* 8. *m. K.* (Est versio quarundam dissertationum ex Amoenitatibus Academicis.)

Abhandlung vom Hornerzte, einer neuen Gattung Silbererze, abgefaßet von C. H. LOMMER. *ibid.* 8. *m. K.*

Tractatus de morbis cutaneis. Auctore A. C. LORRY. Paris. 4.

Der Kukuk oder des Herrn I. A. LOTTINGERS *auf eigne Erfahrungen gegründete Nachrichten, über die Naturgeschichte dieses wunderbaren Vogels. Aus dem Französischen übersetzt. Strasburg.* 8. (Obseruationibus satis curiosis cuculi historia naturalis egregie illustratur. Versionem Germanicam Cl. HERRMANN Prof. Argentorat. curauit.)

CHRIST. FRID. LVDWIG ep. gratul. de munimentis plantarum. Lips. 4.

PETR. IO. DAN. LVTHERITZ ep. gratul. de corporis motu noxio digestionis adiumento. ib. 4.

D. MAGENISE *Theorie der Entzündung aus Gründen und Erfahrungen. Aus dem Englischen übersetzt. Göttingen.* 8.

A compleat treatise on perspective in theory and practice. By THOM. MALTON. Lond. fol.

Nuova esposizione della vera struttura del cervello

lo umano di VINCENZO MALVCARNE. Turin. 8.

A new and complete treatiſe on the diſeaſes of women. By H. MANNING. Edit. II. Lond. 8.

An enquiry into the nature, cauſe and cure of a ſingular diſeaſe of the eyes. By I. P. MARAT. Lond. 4.

EIVSD. An eſſay on gleets. ibid. 4.

EIVSD. de l' homme ou des principes et des loix, l' influence de l' ame ſur le corps et du corps ſur l'ame Tom. II. et III. à Amſterdam.

I. D. MARTINI diſſ. analecta ad Μιασματολογιαν de primis morboſorum miasmatum originibus. Hal. 4.

F. H. W. MARTINI *Geſchichte der Natur, in alphabetiſcher Ordnung, 3. Band. Berlin.* 8.

MARX *von Eicheln*, (v. comm. noſtr. Vol. XXII. p. 450.)

H. G. G. VON MATTVSCHKA flora Sileſiaca, *oder Verzeichniß der in Schleſien wildwachſenden Pflanzen, nebſt einer umſtändlichen Beſchreibung derſelben, ihres Nutzens und Gebrauchs, ſowohl in Abſicht auf die Arzney als Haushaltungswiſſenſchafft, 1ter Theil. Leipzig.* 8. (Haec flora multis ex cauſſis laudem et plauſum meretur. Nam prima eſt, quantum nobis conſtat, quae Germanico idiomate conſcriptas definitiones ſpecierum, et diligenter collecta ſynonyma Germanica provincialia continet. Deinde ipſae deſcriptiones ſunt accuratae, nomen Latinum eſt Linneanum, atque icones Kniphofianae, Ludwigianae et Weinmannianae laudantur, vſusque pharmaceuticus ex LINNEI materia medica et oeconomicus ſimul notantur. Ordo caeterum eſt iuxta ſyſtema Linneanum. Primo hoc tomo priores 13 claſſes, a monandria ad polygamiam recenſentur, atque numerus ſpecierum eſt 422.)

Reliqua proxime.

Contenta

Contenta in hac parte.